CABINETUL DE PARTID BIBLIOTECA SIBIU

pe cei ce-şi manifestau temerile în legătură cu o eventuală slăbire a puterii executive. Deşi rivali, „Domnii Pompidou şi Poher reprezintă de fapt — declara, la Limoges într-o conferinţă de presă, Jacques Duclos, candidatul partidului comunist — două maniere de servire a aceloraşi interese".

Campania dusă de Partidul Comunist Francez pentru sprijinirea candidatului său, Jacques Duclos, se află în plină desfăşurare. Milioanele de voturi care vor fi date lui Duclos şi P.C.F., declara secretarul general al P.C.F., Waldeck Rochet, vor apăsa greu în balanţa pentru o înţelegere a forţelor populare asupra unui program comun de democraţie şi progres social.

Între timp, generalul de Gaulle îşi consumă, după unsprezece ani, la Parknasilla, mică staţiune balneară irlandeză, prima sa vacanţă.

Orientul Apropiat

ACTIVITĂŢI POLITICO-DIPLOMATICE

La frontiera arabo-israeliană ciocnirile militare se produc cu aceeaşi frecvenţă ca în urmă cu o săptămînă sau două.

Sub raport politico-diplomatic se încearcă însă să se găsească, dacă nu soluţii, cel puţin puncte de apropiere a poziţiilor celor două părţi în conflict. Este ceea ce se încearcă îndeosebi la New York, unde marţi s-au întrunit, pentru a opta oară de la 3 aprilie, reprezentanţii celor patru membri permanenţi ai Consiliului de Securitate. „Zidul tăcerii" — se constată în cercurile competente de la O.N.U. — înălţat în jurul reuniunilor de concertare s-a întredeschis de cîteva zile, lăsînd să filtreze în afară anumite aluzii privind progresele realizate în găsirea unui acord asupra modalităţilor de aplicare a rezoluţiei Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967.

Care sînt aceste progrese? Este o întrebare la care de la sediul Naţiunilor Unite nu s-a primit încă răspuns. „Dar, fără îndoială — sublinia agenţia France Presse — voinţa politică comună a celor patru puteri de a rămîne constituite într-un comitet de vigilenţă faţă de Orientul Mijlociu este o mărturie a neliniştii comune, deci a apropierii dintre ele".

La mii de kilometri de sediul Naţiunilor Unite, părţile interesate continuă să-şi exprime, prin intermediul convorbirilor diplomatice, interviurilor sau conferinţelor de presă, poziţiile proprii. În timp ce, înapoiat dintr-o vizită particulară în Marea Britanie, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri israelian declara luni studenţilor Universităţii din Tel Aviv: „Dacă, în compensaţia concesiilor noastre teritoriale, o pace însoţită de garanţii de securitate devine posibilă, noi trebuie să facem aceste concesii", fostul şef al statului major al armatei israeliene în războiul din iunie 1967 şi actual ambasador al Israelului la Washington, Isac Rabin, sublinia într-un interviu la posturile de radio israeliene că ţara sa consideră „continuarea misiunii Jarring ca singura modalitate de progresare în găsirea unor soluţii de pace în Orientul Mijlociu".

În acelaşi timp, la Cairo, preşedintele Nasser, întrebat fiind de corespondentul revistei americane „Time" dacă ar accepta existenţa Israelului în cazul în care ar interveni o retragere a trupelor israeliene şi o reglementare permanentă a problemei Orientului Mijlociu, a răspuns: „Accept realitatea Israelului şi tot astfel o va accepta poporul meu, dacă va interveni o soluţie umanitară. Această soluţie puteţi s-o numiţi Israel, sau indiferent cum, eu o voi recunoaşte".

Criza din această parte a lumii şi-a pus amprenta şi asupra singurei ţări arabe vecine cu Israelul care nu a participat la conflictul din iunie 1967 — Libanul. În căutarea unei reglementări a actualei crize interne libaneze, care a depăşit deja trei săptămîni, guvernul de la Beirut a acceptat să încerce o aplanare a raporturilor Libanului cu forţele de guerilă palestiniene. Hotărîrea pare a se fi luat în urma presiunilor diverselor grupări politice, în special ale partidelor musulmane de guvernămînt, care manifestă o atitudine favorabilă libertăţii de acţiune a mişcărilor de rezistenţă palestiniene pe teritoriul libanez. Libanul — declara fostul premier Karamé — pentru a-şi păstra unitatea, trebuie să adopte o poziţie clară în ce priveşte chestiunea palestineană. Într-adevăr se pare că atîta vreme cît poziţiile diverselor grupări politice rămîn divergente în această problemă, va fi greu să se obţină liniştea internă pe care o caută Libanul.

După trei zile de convorbiri, două au fost punctele de acord între guvernul fără şef de la Beirut şi reprezentanţii Organizaţiei de eliberare a Palestinei: ridicarea măsurilor restrictive impuse refugiaţilor palestinieni în urma incidentelor din luna aprilie şi eliberarea celor 37 de palestinieni arestaţi în sudul Libanului. În privinţa problemei de fond — activitatea comandourilor palestiniene în Liban — nici un acord n-a fost realizat, cele două părţi rămînînd fiecare pe poziţiile bine cunoscute: forţele de guerilă palestiniene cerînd libertate de acţiune pe întreg teritoriul libanez, libanezii fiind dispuşi să le-o acorde, „în măsura în care securitatea şi integritatea teritorială" a ţării nu riscă să fie puse în pericol. Cu toate acestea, conversaţiile au adus un element pozitiv în relaţiile libanezo-palestiniene: o mai bună înţelegere reciprocă, o dorinţă a ambelor părţi de evitare a agravării situaţiei. Această dorinţă se va pune în practică prin oprirea provizorie a incursiunilor comandourilor palestiniene în aşa-numita „zonă mijlocie" (graniţa cu Israelul) libaneză.

Situaţia nou creată în urma reevaluărilor realizate în cele trei zile de convorbiri va uşura — se afirmă — sarcina celui care va forma noul guvern. De altfel, Rashid Karamé, căruia preşedintele Charles Helou îi propusese săptămîna trecută să redevină şef al guvernului, îşi condiţionase acceptarea de găsirea unei poziţii comune faţă de problema palestiniană.

Rodica DUMITRESCU

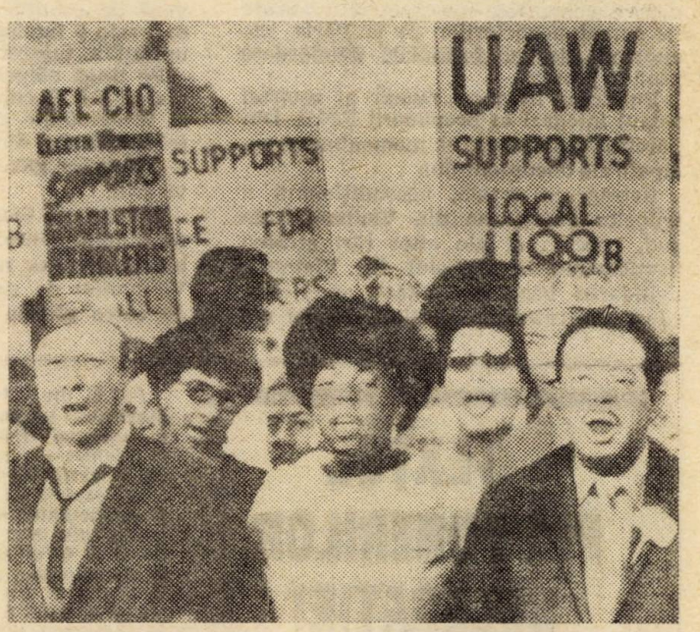

Reverendul Ralph Abernathy (dreapta), cunoscutul lider al populaţiei de culoare din S.U.A., în fruntea unui marş desfăşurat în localitatea Charleston, în sprijinul personalului grevist din reţeaua sanitară

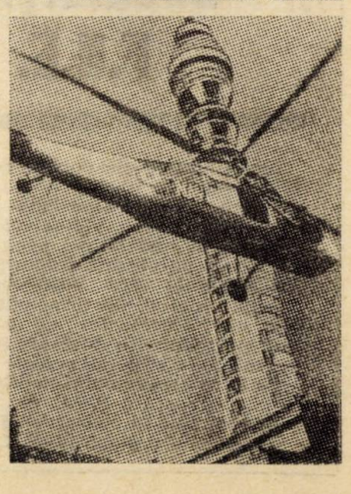

O imagine din timpul cursei aeriene transatlantice. Elicopterul care l-a transportat la Turnul Poştei din Londra pe locotenentul Paul Waterhouse, unul dintre concurenţi. El a străbătut distanţa New York—Londra în 5 ore, 30 minute şi 24 secunde

Propunerile F.N.E. şi

Conferinţa de la Paris ocupă de cîteva zile din nou un loc prioritar în paginile presei mondiale. Recenta propunere a F.N.E. asupra principiilor şi conţinutului esenţial al unei soluţii globale a problemei sud-vietnameze, cunoscută sub numele de „planul în 10 puncte", s-a bucurat de o primire deosebit de atentă pe plan internaţional, relevîndu-se caracterul ei constructiv şi perspectivele pe care le oferă atît relansării convorbirilor cvadripartite din capitala franceză cît şi, în general, reglementării paşnice a situaţiei din Vietnamul de sud.

Planul prezentat la Paris de delegaţia F.N.E. este un document politic important care demonstrează că F.N.E. deţine iniţiativa : la succesul recentei ofensive militare se adaugă acum o importantă victorie politico-diplomatică.

Documentul în 10 puncte porneşte de la dorinţa de a se ajunge la o soluţie politică pentru a se pune capăt războiului de agresiune dus de S.U.A. în Vietnam, pe baza respectării drepturilor naţionale fundamentale ale poporului vietnamez. El are ca bază principială ideile fundamentale ale acordurilor de la Geneva din 1954, ale programului politic şi propunerii în 5 puncte ale F.N.E., ale propunerii în 4 puncte ale R. D. Vietnam. Sînt luate, totodată, în considerare elementele constructive avansate în cursul negocierilor de la Paris. Ele cuprind idei şi formulări neabordate pînă în prezent.

Publicăm în acest număr al revistei textul integral al propunerii F.N.E. Din parcurgerea sa rezultă momentele principale ale documentului.

Retragerea totală, necondiţionată a trupelor americane din Vietnamul de sud, precum şi ale altor ţări străine participante la războiul din Vietnam, lichidarea bazelor militare americane constituie condiţia esenţială pentru reglementarea paşnică a situaţiei din Vietnamul de sud. Prezenţa şi acţiunile trupelor americane reprezintă obstacolul principal pentru orice tentativă de instaurare a păcii în Vietnam. În intervenţia sa la ultima şedinţă a conferinţei, Tran Buu Kiem, conducătorul delegaţiei F.N.E., insistă asupra faptului că S.U.A. continuă să introducă noi trupe şi material de război, continuă raidurile împotriva regiunilor populate. Or, este absolut clar că aceste acţiuni nu pot avea nimic comun cu sarcina soluţionării pe cale paşnică a problemei vietnameze.

Sînt, de asemenea, cuprinse în document o serie de prevederi importante asupra mijloacelor de reglementare a problemelor proprii ale Vietnamului de sud, realizîndu-se o schemă deschisă pentru evoluţia politică viitoare. Problema în sine este, după cum se ştie, de atribuţia exclusivă a populaţiei sud-vietnameze, singura în drept să hotărască asupra destinului său fără nici un amestec din afară. Un adevărat program în etape decurge în acest domeniu din planul în 10 puncte. Este vorba, mai întîi, de perioada imediat următoare restabilirii păcii, de negocieri pentru formarea unui guvern de coaliţie provizoriu. Urmează organizarea de alegeri libere şi democratice pentru o Adunare Constituantă, pentru elaborarea constituţiei şi formarea unui guvern de coaliţie în Vietnamul de sud, expresie a înţelegerii naţionale şi largii unităţi a tuturor păturilor populaţiei.

Pe lîngă etapele menţionate mai sus, planul F.N.E. cuprinde precizări de mare însemnătate asupra *participării forţelor* politice din ţară la aceste etape şi *sarcinilor* guvernului de coaliţie provizoriu.

Tot aci se încadrează şi propunerea formulată pentru prima oară ca problema forţelor armate vietnameze din Vietnamul de sud să fie reglementată de către părţile vietnameze între ele.

Planul în 10 puncte al F.N.E., integral sprijinit de R. D. Vietnam, întruchipează eforturile depuse de întregul popor pentru instaurarea unei păci drepte, cu respectarea drepturilor fundamentale ale poporului vietnamez de a-şi hotărî singur soarta, a drepturilor la independenţă, suveranitate, unitate şi integritate teritorială. „Soluţia globală a F.N.E. — scrie «Nhan Dan» — defineşte şi rezolvă problemele concrete ale Vietnamului de sud într-o manieră conformă raţiunii".

Propunerea F.N.E. s-a bucurat de o amplă audienţă pe plan internaţional, apreciată fiind ca o măsură menită să deschidă perspectiva reglementării paşnice. Spicuim din primele reacţii : „Dorinţa părţii nord-vietnameze şi a Vietcongului de a se ajunge la o reglementare negociată" (Associated Press). „Propunerile F.N.E. pot duce la discuţii aprofundate" (International Herald Tribune). „Le Monde", în editorialul intitulat „Spre un dialog", insistă asupra influenţei planului în 10 puncte asupra opiniei publice din Vietnamul de sud : „Direct adresate vietnamezilor partizani ai negocierii, planul F.N.E., poate determina forţele politice şi personalităţile pînă-n prezent retrase să-şi ofere serviciile pentru formarea unui guvern de coaliţie" etc.

■

Formularea propunerii F.N.E. face oportună o trecere în revistă a evoluţiei conferinţei de la Paris şi a principalelor poziţii pe care s-au situat participanţii la negocieri. Săptămîni în şir, în tot cursul celor 15 şedinţe, specialiştii în problema vietnameză vorbeau despre „îngheţarea" tratativelor. Dialogul părea că se desfăşoară pe adevărate paralele, fără puncte de contact. După îndelungatul maraton diplomatic înregistrat în legătură cu deschiderea propriu-zisă a lucrărilor, toate propunerile judicioase şi rezonabile

TEXTUL PROPUNERILOR DELEGAŢIEI F.N.E.

Inspirîndu-se din dorinţa de a se ajunge la o soluţie politică, pentru a se pune capăt războiului de agresiune al imperialiştilor americani în Vietnamul de sud, contribuind la restabilirea păcii în Vietnam,

Pe baza garantării drepturilor naţionale fundamentale ale poporului vietnamez,

Inspirîndu-se din principiile fundamentale ale acordurilor de la Geneva din 1954 privitoare la Vietnam şi pornind de la realităţile situaţiei actuale din Vietnam,

Pe baza programului politic şi a poziţiei în cinci puncte a F.N.E. din Vietnamul de sud, care sînt în concordanţă cu poziţia în patru puncte a guvernului R.D.V.,

F.N.E. din Vietnamul de sud expune, după cum urmează, principiile şi conţinutul esenţial al unei soluţionări globale a problemei sud-vietnameze, ca o contribuţie la restabilirea păcii în Vietnam :

1. Respectarea drepturilor naţionale fundamentale ale poporului vietnamez consacrate prin acordurile de la Geneva din 1954 privitoare la Vietnam şi anume : independenţa, suveranitatea, unitatea şi integritatea teritorială.

2. Guvernul S.U.A. trebuie să-şi retragă în întregime din Vietnamul de sud trupele, personalul militar, armamentul şi materialul de război american, ca şi trupele, personalul militar, armamentul şi materialul de război ale celorlalte ţări străine din tabăra americană, fără să pună nici o condiţie, să lichideze bazele militare americane din Vietnamul de sud, să renunţe la toate acţiunile care lezează suveranitatea, teritoriul şi securitatea Vietnamului de sud şi R.D.V.

3. Dreptul poporului vietnamez de a lupta pentru a-şi apăra patria este dreptul sacru, imprescriptibil de apărare legitimă al tuturor popoarelor. Problema forţelor armate vietnameze în Vietnamul de sud va fi reglementată de părţile vietnameze între ele.

4. Populaţia sud-vietnameză îşi reglementează ea singură propriile sale probleme, fără amestec străin. Ea decide singură asupra regimului politic din Vietnamul de sud, prin alegeri generale libere şi democratice pentru formarea unei adunări constituante, pentru elaborarea unei Constituţii şi formarea unui guvern de coaliţie în Vietnamul de sud, reflectînd înţelegerea naţională şi o largă uniune a tuturor păturilor populare.

5. In perioada între restabilirea păcii şi pînă la ţinerea de alegeri generale, nu va fi permis nici unei părţi să-şi impună regimul său politic populaţiei sud-vietnameze.

Forţele politice reprezentînd diferitele pături populare şi diferitele tendinţe politice din Vietnamul de sud care sînt pentru pace, independenţă şi neutralitate, inclusiv persoanele care, din motive politice, trebuie să locuiască în străinătate, vor începe negocieri pentru formarea unui guvern de coaliţie provizoriu, pe baza principiului egalităţii, democraţiei şi respectului reciproc, în vederea creării unui Vietnam de sud paşnic, independent, democratic şi neutru.

Guvernul de coaliţie provizoriu va avea următoarele sarcini :

a) Să aplice acordurile semnate cu privire la retragerea trupelor Statelor Unite şi ale altor ţări străine din tabăra americană etc....

b) Să realizeze înţelegerea naţională, unirea largă a diferitelor pături ale populaţiei, a forţelor politice, a naţionalităţilor, a comunităţilor religioase şi a tuturor persoanelor, indiferent de tendinţele lor politice şi de trecutul lor, cu condiţia ca

evoluţia problemei vietnameze

Tran Buu Kiem, şeful delegaţiei F.N.E., înconjurat de ziarişti

ale delegaţiei R. D. Vietnam şi a F.N.E. erau respinse automat de S.U.A. şi administraţia saigoneză, fiind aduse în discuţie elemente neavînd nimic comun cu problema reglementării paşnice, cum ar fi defuncta şi discreditata teorie a „reciprocităţii" despre care am mai avut în repetate rînduri prilejul să vorbim.

„Îngheţarea" tratativelor decurgea din imobilismul politicii S.U.A. în problema vietnameză. Faptul că în ultima perioadă a administraţiei Johnson lucrurile evoluau pe această cale — nu era de natură să surprindă pe nimeni. Dar observatorii de la Paris nutreau speranţe că politica vietnameză a noului preşedinte american se va deosebi în această privinţă de cea a predecesorului său. Purtătorul de cuvînt al delegaţiei americane, dl Kaplan, declara autorului acestui articol, în acel ianuarie, cînd Nixon era investit în înalta sa funcţie, că noua delegaţie a S.U.A. la conferinţă va veni înarmată cu planuri ce vor putea netezi calea spre un acord.

În august 1968, Convenţia partidului republican declara : „Politica vietnameză a Administraţiei (democrate) a eşuat pe plan militar, politic, diplomatic şi pe planul relaţiilor cu poporul nostru". Preşedintele Nixon îşi însoţea primele sale declaraţii despre dorinţa de a retrage ultimul soldat american din Vietnam de promisiunea unui plan de pace pentru Vietnam, plan „echitabil şi rezonabil", — cum îl califica secretarul de stat Rogers. S-a scris şi vorbit mult despre acest plan de pace, care însă nu s-a concretizat încă.

Parcurgerea declaraţiilor conducătorilor americani, ale principalelor comentarii, ale intervenţiilor la conferinţa de la Paris, ne permite să conchidem că în politica vietnameză a S.U.A. au intervenit pînă acum două elemente noi, dar care nu vizează o reglementare paşnică.

1. Teoria dezamericanizării războiului. Statele Unite continuă să afirme în mod oficial că doresc să-şi retragă trupele din Vietnam. Aceasta, însă, este de obicei exprimată în următoarea ecuaţie : „ne vom retrage trupele atunci cînd armata sud-vietnameză va putea prelua în întregime controlul". Din acest raţionament, nu vrem să ne oprim asupra problemei *termenului* retragerii (în lumina experienţei acestor ani, observatorii politici împărtăşeau puternice doze de pesimism asupra capacităţii administraţiei saigoneze de a prelua „în întregime" numitul control. De altfel, acest sentiment era prezent şi în cercurile înalte ale Administraţiei americane ; titularul Pentagonului declara : „Sper că vom putea să vedem retrase toate trupele americane din Vietnamul de sud în următorii 10 ani" — „U. S. News and World Report" — 7 apr.). Ceea ce trebuie însă subliniat este faptul că teza dezamericanizării presupune în concepţia americană nu încetarea, ci continuarea războiului, a cărui sarcină ar fi preluată de Saigon, în numele aşa-numitei teze a „vietnamizării" războiului ; deci, permanentizarea acestuia, opunînd pe vietnamezi vietnamezilor, conform unei vechi tactici a colonialismului. Există în această privinţă o mărturie extrem de grăitoare, aparţinînd faimosului general Edward G. Landsdale *, autorul nu mai puţin faimoasei politici a „pacificării" în Viet-

*) Generalul Landsdale a fost consilierul american al fostului dictator sud-vietnamez Ngo Dinh Diem. El s-a aflat în Vietnamul de sud din 1953 pînă în 1960.

---

ele să se pronunţe pentru pace, independenţă şi neutralitate.

c) Înfăptuirea unor largi libertăţi democratice : libertatea cuvîntului, libertatea presei, libertatea de întrunire, libertatea de credinţă, libertatea înfiinţării de partide şi organizaţii politice, libertatea de manifestaţie etc., repunerea în libertate a persoanelor arestate din motive politice, interzicerea tuturor actelor de teroare, de represalii sau discriminare împotriva unor persoane care au colaborat cu una sau alta dintre părţi şi care se află actualmente în ţară sau în străinătate, potrivit acordurilor de la Geneva din 1954 în legătură cu Vietnamul.

d) Vindecarea rănilor de război, refacerea şi dezvoltarea economiei, restabilirea vieţii normale a poporului şi îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale oamenilor muncii.

e) Organizarea de alegeri generale libere şi democratice în întregul Vietnam de sud, pentru înfăptuirea dreptului populaţiei sud-vietnameze la autodeterminare, în conformitate cu conţinutul punctului 4 sus-menţionat.

6. Vietnamul de sud va practica o politică externă de pace şi neutralitate :

— Aplicarea unei politici de bună vecinătate cu regatul Cambodgiei pe baza respectării independenţei, suveranităţii, neutralităţii şi integrităţii teritoriale a Cambodgiei în frontierele sale actuale, aplicarea unei politici de bună vecinătate cu regatul Laosului, pe baza respectării acordurilor de la Geneva din 1962 în legătură cu Laosul.

— Stabilirea de relaţii diplomatice, economice şi culturale cu toate ţările fără deosebire de regim politic şi social, inclusiv cu Statele Unite, potrivit celor cinci principii ale coexistenţei paşnice : respect reciproc pentru independenţa, suveranitatea şi integritatea teritorială, neagresiune, neamestec în problemele interne, egalitate şi avantaj reciproc, coexistenţă paşnică, acceptarea ajutorului economic şi tehnic neînsoţit de condiţii politice din partea tuturor ţărilor, oricare ar fi ele.

7. Reunificarea Vietnamului se va face pas cu pas prin mijloace paşnice, pe bază de discuţii şi acorduri între cele două zone, fără amestec extern.

În aşteptarea reunificării paşnice a Vietnamului, cele două zone restabilesc relaţiile normale în toate domeniile, pe baza respectului reciproc.

Linia de demarcaţie militară între cele două zone, la paralela 17, conform dispoziţiilor acordurilor de la Geneva din 1954 în legătură cu Vietnamul, nu are decît un caracter provizoriu şi nu constituie în nici un fel o limită politică sau teritorială. Cele două zone se vor pune de acord asupra statutului zonei demilitarizate şi vor stabili modalităţile pentru circulaţia peste linia de demarcaţie militară provizorie.

8. În conformitate cu dispoziţiile acordurilor de la Geneva din 1954 asupra Vietnamului şi în aşteptarea reunificării paşnice a Vietnamului, cele două zone, nordul şi sudul Vietnamului, se angajează să se abţină de la orice participare la o alianţă militară cu ţări străine, să nu permită nici unei ţări străine să menţină baze militare, trupe şi personal militar pe pămîntul lor, să nu recunoască protecţia nici unei ţări, alianţe sau bloc militar, oricare ar fi ele.

9. Reglementarea rămăşiţelor războiului :

a) Părţile vor duce tratative în legătură cu eliberarea militarilor capturaţi în cursul războiului.

b) Guvernul S.U.A. trebuie să-şi asume întreaga răspundere pentru pierderile şi distrugerile pe care le-a provocat poporului vietnamez, în cele două zone.

10. Părţile se vor pune de acord asupra unei supravegheri internaţionale, privind retragerea din Vietnamul de sud a trupelor, personalului militar, armelor şi materialelor de război ale S.U.A. şi ale celorlalte ţări străine din tabăra americană.

Principiile şi conţinutul soluţiei globale expuse mai sus formează un tot. Pe baza acestor principii şi a acestui conţinut, părţile se vor înţelege pentru a ajunge la încheierea unor acorduri cu privire la chestiunile menţionate, astfel încît să pună capăt războiului din Vietnamul de sud şi să contribuie la restabilirea păcii în Vietnam.

namul de sud. Landsdale (care şi-a expus opiniile în revista „Look") prezintă în adevărata ei lumină ideea „dezamericanizării", relevînd că o sarcină importantă în această direcţie este „circumscrierea războiului în cadrul frontierelor Vietnamului de sud". Ideea generalului este cît se poate de clară. Este adevărat că Landsdale face demonstraţia unei oarecare doze de realism asupra raportului dintre intenţii şi posibilităţi atunci cînd se întreabă dacă proiectata „dezamericanizare" a conflictului „poate fi realizată fără a provoca prăbuşirea structurii guvernamentale şi sociale a Vietnamului de sud".

În ceea ce priveşte obiectivul „dezamericanizării" războiului, foarte mulţi observatori dau răspunsuri deosebit de interesante şi concludente. S-ar putea astfel cita opinia unui publicist francez, Philippe Devillers, potrivit căruia Washingtonul caută o revenire la situaţia din 1955—1956 şi anume — menţinerea Vietnamului de sud ca entitate separată, al cărei destin să fie dirijat de Statele Unite. Aceasta ar permite Washingtonului să-şi reducă pierderile grele şi să nu renunţe la poziţia sa de amestec în afacerile interne ale poporului vietnamez.

2. *Negocieri de pe poziţii de forţă.* Practic, S.U.A. scontau că o intensificare a acţiunilor lor militare în Vietnamul de sud va fi de natură să consolideze poziţia de negociere ; este însă limpede că S.U.A. au venit la masa negocierilor tocmai din cauza eşecului ansamblului strategiei lor vietnameze. În limbajul folosit de consilierul prezidenţial Henry Kissinger, eşecul american în Vietnam, care a constrîns S.U.A. la acest act, se exprimă în următorul raţionament prudent : „O armată străină de felul forţelor Statelor Unite în Vietnamul de sud pierde un război de guerilă atunci cînd nu îl cîştigă". Examinînd situaţia din Vietnam prin prisma acestei opinii, revista „U. S. News and World Report" considera că la Washington a fost abandonată ideea de a se ajunge la o victorie militară hotărîtoare în Vietnam.

Forţa a eşuat, deci, în domeniul ei principal de aplicare — războiul. Ea nu are mai multe şanse pe planul politico-diplomatic. Cu toate acestea, S.U.A. au intensificat în ultima vreme războiul din Vietnamul de sud, au adus noi trupe. La conferinţa de la Paris, delegatul american refuză din principiu să abordeze problema retragerii trupelor americane — cerere imperioasă şi legitimă, problema-cheie a reglementării paşnice.

■

O dată în plus privirile se întorc spre Washington şi Saigon — scria un editorialist francez, după formularea propunerii F.N.E. Este vorba de precizarea atitudinii faţă de acest document. Propunerea în 10 puncte şi finalitatea ei — reglementarea paşnică — găsesc un teren extrem de favorabil în opinia publică mondială, inclusiv în cea americană.

Urmărind reacţiile oficiale la Washington şi Saigon vom avea perspectiva dificultăţilor înregistrate de adepţii continuării războiului din cele două capitale.

La Washington, propunerea F.N.E. a survenit pe fundalul nemulţumirii şi protestului manifestate atît de cercurile largi cît şi în mediul politic faţă de continuarea unei politici antipopulare şi fără ieşire în Vietnamul de sud. Republicani ca şi democraţi critică tergiversarea luării unei hotărîri realiste şi curajoase în problema vietnameză în sensul încetării războiului, retragerii necondiţionate a trupelor şi neamestecului în afacerile interne ale Vietnamului de sud. Poate că cea mai semnificativă declaraţie în această privinţă este cea a senatorului republican Javits că Administraţia Nixon se lasă prinsă „în capcana vechilor mituri, vechilor autoînşelări şi vechii frazeologii". El — ca şi alţii — cere o *schimbare fundamentală şi imediată* a orientării politicii cu privire la Vietnam. La fel se explică şi reacţia unor ziare americane, care califică propunerea F.N.E. ca „paşi semnificativi spre o posibilă reglementare a conflictului". Propunerea F.N.E. a determinat o intensă activitate diplomatică la Washington. După prima reacţie a Casei Albe unde s-a anunţat că oficialităţile americane studiază cu atenţie („la microscop" — cum scria un corespondent), noua propunere, a devenit cunoscut calendarul de consultări al preşedintelui Nixon în problema vietnameză. La reşedinţa sa, preşedintele a conferit cu Henry Kissinger. Marţi a sosit la Washington pentru o vizită-fulger comandantul suprem american în Vietnamul de sud generalul Abrams. El l-a informat pe Nixon asupra situaţiei generale din Vietnamul de sud în prezenţa titularului Pentagonului Melvin Laird, a preşedintelui Comitetului mixt al şefilor de state majore generalul Earle Wheeler, a lui Henry Kissinger, a patru senatori şi doi membri ai Camerei Reprezentanţilor aparţinînd ambelor partide. Miercuri a fost convocat de la Paris, Henry Cabot-Lodge, şeful delegaţiei S.U.A. la conferinţa cvadripartită.

Dar faptul căruia i se acordă cea mai mare importanţă în cercurile politice americane şi totodată cea mai mare publicitate este discursul radiotelevizat al preşedintelui Nixon de miercuri ora 22 ora locală (joi ora 3 ora Bucureştiului), consacrat — după cum se preciza la Washington — perspectivelor instaurării păcii în Vietnam, primul discurs radiotelevizat al noului preşedinte după investirea sa.

Nu dispunem — şi pînă la închiderea ediţiei nu vom putea dispune din cauza diferenţei orare — de elementele acestui discurs. Se notează însă (Francis Lara, corespondentul la Washington al agenţiei France Presse) că „discursul preşedintelui Nixon intervine în momentul în care voci din ce în ce mai numeroase se fac auzite în sînul Congresului şi în toată ţara pentru a reproşa guvernului republican de a nu fi reuşit să pună capăt conflictului vietnamez şi că se constată o recrudescenţă îngrijorătoare a activităţii pe teatrul operaţional". De aceea, observatorii sînt înclinaţi să aştepte o iniţiativă americană ca răspuns la propunerea în 10 puncte. În această direcţie pledează precizările Casei Albe că Henry Cabot-Lodge, care va asista joi la o şedinţă comună a cabinetului şi a Consiliului Naţional al Securităţii, „va conferi cu preşedintele asupra manierei în care va fi însărcinat să continue convorbirile de la Paris în lumina mesajului prezidenţial".

În aşteptarea declaraţiei prezidenţiale, singura declaraţie oficială pînă în momentul de faţă este cea a secretarului de stat Rogers, care cuprindea de fapt două elemente. Definirea obiectivului politicii S.U.A. în Vietnam : „Nici un alt obiectiv nu este mai stringent pentru Administraţia noastră decît înfăptuirea în Vietnam a unei păci în care poporul Vietnamului de sud să poată să-şi determine propriul viitor fără amestec din afară, din partea nimănui", declaraţie salutară dacă semnificaţia dată la Washington acestor cuvinte este conformă cu accepţiunea lor generală. Pe de altă parte, secretarul de stat a spus că propunerea în 10 puncte cuprinde „elemente care ar putea oferi posibilităţi de explorare".

Caracterul limitativ al declaraţiei secretarului de stat cuprinde, totuşi, un lucru nou : propunerile formulate nu mai sînt respinse în mod automat.

Pe planul acţiunilor concrete ale S.U.A., reţine atenţia, de asemenea, călătoria secretarului de stat în ţările Asiei de sud şi sud-est, cu care prilej va avea loc o reuniune a S.E.A.T.O., urmată de o nouă conferinţă a aşa-numitei grupări de la Manila. Oare finalitatea acestor contacte se poate înscrie pe linia reglementării problemei vietnameze ?

În ce priveşte reacţia Saigonului la noua propunere a F.N.E., ea poate fi definită într-un singur cuvînt : derută. Caracterul total contradictoriu al declaraţiilor făcute de reprezentanţii administraţiei saigoneze dovedeşte în fond totala opacitate şi obstrucţie faţă de perspectiva unei reglementări paşnice. Iniţial, la Paris reprezentantul saigonez a respins documentul F.N.E. care — spunea acesta — conţine „idei cunoscute" şi, bineînţeles, după opinia lui inacceptabile. Presa saigoneză n-a informat de loc despre propunerea F.N.E. A urmat, în schimb, un comunicat oficial care se referea la existenţa unor „elemente acceptabile" în propunerea F.N.E., dar propunea începerea de convorbiri secrete pe marginea unei propuneri saigoneze (aşa-numitele 6 puncte) de mult lipsite chiar de sprijinul propagandei americane. Saigonul a dovedit — după cum consemna „Nhan Dan" — o reacţie disperată în faţa perspectivei reale de a soluţiona problemele Vietnamului de sud în conformitate cu spiritul înţelegerii naţionale şi al realităţii.

■

Recent, în vocabularul politic, a intrat o nouă expresie — *vietnamizarea păcii.* Prin aceasta se opun stări de lucruri aflate la poli diferiţi : programul F.N.E. de rezolvare de către poporul din Vietnamul de sud a propriilor sale probleme fără amestec din afară şi, bineînţeles, după retragerea trupelor americane şi aliate lor, pe de o parte, şi planurile de prelungire a unui război al vietnamezilor contra vietnamezilor, aşa-numita vietnamizare a războiului, pe de altă parte.

Opţiunile opiniei publice sînt clare şi categorice. Ea nu numai că subscrie la noua iniţiativă plină de responsabilitate a F.N.E., dar aşteaptă ca S.U.A. să „prindă mingea", cum scria un ziarist american, şi să dea curs unei politici îndreptate spre o reglementare paşnică, reală a problemei vietnameze.

Sergiu VERONA

14 ani de la semnarea Tratatului de la Varşovia

Se împlinesc 14 ani de la crearea Tratatului de la Varşovia de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală — organizaţie defensivă a unor state socialiste suverane şi egale în drepturi, instrument de apărare a securităţii lor şi a păcii. Semnarea Tratatului de la Varşovia a avut loc la 6 ani după înfiinţarea N.A.T.O., ca un răspuns la ameninţarea reprezentată de ţelurile şi activitatea acestui bloc agresiv. Tratatul de la Varşovia a fost conceput ca o organizaţie de apărare împotriva unui eventual atac armat imperialist în Europa asupra vreunei ţări membre a Tratatului.

În articolul 9 al Tratatului se arată că „prezentul Tratat este deschis şi altor state, indiferent de orînduirea lor socială şi de stat, care vor declara că sînt gata ca, participînd la prezentul Tratat, să contribuie la unirea eforturilor statelor iubitoare de pace în scopul asigurării păcii şi securităţii popoarelor". Textul Tratatului subliniază, totodată, în articolul 11, că durata lui este temporară şi anume — pînă la crearea unui sistem de securitate colectivă europeană.

În anii care au trecut de la crearea Tratatului de la Varşovia, lumea a cunoscut schimbări de amploare în planul politic, economic şi social ; s-a înregistrat o creştere a responsabilităţilor — manifestată în sferele cele mai largi ale vieţii publice — faţă de posibilităţile deschise consolidării unui climat de destindere şi colaborare ; s-au afirmat tot mai puternic forţele care, pretutindeni în lume, sînt angajate în lupta antiimperialistă, în apărarea păcii, libertăţii popoarelor şi independenţei naţionale. Pe continentul european, idealurile de pace şi securitate se afirmă ca una din constantele actuale majore, esenţiale ale realităţii social-politice. În ultimii ani s-au realizat o serie de paşi în direcţia destinderii ; în sfere oficiale sau în cele ale opiniei publice se aprofundează convingerea că singura alternativă rezonabilă pentru omenirea contemporană constă în încurajarea cursului destinderii, în înlăturarea izvoarelor de suspiciune şi nelinişte din viaţa internaţională. Tot mai multe guverne, parlamente, partide, factori de răspundere ai vieţii politice şi sociale de pe continent se manifestă pentru dezvoltarea colaborării între toate statele europene, pentru o politică realistă de instaurare şi consolidare a securităţii.

Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în interviul acordat ziarului italian „Corriere della sera", „cu toate încercările unor cercuri reacţionare de a întreţine încordarea, de a revitaliza practici şi metode din arsenalul «războiului rece», de a crea focare potenţiale de disensiuni şi conflicte între state, ceea ce predomină în viaţa internaţională contemporană sînt, după părerea noastră, tendinţele tot mai puternice îndreptate spre destindere, spre promovarea colaborării şi păcii".

Evoluţia situaţiei din Europa demonstrează cu claritate faptul că prevalente sînt — în contextul continentului — aspiraţiile tot mai viguroase îndreptate spre diminuarea încordării, spre afirmarea idealurilor de pace, securitate şi cooperare. Năzuinţele fireşti şi capacităţile concrete de a asigura pacea, destinderea şi colaborarea, care animă popoarele lumii, au repercusiuni din cele mai favorabile asupra politicii statelor pe plan internaţional.

Însufleţită de o înaltă responsabilitate faţă de interesele poporului român, faţă de idealurile socialismului şi păcii, România acordă o atenţie particulară înfăptuirii favorabile a evoluţiei politice în Europa, îşi aduce întreaga sa contribuţie la îmbunătăţirea relaţiilor interstatale europene, la statornicirea unui climat de pace, colaborare şi securitate pe continent. În acest sens, ţara noastră acţionează în conformitate cu poziţia sa principială binecunoscută, potrivit căreia securitatea şi pacea, cooperarea şi conlucrarea rodnică între naţiuni pot fi realizate numai prin crearea unui climat paşnic şi destins, bazat pe siguranţă şi încredere generală, fapt care presupune, în mod obligatoriu, afirmarea şi respectarea unor raporturi care să excludă folosirea forţei din relaţiile dintre state, soluţionarea problemelor litigioase, mai vechi şi mai noi, existente în Europa, prin mijloace politice, pe calea tratativelor.

Căile de urmat în realizarea acestor ţeluri constau în dezvoltarea relaţiilor multilaterale dintre state, aşezarea lor pe temelia sigură şi pe deplin verificată a respectării independenţei şi suveranităţii naţionale a fiecărei ţări, neamestecului în afacerile interne, egalităţii în drepturi şi avantajului mutual. Fundamentală se dovedeşte necesitatea abordării cu luciditate şi realism a acelor probleme care grevează, în actualul moment, asupra relaţiilor intereuropene. Se impun, în acest sens, ca realităţi de necontestat ale situaţiei de după război, recunoaşterea inviolabilităţii graniţelor în Europa şi a existenţei celor două state germane.

Problemele securităţii europene — la ordinea zilei în viaţa politică a continentului — se afirmă astăzi ca un imperativ de ordin practic ; declaraţiilor de intenţii trebuie să le urmeze, de aceea, acţiuni în planul cel mai concret vizînd relaxarea atmosferei politice, înlăturarea surselor de nelinişte şi încordare provocate de către cercurile imperialiste.

Perpetuarea divizării artificiale a Europei — şi a lumii — se dovedeşte un obstacol principal în calea spre realizarea unei atmosfere paşnice, destinse, sigure şi propice colaborării, în calea statornicirii unor raporturi normale, sănătoase între state. În Declaraţia adoptată la Bucureşti în 1966, ca şi în recentul Apel de la Budapesta, ţările socialiste membre ale Tratatului de la Varşovia subliniază necesitatea depunerii unor eforturi concrete, neobosite, care să-şi găsească încununarea în desfiinţarea Blocului Nord-Atlantic şi concomitent, a Tratatului de la Varşovia. Firesc, însă, că atîta vreme cît N.A.T.O. îşi continuă activităţile sale contrare intereselor păcii şi destinderii, ţările socialiste sînt datoare să acorde cea mai mare atenţie întăririi capacităţii defensive a Tratatului de la Varşovia. În acest sens, Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia, desfăşurată în luna martie la Budapesta, a adoptat o serie de documente privind perfecţionarea structurii şi organelor de conducere ale Organizaţiei, inclusiv statutul Comitetului miniştrilor apărării şi statelor participante la Tratat, noul statut al forţelor armate unite şi al comandamentului unit.

Membră fondatoare a Tratatului de la Varşovia, credincioasă angajamentelor asumate în cadrul Organizaţiei, România socialistă acţionează cu consecvenţă pentru perfecţionarea continuă a capacităţii sale de apărare, pentru ridicarea continuă a nivelului de instruire militară a armatei române, a înzestrării sale cu tehnică modernă de luptă, şi, în acelaşi timp, pentru perfecţionarea colaborării militare cu celelalte state participante la Tratat, cu toate statele socialiste.

Preocupîndu-se de continua întărire şi perfecţionare a capacităţii de apărare a ţării, partidul şi guvernul nostru pornesc de la convingerea că, cu cît fiecare ţară socialistă membră a Organizaţiei Tratatului de la Varşovia îşi va întări capacitatea de apărare proprie, cu atît va fi mai puternic acest Tratat, cu atît mai însemnată capacitatea lui de ripostă în faţa unui eventual atac imperialist. Îndeplinind în mod activ, cu stricteţe, îndatoririle ce revin României ca participantă la Organizaţie, Consiliul de Stat şi Consiliul de Miniştri ale ţării noastre—pornind de la considerentul că atîta timp cît va exista N.A.T.O. sînt necesare şi pe deplin justificate menţinerea şi întărirea Tratatului de la Varşovia — au adoptat, în cadrul şedinţei lor comune din 10 aprilie, măsurile necesare în vederea asigurării îndeplinirii obligaţiilor ce revin ţării noastre în cadrul Tratatului.

Este ştiut că în cadrul Consfătuirii de la Budapesta a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia a fost lansată, în Apelul adresat tuturor statelor europene, o chemare în vederea intensificării acţiunilor îndreptate spre întărirea păcii şi securităţii pe continent. Document menit să stimuleze tendinţele pozitive care acţionează în direcţia micşorării tensiunii şi întronării unei atmosfere generale de pace şi securitate, Apelul a întrunit o largă audienţă ; reafirmînd utilitatea pregătirii şi desfăşurării unei conferinţe general-europene consacrată instaurării unui sistem de securitate eficient şi durabil în Europa, ţările participante au ţinut să menţioneze că sînt gata să examineze orice altă propunere care porneşte din dorinţa realizării unor progrese pe calea îmbunătăţirii climatului european.

Convinsă fiind că fiecare ţară, indiferent de mărimea ei, are obligaţia şi, în acelaşi timp, capacitatea de a contribui în mod activ la afirmarea idealurilor de pace, securitate şi colaborare, ţara noastră nu precupeţeşte nici un efort în acest sens. „România — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în interviul amintit — este susţinătoare activă a oricăror acţiuni şi măsuri concrete îndreptate spre înfăptuirea acestor deziderate majore ale popoarelor europene. Este cunoscut ecoul pozitiv pe care l-a avut în întreaga Europă propunerea ţărilor socialiste participante la Tratatul de la Varşovia de a se organiza o conferinţă consacrată dezbaterii problemelor securităţii europene — şi, aşa cum am mai avut prilejul să declar, România este gata să examineze şi să discute orice propunere, orice iniţiativă, menită să netezească drumul spre realizarea unei asemenea conferinţe. Iată de ce România consideră utile dezvoltarea contactelor între statele europene, lărgirea schimburilor de păreri între reprezentanţii acestor state spre a se găsi căile corespunzătoare înfăptuirii acestui scop".

Dezvoltînd cu consecvenţă relaţiile sale de colaborare cu statele participante la Tratatul de la Varşovia, cu toate ţările socialiste, îngrijindu-se permanent de întărirea capacităţii sale de apărare a cuceririlor sale revoluţionare şi de perfecţionarea colaborării de arme cu ţările socialiste frăţeşti, România depune toate eforturile pentru ca Europa să devină un continent al păcii, înţelegerii şi colaborării paşnice între state ; aceasta ar servi tuturor popoarelor europene, continentului nostru în ansamblul său şi ar avea consecinţe favorabile asupra evoluţiei întregii vieţi internaţionale contemporane.

Corneliu VLAD

Milentie POPOVICI

preşedintele
Skupştinei Federale
a Iugoslaviei

Căi ale destinderii şi colaborării internaţionale

Între 5 şi 10 mai, a avut loc vizita în ţara noastră a unei delegaţii parlamentare iugoslave condusă de Milentie Popovici, preşedintele Skupştinei Federale. Oaspeţii au avut contacte şi întîlniri la Marea Adunare Naţională, au vizitat unităţi economice, sociale şi culturale din Bucureşti şi din ţară.

La 9 mai, delegaţia parlamentară iugoslavă a fost primită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu. În cadrul convorbirii, preşedintele Skupştinei Federale, Milentie Popovici, şi-a exprimat satisfacţia şi mulţumirea pentru prilejul ce i s-a oferit de a cunoaşte nemijlocit aspecte ale activităţii Marii Adunări Naţionale şi a comisiilor sale permanente. Referindu-se la contactele pe care le-a avut, la vizitele făcute, oaspetele le-a apreciat ca deosebit de fructuoase şi a elogiat realizările deosebite obţinute de poporul român, sub conducerea partidului său comunist, în făurirea vieţii noi, socialiste. Preşedintele Milentie Popovici şi-a exprimat, totodată, convingerea că vizita delegaţiei parlamentare iugoslave în România va contribui la dezvoltarea în continuare a relaţiilor prieteneşti dintre cele două ţări şi popoare.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a mulţumit conducătorului delegaţiei iugoslave pentru aprecierile frumoase făcute la adresa poporului nostru şi a realizărilor sale, a subliniat importanţa legăturilor între forurile reprezentative ale României şi Iugoslaviei în adîncirea prieteniei dintre cele două popoare. Înfăţişînd aspecte din preocupările actuale ale partidului şi statului nostru, preşedintele Consiliului de Stat s-a referit la amploarea muncii pe care o desfăşoară întregul nostru popor în toate domeniile pentru desăvîrşirea construcţiei socialiste. A fost relevată, de asemenea, activitatea pe care o depun partidul şi guvernul român în scopul întăririi legăturilor de prietenie cu toate ţările socialiste, de colaborare cu toate popoarele, pentru instaurarea unei păci trainice în lume.

Înainte de plecarea spre patrie, Milentie Popovici a binevoit să răspundă solicitării revistei „Lumea" de a-i împărtăşi părerile în legătură cu unele probleme ale politicii Iugoslaviei pe plan intern şi extern.

Discuţia cu Milentie Popovici abordează, la început, cîteva probleme în legătură cu un eveniment de mare actualitate politică din Iugoslavia — alegerile parlamentare.

— Care sînt principalele aspecte ale vieţii politice interne care au fost în centrul atenţiei alegătorilor?

— Cred că ar trebui să relev, înainte de toate, însemnătatea perioadei în care se desfăşoară aceste alegeri. După cum bine ştiţi, nu de mult a avut loc Congresul Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, precedat de congrese la nivelul republicilor. Congresul U.C.I. a adoptat hotărîri şi recomandări pe care noi le considerăm de mare însemnătate pentru o activitate politică vie, intensă, în relaţie strînsă cu perfecţionarea democraţiei, cu îmbunătăţirea metodelor de conducere şi de organizare a economiei, a autoconducerii.

La Congres s-a arătat că este necesar ca, în toate problemele perfecţionării sistemului economic, să crească participarea directă a clasei muncitoare la organizarea unor mari unităţi de producţie, la asigurarea reproducţiei lărgite. La alegerile parlamentare, aceste sarcini, ca şi altele care privesc activitatea economică şi socială, au stat în centrul atenţiei şi preocupărilor noastre. Uniunea Socialistă a Poporului Muncitor şi organele sale alese au o mare răspundere pentru dezvoltarea democraţiei socialiste în ţara noastră. În activitatea Uniunii Socialiste a Poporului Muncitor, în formularea şi adoptarea programelor electorale, se urmăreşte ca, prin ample discuţii şi printr-o activitate comună, oamenii muncii să contribuie direct la elaborarea politicii. În toate aceste activităţi, comuniştii acţionează pentru întărirea rolului politic şi ideologic al U.C.I., organizaţiile ei fiind chemate să explice politica partidului, să antreneze oamenii muncii în realizarea ei. Justeţea acestei politici a fost confirmată şi, de aceea, ea este urmată cu încredere. E firesc, aşadar, ca în perioada alegerilor, linia dezvoltării societăţii noastre, indicată de Congresul U.C.I., să fi suscitat intensa participare şi adeziune a populaţiei.

Oprindu-se asupra modului în care s-au desfăşurat alegerile, Milentie Popovici a subliniat cadrul larg democratic care s-a creat pentru ca, în componenţa organelor alese, să fie promovate persoane care se bucură de încredere şi autoritate. Majoritatea deputaţilor aleşi — a spus în continuare interlocutorul nostru — sînt oameni direct legaţi de producţie, de activitatea ştiinţifică şi culturală. Cu alte cuvinte, cei aleşi au pregătirea necesară pentru o participare competentă la activitatea organelor noi alese. Mulţi dintre ei sînt tineri.

— Care vor fi preocupările imediate ale noii legislaturi?

— Skupştina are competenţe foarte largi în probleme de cea mai mare importanţă. Cum vă spuneam şi mai înainte, hotărîrile Skupştinei se iau pe baza liniei generale adoptate la Congresul U.C.I., ţinîndu-se cont şi de alte hotărîri şi recomandări ale partidului. M-aţi întrebat despre activitatea noastră parlamentară în viitorul apropiat. Viitorul apropiat înseamnă pentru noi o perioadă, să zicem, de doi ani. Pentru această perioadă, avem cîteva obiective majore. Trebuie să formulăm politica economică de perspectivă şi, în cadrul ei, să adoptăm noul plan cincinal. Atenţia parlamentului federal şi a celor din republici este solicitată de problemele care privesc creşterea eficienţei economice, a productivităţii, a venitului pe locuitor.

Totodată, va trebui să aducem modificări întregii legislaţii, pentru înfăptuirea politicii preconizate la Congresul U.C.I.

În continuarea convorbirii, îl rog pe Milentie Popovici să-şi exprime părerea asupra rolului pe care îl acordă Skupştina contactelor interparlamentare.

— Le acordăm un rol foarte important. Noi sîntem de părere că relaţiile dintre ţări şi popoare trebuie să fie cît mai largi cu putinţă, mai largi decît cele dintre guverne. Procesele economice şi sociale contemporane cer ca popoarele să se cunoască cît mai bine între ele. În această direcţie sînt foarte utile contactele şi relaţiile dintre parlamente, organizaţii sindicale şi asociaţii ale oamenilor de cultură. O cunoaştere reciprocă mai bună duce şi la o înţelegere reciprocă mai bună a preocupărilor pe care le au diferite ţări şi popoare. Iar delegaţiile parlamentare, venind în contact nemijlocit cu realităţile din diferite ţări, pot avea o influenţă tot mai mare asupra modului de desfăşurare a relaţiilor dintre guverne. În ultimii ani, au sporit contactele şi relaţiile parlamentului nostru cu parlamente ale unui mare număr de ţări din Europa, Asia, Africa, America Latină. Considerăm că asemenea relaţii pot căpăta o extindere şi mai mare. Am discutat despre aceasta şi cu prilejul convorbirilor pe care le-am avut la Marea Adunare Naţională a României. Este bine ca, în viitor, pe lîngă vizitele delegaţiilor parlamentare, să aibă loc şi vizite de lucru ale unor grupuri de deputaţi. Credem că ar fi foarte utile.

— Ce părere aveți despre relațiile Intereuropene, despre posibilitățile de intensificare a cooperării țărilor de pe continentul nostru ?

— Este evident, cred, pentru toată lumea ce importanță au relațiile de colaborare, de cooperare internațională. Părerea mea este că, indiferent de sistemele economice ale țărilor din Europa, și din întreaga lume, colaborarea rămîne calea cea mai adecvată de întărire a relațiilor de prietenie și de bună vecinătate. Colaborarea în toate domeniile rămîne singura cale efectiv folositoare de destindere și de îmbunătățire a relațiilor dintre state. Cooperarea pe continentul nostru cunoaște progrese și sînt posibilități pentru evoluția ei favorabilă. Relațiile europene trebuie să creeze condiții pentru depășirea sistemului actual al blocurilor. Bineînțeles, acestea nu pot fi desființate pur și simplu printr-un decret. Important este să se vadă pe ce cale trebuie să se meargă. Această cale există. Este calea unor relații care să se întemeieze pe egalitate în drepturi, pe respect reciproc. Colaborarea intereuropeană trebuie concepută în așa fel încît ea să nu ducă la izolarea continentului, ci la lărgirea generală a relațiilor internaționale.

În continuare, Milentie Popovici s-a referit la dezvoltarea legăturilor Iugoslaviei cu țările în curs de dezvoltare. Reluînd ideea relațiilor intereuropene, președintele parlamentului iugoslav relevă faptul că există multe posibilități și forme de acțiune care pot contribui la opera cooperării dintre țările continentului. De pildă, acțiunile și inițiativele „celor 10 țări" europene. În acest sens se poate acționa și în spiritul Apelului de la Budapesta, a spus înaltul oaspete iugoslav.

— Cu ce impresii plecați din țara noastră ? Cum apreciați stadiul actual al relațiilor dintre Iugoslavia și România, perspectivele lor ?

— În călătoria prin România, am văzut o țară în plină dezvoltare industrială. Edificiile de cultură elegante și originale construite cu gust au completat acest tablou al dezvoltării multilaterale. Ne-am simțit foarte bine în țara dumneavoastră. Este și firesc, deoarece relațiile dintre țările noastre sînt, după părerea mea, excelente. Ele se dezvoltă într-o direcție foarte bună, căci România și Iugoslavia au multe puncte de vedere asemănătoare, atît în relațiile bilaterale, cît și în cele privind situația internațională în ansamblul ei.

Referindu-se la colaborarea economică dintre România și Iugoslavia, Milentie Popovici spunea : „Constatăm cu satisfacție că ea s-a îmbunătățit mult. În toate domeniile s-a acționat pentru găsirea celor mai avantajoase căi de schimburi, de interes reciproc". *Subliniind eforturile pentru o colaborare de durată, Milentie Popovici și-a exprimat convingerea că și în viitor vor putea fi găsite, în comun, soluții pentru forme noi, superioare, ale cooperării.*

„Sîntem convinși — *ne-a declarat Milentie Popovici* — că dezvoltarea relațiilor bilaterale influențează și evoluția generală a raporturilor internaționale ; popoarele lumii pot conviețui în condiții bune numai prin dezvoltarea contactelor și a legăturilor directe între ele. Aceasta este o problemă a tuturor țărilor, mari și mici, fiecare putînd să-și aducă propria contribuție la cooperarea internațională. Credem că actuala vizită și contactele pe care le-am avut în România vor contribui la dezvoltarea colaborării dintre țările noastre".

Eugen POP

Stabilirea relațiilor diplomatice între Irak și R.D.G.

UN ACT POLITIC REALIST

După cum se știe, în urma recentei vizite efectuate în capitala Irakului de către Otto Winzer, ministrul afacerilor externe al Republicii Democrate Germane, și a acordului încheiat cu acest prilej, guvernele Irakului și R. D. Germane au hotărît să stabilească relații diplomatice și să ridice la rang de ambasade consulatele generale din Berlin și, respectiv, din Bagdad.

Știrile privind intențiile Irakului de a recunoaște în mod oficial Republica Democrată Germană au devenit cunoscute încă din luna februarie, cînd conferința partidului Baas a aprobat o rezoluție recomandînd normalizarea relațiilor cu primul stat socialist german ; ulterior, la 30 aprilie, într-un comunicat al Consiliului Național al Revoluției se arată că Irakul a hotărît să recunoască deplin R. D. Germană, subliniindu-se că acest act are drept scop întărirea relațiilor de prietenie între cele două țări.

Într-o declarație făcută la întoarcerea sa din vizita oficială în Irak, ministrul de externe Otto Winzer arăta că, o dată cu acordul privind stabilirea relațiilor diplomatice și schimbul de ambasadori între R.D.G. și Irak, începe un nou capitol în relațiile dintre cele două state. Va avea loc o intensificare și lărgire a colaborării bilaterale în domeniile economic, tehnico-științific, cultural și de informare. În acest scop, s-a convenit asupra înființării unei comisii economice mixte, a unui consiliu științific și a unei comisii culturale comune. Stabilirea relațiilor diplomatice între Irak și R.D.G. prezintă o importanță incontestabilă pentru părțile contractante.

Evenimentul dobîndește, în același timp, și semnificații pe plan internațional, el contribuind la eforturile ce se depun pentru netezirea drumului spre normalizarea raporturilor interstatale, spre consolidarea unui climat internațional de cooperare și destindere. El reprezintă o nouă ilustrare a lărgirii curentului de opinie care se pronunță pentru recunoașterea R.D.G., stat socialist iubitor de pace care dezvoltă continuu schimburi comerciale, tehnico-științifice, culturale cu numeroase țări ale lumii. În comunicatul publicat la încheierea vizitei în Irak a ministrului de externe al R. D. Germane, se subliniază că „acest pas servește adîncirii colaborării pașnice dintre toate popoarele, intereselor păcii și înțelegerii între popoare". Actul, apreciat în mod pozitiv de opinia publică, întărește acea tendință profund rațională care pornește de la recunoașterea ca fapt istoric incontestabil — realitate esențial nouă, apărută în urma celui de-al doilea război mondial și a evoluției ulterioare a evenimentelor — a existenței celor două state germane, Republica Democrată Germană și Republica Federală a Germaniei, și a necesității stabilirii și dezvoltării unor relații multilaterale cu ele.

Evidențiind aportul pe care-l reprezintă normalizarea relațiilor diplomatice dintre Irak și R.D.G., ministrul de externe Otto Winzer arăta într-un interviu acordat revistei „Aussenpolitische Korrespondenz" că această acțiune „are un efect deosebit de pozitiv asupra evoluției relațiilor internaționale și în special asupra atmosferei politice din Europa. El corespunde — menționa el în continuare — unui statu quo care s-a format la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, readuce pe căi normale relațiile cu R.D.G., și este în acord cu realitățile din inima continentului nostru".

Oglindînd ecoul pozitiv pe care l-a avut în opinia publică stabilirea relațiilor diplomatice între Irak și Republica Democrată Germană, ziarele subliniază că acest act este conform cu interesele celor două state, că el stimulează largul curent de opinie favorabil abordării realiste și constructive a faptelor politice contemporane. Cotidianul irakian „Al Horriya" scria, de pildă, că evenimentul „deschide o pagină nouă în relațiile dintre Irak și R.D.G.", menționînd că el va avea „cele mai bune rezultate pe plan politic și economic". Comentînd, la rîndul său, acest act, ziarul „Al Jumhuriya" din Bagdad subliniază că inițiativa Irakului ar putea fi o încurajare și un exemplu pentru alte țări arabe de a întreprinde un pas asemănător.

După cum evidențiază observatori politici și comentatori de presă, faptul că Irakul și-a normalizat relațiile cu R. D. Germană reprezintă o nouă acțiune care, inspirată de realismul reclamat de evoluția contemporană, contribuie la normalizarea relațiilor dintre state, servește cauzei destinderii internaționale. Acest pas este, totodată, de natură să încurajeze tendințele realiste ale acelor cercuri politice și ale opiniei publice mondiale care se pronunță în favoarea statornicirii unor legături normale între R.D.G. și alte țări. Recent, s-a anunțat hotărîrea privind ridicarea reprezentanței R.D.G. în Cambodgia la rang de ambasadă.

Asemenea acțiuni — constructive și realiste — sînt menite să contribuie la înlăturarea neîncrederii între popoare, la lichidarea reziduurilor „războiului rece", prin dezvoltarea și intensificarea legăturilor economice, politice și cultural-științifice între statele lumii, fără deosebire de orînduirea lor socială.

Rodica GEORGESCU

reflector

CRIZA PARTIDULUI DEMOCRAT-CREȘTIN CHILIAN

Criza în care se află partidul democrat-creștin chilian (partid de guvernămînt) se agravează în urma refuzului Consiliului național de a stabili o înțelegere cu partidele de stînga. Forțele de stînga se afirmă ca o putere politică de care trebuie să se țină seama tot mai mult, ceea ce impune — după părerea celor mai mulți politicieni — o schimbare în politica actuală a partidului democrat-creștin. Considerat ca unul din liderii aripii de stînga a partidului democrat-creștin, senatorul Rafael Augustin Gomucio, de treizeci și cinci de ani membru al partidului, a demisionat în urma mai sus-menționatei hotăriri a Consiliului național. El a declarat că decizia sa ar avea un „caracter individual", dar comentatorii politici din Chile o consideră drept un fapt semnificativ pentru situația dificilă din rîndurile democrației creștine chiliene. Observatorii politici se întreabă în ce măsură demisia lui Gomucio ar putea avea urmări politice. După cum rezultă însă din declarațiile președintelui Eduardo Frei, acesta speră că partidul va putea evita o eventuală scizîune.

ETHEL KENNEDY NU COMENTEAZĂ

Ethel Kennedy nu a comentat hotărîrea juriului din Los Angeles care l-a condamnat la moarte pe Sirhan Sirhan, asasinul soțului ei. De altfel, văduva senatorului Robert Kennedy nu obișnuiește să facă declarații pentru presă. Dintr-un recent sondaj Gallup rezultă că Ethel e actualmente personajul cel mai admirat de conaționalii săi. Împreună cu opt dintre cei 11 copii ai ei, ea locuiește cea mai mare parte a anului la Hickory Hill în Virginia, în marea casă albă pe care Robert i-a făcut-o cadou în ziua nunții. Ziaristul Hays Gorey de la revista „Time", care a vizitat-o recent, subliniază că la Hickory Hill totul a rămas „ca înainte".

„ȘOSEAUA REUNIFICĂRII"

Astfel a fost denumită șoseaua Douala-Tiko, importantă axă de circulație care va contribui la consolidarea sistemului federal camerunez. În perioada colonială, legăturile între Camerunul occidental anglofon și Camerunul oriental francofon nu se efectuau decît prin pistele, mai mult sau mai puțin practicabile, amplasate în pădurea ecuatorială. Imediat după obținerea independenței țării, autoritățile camerunez au inițiat proiectul construirii acestei șosele (octombrie 1965) vizînd lichidarea izolării dintre cele două state federale prin legarea regiunii Douala de Camerunul occidental. „Nu mai sîntem separați nici de istorie, nici de natură ; în cîteva ore putem să ne întîlnim, să facem comerț și să fraternizăm", a declarat președintele Abidjo, cu prilejul recentei inaugurări a șoselei.

Corespondență din Varșovia de la Iosif Dumitrașcu

Realizări și perspective în sociologia industrială

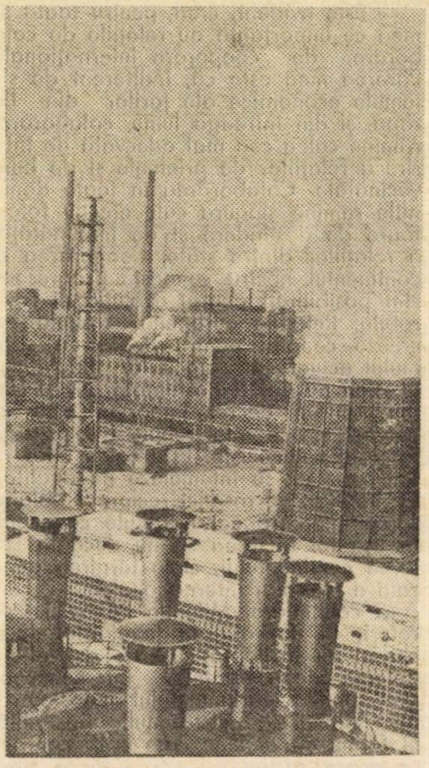

Tarnow. Uzina de nitrogen

Sînt bine cunoscute succesele repurtate de Republica Populară Polonă în dezvoltarea sa multilaterală pe drumul socialismului, rod al străduinței conjugate a întregului popor, condus de Partidul Muncitoresc Unit Polonez. În anii puterii populare, s-au înălțat pe meleagurile țării mari centre industriale, fabrici și uzine, printre care cele de la Plock, Patnow și Nowa Huta, s-a acordat o deosebită atenție înființării de instituții de cultură și artă, construirii de școli, dezvoltării cercetărilor științifice pe diverse planuri. Oamenii muncii din Polonia își consacră, în prezent, eforturile lor sporite pentru îndeplinirea obiectivelor actualului plan cincinal.

În rîndul realizărilor obținute de oamenii muncii de știință polonezi, se înscriu la loc de frunte succesele obținute în domeniul cercetărilor sociologice, sferă de preocupări în care, în Polonia, s-a acumulat o prețioasă experiență. Este cunoscut faptul că printre instrumentele menite să contribuie la perfecționarea procesului de producție, atît sub aspectul pur productiv cît și al raportului organic om-producție — un loc important revine sociologiei industriale. Cu toate că interesul față de aspectul sociologic al procesului muncii datează în Polonia încă dinaintea celui de-al doilea război mondial, despre o dezvoltare, în adevărata accepțiune a cuvîntului, a acestei ramuri se poate vorbi abia în ultimii 10—12 ani.

Pentru a marca realizările obținute în acest domeniu, direcția și preocupările actuale, ca și perspectivele pentru viitorul apropiat, am solicitat opiniile unei personalități cunoscute, respectiv ale dr. doc. A. Sarapata, șeful Secției de sociologia muncii din cadrul Institutului de psihologie și sociologie a Academiei poloneze de științe — unul din creatorii acestei ramuri a sociologiei în Polonia.

„Și înainte de cel de-al doilea război mondial — îmi spune pentru început A. Sarapata — se poate vorbi, în Polonia, de un anume interes remarcat în cercetarea cauzelor unor fenomene caracteristice perioadei de atunci, cum ar fi, de exemplu, șomajul, grevele, condițiile grele de muncă și de viață ale diverselor pături ale oamenilor muncii. Aceste cercetări au constituit doar preludiul amplei dezvoltări pe care activitatea științifică în domeniul sociologiei muncii a căpătat-o mai tîrziu, în anii puterii populare. Anul 1957 a marcat începutul unei activități organizate pentru ca numai 10 ani mai tîrziu, aproximativ 500 de sociologi, dintre care 25—30 la sută sociologi industriali, să desfășoare o activitate laborioasă și binevenită de cercetare și depistare a tot ce poate fi semnificativ în procesul de producție, în vederea așezării pe o treaptă calitativ superioară a cunoașterii omului angajat în procesul nemijlocit al producerii bunurilor materiale. O cifră cred că este concludentă și interesantă, totodată : 120 de sociologi lucrează azi în Polonia direct în întreprinderile industriale".

A. Sarapata este de părere că în condițiile economiei planificate „este necesar ca realitatea să fie cunoscută așa cum se prezintă ea, nealterată, pentru a putea stabili cu exactitate caracterul și modul de acțiune a diverselor procese, îndeosebi în procesul muncii de zi cu zi — condițiile de lucru și de viață ale diverselor pături de oameni ai muncii, ca și consecințele rezultate din dezvoltarea progresului tehnic și, în general, a orînduirii noastre socialiste".

Activitatea în domeniul sociologiei muncii cunoaște în ultimii ani, în Polonia, un ritm deosebit. Sociologia industrială a devenit în scurt timp un partener egal pentru celelalte științe, servind celor mai diverse necesități practice. Tot mai numeroase sînt marile uzine sau întreprinderi industriale, uniunile industriale pe ramură care angajează sociologi profilați pe cît po-

sibil pe probleme industriale. Printre ele ar putea fi enumerate o serie de întreprinderi sau uzine — unele deja cu o bogată experienţă în folosirea sociologiei industriale — cum ar fi de exemplu, cele din industria electronică, constructoare de nave, ca şi combinatul V. I. Lenin de la Nowa Huta, cunoscutele Uzine H. Cegielski de la Poznan, Uzina de autoturisme din Varşovia, Combinatul siderurgic Stalowa-Wola, Fabrica constructoare de aparate de radio „Diora", Uzinele de tractoare Ursus. „Nu de mult, — explică A. Sarapata — am avut prilejul să stau de vorbă cu sociologul şi psihologul Uzinelor Ursus şi mi-am putut da seama că rezultatele sînt pe măsura celor 10 ani de experienţă a Centrului de sociologie şi psihologie al uzinei. Aspectele teoretice şi practice ale cercetărilor se întrepătrund în aşa fel încît foarte frecvent propunerile respectivului sociolog sînt reţinute de conducerea uzinei. Specialistul în sociologia muncii şi-a cîştigat, prin munca şi rezultatele activităţii sale, încrederea muncitorilor din uzină, care apreciază la justa sa valoare munca acestui om avînd drept scop tocmai folosirea tuturor posibilităţilor în vederea ridicării nivelului condiţiilor lor de muncă şi de viaţă".

Discuţia cu specialistul polonez continuă pe alte coordonate interesante ale acestei ştiinţe care este sociologia muncii. Aflu că un număr de 10 institute de cercetări ştiinţifice ale Academiei poloneze de ştiinţe sînt profilate în domeniul sociologiei industriale. Există, apoi, institute de resort, la nivel ministerial. De asemenea, institutele de învăţămînt din Lodz, Varşovia, Wroclaw, Poznan şi Cracovia se ocupă, direct sau indirect, de aspectele legate de aplicarea în industrie a sociologiei muncii. La catedrele de sociologie şi psihologie de la facultăţile de economie şi sociologie ale Universităţilor din Lodz şi Varşovia au fost introduse, pe lîngă principalele materii de studiu din domeniul sociologiei generale, cursuri referitoare la economia întreprinderii industriale, psihologia industrială, teoria organizării şi conducerii, politica socială, administrarea cadrelor etc. Ele vin să completeze cunoştinţele generale ale studenţilor cu o serie de noţiuni strict necesare în cazul începerii activităţii în producţie ca sociolog industrial. „În acest fel, — îmi spune şeful Secţiei de sociologie a institutului respectiv al Academiei poloneze de ştiinţe — se renunţă aproape complet la stagiul necesar de «acomodare» al noului venit în întreprindere. Pentru a fi un sociolog în industrie trebuie să cunoşti atît industria cît şi sociologia. Roadele specializării de care aminteam mai sus se fac cunoscute concret, simţindu-se în ultimul timp o creştere a numărului lucrărilor bune sau foarte bune în domeniul cercetărilor sociologice în industrie, efectuate de acei sociologi care se află nemijlocit în mijlocul oamenilor, în uzine şi fabrici".

Între Academia poloneză de ştiinţe şi Consiliul Central al Sindicatelor există un acord permanent, în baza căruia sînt efectuate în comun multe cercetări sociologice în industrie. „Astfel — convorbirea se opreşte îndelung asupra acestui aspect — ne preocupăm de problema consecinţelor sociale ale aplicării experimentului economic, urmărind să vedem în ce măsură rezultatele directe pe plan economic — apreciate ca bune — se leagă de aspecte de ordin mai larg, social. Cercetările noastre în acest domeniu îşi propun ca principal obiectiv armonizarea celor două aspecte.

O altă mare temă care ne reţine în ultima vreme atenţia o constituie rolul şi locul maiştrilor în procesul de producţie, îndeosebi sub aspectul activităţii lor cu caracter educativ în vederea profilării şi modelării caracterului relaţiilor sociale dintre diverse grupuri de oameni în procesul muncii. Nu de mult — continuă A. Sarapata — am început să ne preocupăm intens şi de aspectele muncii inginerului asupra importanţei căreia nu cred că mai e nevoie să insist. Este vorba de o muncă complexă, care cere prezenţa în mijlocul muncitorilor, cunoaşterea directă atît a problemelor de ordin profesional cît şi a celor sociale. În prezent, vrem să cunoaştem care sînt cerinţele muncii inginerului, care este locul său în angrenajul producţiei — luată în ansamblu — pentru a putea propune crearea de condiţii permiţînd inginerului să lucreze efectiv în producţie, în vederea unui maximum de randament".

Mai departe, convorbirea noastră abordează alte teme interesante şi importante, cum ar fi adaptarea tinerilor la viaţa de producţie, relaţiile sociale din cadrul întreprinderii, modul de avansare şi calificare, recrutarea cadrelor etc. „În ce priveşte problema fluctuaţiei cadrelor, 60 la sută din sociologii cuprinşi în industrie efectuează cercetări dintre cele mai diverse în această direcţie. Ne interesează în mod deosebit cei care rămîn şi mai puţin cei care pleacă. Acţionăm deci profilactic asupra desfăşurării normale a procesului de stabilizare şi omogenizare a colectivelor de muncă. În general, se poate aprecia, luînd ca bază experienţa de pînă acum, că au fost numeroase părerile exprimate de sociologii din industrie care, ulterior, au fost luate în considerare în programarea stimulenţilor materiali, sau a avansării şi premierilor, în procesul de adaptare a tinerilor în producţie".

Practic, dacă ar fi să facem un bilanţ al celor prezentate mai sus, ar trebui să subliniem rolul tot mai mare al ramurii sociologiei industriale poloneze în programarea unor modele ale viitoarelor unităţi economice socialiste, cît mai apropiate — atît sub aspectul producţiei cît şi al relaţiilor stabilite în procesul muncii — de cerinţele tot mai mari ale dezvoltării societăţii socialiste. În ultimul timp, în Polonia este folosit tot mai frecvent sistemul de a se face cunoscute diverse realizări sociologice, în cadrul unor forme de instruire sau şcolarizare a cadrelor de conducere sau a activului social-politic. De asemenea, centrul de perfecţionare a cadrelor de conducere din Varşovia a introdus cursuri de sociologie industrială, obiect inclus în ultimii ani şi în programele elaborate pentru facultăţile de filozofie şi sociologie, ca şi în programele facultăţilor economice ale universităţilor serale de marxism-leninism din unele centre industriale, cum ar fi Gdansk şi Katowice.

Pornind de la concepţia rolului profilactic al sociologiei — axată în principal pe probleme majore de genul : conducerea producţiei, procesul de şcolarizare şi de educaţie, politica socială, relaţiile sociale în industrie — dr. doc. A. Sarapata prevede sociologiei industriale un viitor strălucit, considerînd-o unul din factorii importanţi ai garantării aprecierii cu adevărat juste şi obiective a muncii oamenilor. „Aceasta cere, conchidea domnia sa, o calificare superioară, orientată mai mult spre practică, ca şi o colaborare activă cu sociologii din industrie. În fond, este vorba de acelaşi scop : îmbunătăţirea permanentă a condiţiilor de muncă şi de viaţă ale oamenilor".

Varşovia, 12 mai 1969

reflector

DIN PREOCUPĂRILE O.M.S.

Cu prilejul unei mese rotunde organizate de Asociaţia de drept internaţional şi relaţii internaţionale (A.D.I.R.I.), dr. Marcolino Candau, directorul general al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii, a făcut o expunere în legătură cu structura O.M.S. şi cu problemele care se află pe primul plan al preocupărilor ei. După ce a făcut un succint istoric al O.M.S. şi a trecut în revistă sarcinile iniţiale, determinate cu prioritate de situaţia rezultată din ultima conflagraţie mondială, dr. Candau a declarat că, în momentul de faţă, priorităţile care stau în faţa O.M.S. sînt tocmai acele probleme care se află pe primul plan al intereselor fiecărui stat-membru. Separat de aceasta, firesc, organizaţia studiază şi unele probleme majore, interesînd întreaga umanitate sau grupe mari de state. O atenţie deosebită este acordată problemelor cancerului, bolilor cardio-vasculare, maladiilor infecţioase, problemelor legate de explozia demografică din unele zone ale lumii etc. Directorul O.M.S. a vorbit pe larg despre necesităţile statelor aflate în curs de dezvoltare şi a semnalat că ajutorul O.M.S. nu poate fi acordat decît în mod diferenţiat, întrucît nu se pot transplanta sisteme sanitare dintr-un stat în altul.

În alocuţiunea sa, ca şi în răspunsurile la numeroasele întrebări puse de medicii şi juriştii participanţi la întîlnire, dr. Candau a vorbit şi despre situaţia generată în urma faptului că, în ciuda vocaţiei sale, O.M.S. nu este încă o organizaţie pe deplin universală. Faptul că unele state nu fac încă parte din organizaţie, că există probleme în legătură cu reprezentarea altora, duce la limitarea preocupărilor O.M.S.

DISPUTE PETROLIERE

După aproape două luni de la anunţarea unui „acord de principiu", guvernul ecuadorian şi societăţile americane Texaco şi Gulf Oil negociază încă asupra disputatelor concesiuni petroliere din nordul ţării. Cele două societăţi au semnat un contract de concesiune pe 45 de ani cu junta militară care a guvernat în Ecuador pînă în 1964. Pe măsură ce explorările au înaintat, contractul încheiat a devenit tot mai mult o ţintă a criticii din partea guvernelor ulterioare. Procentul de participare a statului, garantat de cele două societăţi, este — se afirmă — foarte scăzut. În ultimii ani, Texaco şi Gulf Oil au intensificat explorările.

Observatorii politici susţin că poziţia Ecuadorului în disputa cu companiile americane pare să fie fermă. Într-un comunicat adresat Congresului Naţional, noul ministru al comerţului şi industriei, Augusto Barreiro Solórzano, afirma că „guvernul a luat hotărîrea irevocabilă ca toate conductele petroliere să devină proprietatea statului".

sinteze

Confruntări economice interoccidentale (1)

Confruntările monetare occidentale, devenite un fapt curent în ultimul timp, — şi care se manifestă, din nou, cu deosebită acuitate în momentul de faţă — par a angaja, în frontul disputelor, doar „monedele" diferitelor ţări capitaliste. De aici şi părerea unor economişti din Occident că o modificare a actualelor structuri administrativ-instituţionale ale sistemului valutar occidental ar putea rezolva criza profundă a acestuia. Dar pe „reversul" diferitelor monede occidentale — ştiut fiind că scena monetară nu este altceva decît oglinda fidelă a situaţiei economice — se descoperă însuşi procesul adînc, *obiectiv* al contradicţiilor interimperialiste.

În literatura economică şi politică occidentală s-a vorbit mult în perioada postbelică despre ceea ce — în accepţiunea dată de autorii ei — urma să constituie aşa-numita „armonizare" a intereselor ţărilor capitaliste. S-au avansat diverse obiective, formule, modalităţi. Dar, în general, stadiul de „proiect" nu a fost depăşit. Chiar atunci cînd s-au înfiinţat unele organisme „integrate" — economice, politice sau militare — divergenţele şi contradicţiile dintre ţările membre sau nemembre ale acestora s-au manifestat cu atîta acuitate încît mult preconizata „armonizare" nu s-a înfăptuit, practic, niciodată.

Este cunoscut faptul că, în primii ani după cel de-al doilea război mondial, căpătase o largă circulaţie în Occident ideea „unităţii atlantice" sub forma ralierii în jurul S.U.A. a celorlalte ţări capitaliste, teorie care nu se ferea să propovăduiască, mai mult sau mai puţin explicit, unirea sub hegemonia S.U.A. — *leadership*-ul american. Dar, pe măsura refacerii şi dezvoltării economice a ţărilor vest-europene, s-a accentuat tendinţa de a transforma leadership-ul în „*partnership*" (asociaţie), în cadrul căreia „unitatea atlantică" să se înfăptuiască pe baza realizării, pentru început, a unei „uniuni" a Europei occidentale avînd drept nucleu Piaţa comună. Teoria a căpătat şi un nume pompos : *The Grand Design for Europe* (Marele proiect pentru Europa).

Nici acest mare proiect nu a avut, însă, o soartă mai bună decît cele precedente. Henry Kissinger, consilierul special al preşedintelui Nixon în problemele de politică externă, vorbind despre imposibilitatea pentru S.U.A. de a impune lumii „programele ei globale", recunoştea : „Mişcarea europeană (occidentală — n.n.) de unificare a stagnat. Rezultatul se exprimă printr-o iritabilitate deosebită faţă de America. Politica atlantică se află, de aceea, în faţa unei crize profunde... Conceptul comun al unei acţiuni occidentale comune lipseşte. În aceste împrejurări consultarea devine aproape fără importanţă. Problemele pe care ea «le rezolvă» sînt probleme periferice, problemele centrale nici nu sînt cum trebuie articulate" [1].

Viaţa demonstrează accentuarea continuă a contradicţiilor dintre ţările capitaliste pe diverse planuri, cuprinzînd atît domeniul economic cît şi cel politico-militar. Diferitele aspecte, generale şi particulare, ale relaţiilor politico-militare interoccidentale — în special cele legate de acţiunea forţelor centrifuge în cadrul blocurilor militare imperialiste, şi în primul rînd de criza N.A.T.O. — făcînd obiectul unor ample tratări în paginile revistei noastre, ne vom opri, în mod deosebit, în rîndurile ce urmează, asupra fundalului economic pe care se manifestă aceste contradicţii, înscriind, bineînţeles, analiza în contextul interdependenţei obiective dintre economic şi politic, al intercondiţionării şi influenţării lor reciproce.

INEGALITATEA DEZVOLTĂRII — BAZA CONTRADICŢIILOR

Procesul de adîncire a contradicţiilor interoccidentale îşi are originea în însăşi esenţa imperialismului, în mecanismul său intern — dominaţia monopolurilor — care accentuează disproporţiile între întreprinderi, ramuri şi ţări. „Dezvoltarea inegală, în salturi a diferitelor întreprinderi, a diferitelor ramuri industriale şi a diferitelor ţări — scria V. I. Lenin — este inevitabilă în condiţiile capitalismului" [2]. Acţiunea legii dezvoltării economice şi politice inegale a ţărilor capitaliste determină schimbări în raportul de forţe dintre acestea şi, ca urmare, le angajează într-o luptă continuă pentru asigurarea cu izvoare de profituri, surse de materii prime, pieţe de desfacere, sfere de influenţă.

După cel de-al doilea război mondial, formarea şi dezvoltarea sistemului mondial socialist, destrămarea generală a sistemului colonial, influenţa tot mai mare a socialismului, a forţelor progresiste, antiimperialiste, au determinat o şi mai mare restrîngere a sferei de aplicare a capitalului, în sensul cel mai larg al cuvîntului, în toate domeniile : economic, politic, social, ideologic. În acelaşi timp, dezvoltarea în continuare a capitalismului monopolist de stat ca şi implicaţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane au contribuit la apariţia unor noi domenii practice în care se desfăşoară contradicţiile interimperialiste, la evidenţierea unor forme de manifestare a acestora specifice perioadei actuale.

Dezvoltarea accentuată a capitalismului monopolist de stat a determinat, printre altele, creşterea importanţei măsurilor luate, în sprijinul intereselor monopoliste, de unele guverne occidentale pe plan *intern* — intervenţia în politica de investiţii, influenţarea prin diferite pîrghii financiare şi monetare a conjuncturii economice — şi *internaţional* — crearea de blocuri economice şi militar-politice, sprijinirea exportului de capital etc. Ca urmare a intervenţionismului masiv al statului în economie, şi mai ales, în politica de investiţii, s-a creat posibilitatea orientării directe a acesteia în scopurile marilor monopoluri. Astfel, o importantă implicaţie apare, de exemplu, în legătură cu militarizarea economiei. Cercurile monopoliste din unele ţări occidentale, în primul rînd din S.U.A., au pornit pe calea militarizării economiei naţionale, căutînd apoi să folosească poziţia lor dominantă din punct de vedere militar în lumea capitalistă, pentru a-şi impune interesele lor politice şi economice în dauna „partenerilor".

Dar, pe lîngă faptul că a constituit şi constituie prin ea însăşi izvorul unor adînci dispute interimperialiste, militarizarea economiei naţionale a însemnat pentru ţările respective o creştere importantă a cheltuielilor neproductive, ceea ce s-a tradus într-un ritm de dezvoltare economică mai scăzut — sub media de ansamblu a ţărilor capitaliste — grevînd negativ şi situaţia balanţelor de plăţi ale acestora. Alte ţări — de exemplu Japonia — care au afectat cheltuielilor militare o parte mai mică din venitul lor naţional, au putut să cunoască o dezvoltare într-un ritm mult mai susţinut. Implicaţiile militarizării au contribuit astfel, la rîndul lor, la accentuarea procesului dezvoltării economice inegale a diferitelor ţări capitaliste.

Pe de altă parte, ca urmare a intervenţiei sporite a statului în relaţiile economice externe ale ţărilor capitaliste, s-au creat condiţii pentru apariţia unor organizaţii şi organisme „integrate" ca instrument de luptă împotriva puterilor terţe şi, totodată, ca formă de infiltrare a partenerilor mai puternici în economia celor mai slabi. Nu întîmplător, tocmai în legătură cu aceste organizaţii şi organisme au apărut şi s-au accentuat continuu noi divergenţe între ţările occidentale.

La rîndul său, revoluţia tehnico-ştiinţifică a produs schimbări substanţiale în structura industrială a principalelor ţări capitaliste, determinînd apariţia şi dezvoltarea rapidă a unor ramuri noi concomitent cu modernizarea aparatului de producţie în unele ramuri vechi şi chiar cu declinul altora, ceea ce a implicat o inegalitate sporită în dinamica ramurilor industriale. Tabloul dezvoltării diferitelor ramuri în aceste ţări prezintă numeroase neconcordanţe. În aceste condiţii, sincronismul ciclului mondial capitalist este împiedicat, într-o mare măsură, iar importanţa ciclurilor de producţie naţionale sporeşte. Asincronismul — element al inegalităţii dezvoltării ţărilor occidentale în perioada postbelică — influenţează, la rîndul său, asupra acesteia, accentuînd-o. Aplicarea inegală a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii în producţie, posibilităţile financiare diferite ale diverselor ţări în cercetarea ştiinţifică au contribuit la apariţia unor serioase disparităţi econo-

mice chiar între țările capitaliste avansate — „gap"-uri tehnologice, manageriale, informatice, necunoscute înainte de război — și în legătură cu care apar noi forme de manifestare a disputelor interoccidentale.

Rezultanta influenței tuturor acestor factori este o instabilitate crescîndă a raportului de forțe dintre țările capitaliste, reflectată, de altfel, în multitudinea înfruntărilor și contradicțiilor interimperialiste în domeniul economic și politic.

„GRAND DESIGN OR GRAND ILLUSION"?

„Marele Proiect" sau „Marea Iluzie". Expresia deschide, ca titlu al primului capitol, cartea economistului american Randall Hinshaw, „The European Community and American Trade" [3], un studiu asupra relațiilor economice interatlantice, după șase ani de la crearea Pieței comune, considerată, inițial, de adepții ei și de arhitecții „Marelui Proiect", ca panaceu al rezolvării contradicțiilor interoccidentale. „Inițiată ca un aranjament economic, Comunitatea (Piața comună — n.n.) a fost privită de arhitecții ei — dintre care cel mai important a fost francezul Jean Monnet — ca un nucleu al viitoarelor State Unite ale Europei, care ar fi trebuit să se bucure de liberul schimb într-o largă zonă și, în timp, de o uniune politică" [4]. Dar, remarcă economistul american, „comunitatea, afară de faptul de a fi fost sursa unor amare dispute interne, care i-au amenințat cu paralizia propria dezvoltare, a condus la o creștere a fricțiunilor dintre acele țări vest-europene care sînt membre ale aranjamentului și cele care nu sînt. Actuala diviziune a Europei Occidentale în două largi grupuri regionale rivale (Comunitatea Economică Europeană a «celor șase» și Asociația Europeană a liberului schimb a «celor șapte») este departe de o dezvoltare satisfăcătoare pe drumul «Europei unite»" [5].

În ceea ce privește „partnership"-ul cu Statele Unite, profesorul Stanley Hoffmann de la Universitatea Harvard este categoric: „În anumite privințe, spune el, relațiile economice atlantice au luat forma unui război între Statele Unite și C.E.E., — cu Marea Britanie jucînd oarecum pe Hamlet, în mijloc, și cu alte națiuni atlantice susținînd cînd Statele Unite, cînd pe «cei șase». Mă concentrez aici asupra diferendului Statelor Unite — Europa Occidentală. Există, însă, multe subiecte de controversă între Marea Britanie și «cei șase», între «cei șase» și A.E.L.S." [6].

Cum a devenit „alianța" dintre S.U.A. și Europa occidentală (în special Piața comună), considerată pînă nu de mult drept baza „unității interatlantice", un nod principal al contradicțiilor dintre țările capitaliste?

Folosindu-se de poziția dominantă din punct de vedere economic și militar din primii ani ai perioadei postbelice (peste jumătate din întreaga producție industrială a lumii capitaliste, o pondere de peste 3—4 ori mai ridicată decît a oricărei alte țări în comerțul capitalist, peste două treimi din rezervele valutare capitaliste), S.U.A. au căutat să-și impună hegemonia asupra tuturor celorlalte țări capitaliste, atribuindu-și rolul de conducător al „lumii occidentale". În acest scop, Statele Unite au întrebuințat un întreg arsenal de mijloace *economice* (acapararea piețelor de desfacere și a izvoarelor de materii prime, exportul larg de capital) și *extraeconomice* (baze militare pe teritorii străine, atragerea diferitelor țări în pacte militare etc.). Pe de altă parte, prin diferite modalități de natură neocolonialistă, S.U.A. au căutat să „înlocuiască" fostele puteri coloniale în teritoriile ce părăseau, rînd pe rînd, imperiile de tristă amintire. Dar arsenalul de mijloace nu i-a ferit nici chiar pe „partenerii" occidentali. Prezența economică și militară americană a devenit din ce în ce mai stînjenitoare în Europa occidentală.

Determinată de accentuarea procesului de concentrare și centralizare a producției și capitalului, de creșterea numărului de înțelegeri între monopolurile din diferite țări vest-europene, care în condițiile puternicei dezvoltări a capitalismului monopolist de stat au atras participarea statelor și guvernelor la crearea uniunilor monopoliste internaționale, „integrarea" vest-europeană a fost privită de unii din adepții ei și ca o formă de luptă împotriva dominației americane, tot așa după cum s-a înscris și ca o modalitate a tentativei de menținere în stare de dependență a fostelor colonii. Statele Unite au subscris, din considerente politice, la constituirea Pieței comune, văzînd în aceasta baza economică a N.A.T.O. în Europa. Treptat, însă, „Mica Europă", cu ritmul ei de dezvoltare mai înalt, în general, decît cel al S.U.A., a început să amenințe pozițiile dominante ale Statelor Unite, suscitînd îngrijorarea cercurilor conducătoare americane și determinînd — în condițiile menținerii tendinței de dominație din partea cercurilor monopoliste din S.U.A. — ascuțirea divergențelor dintre țările vest-europene și Statele Unite.

Deși ponderea S.U.A. în producția industrială a lumii capitaliste a scăzut în momentul de față la puțin peste 40 la sută și cea în comerțul mondial s-a diminuat simțitor, iar rezervele valutare americane nu mai reprezintă decît o treime din cele totale, Statele Unite se situează, totuși, la un nivel pe care nici o altă țară capitalistă nu-l poate atinge, în viitorii ani, în condițiile actualelor ritmuri de dezvoltare. Pe această bază, înfruntarea dintre monopolurile americane și cele vest-europene a continuat să se ascută, în ultimii ani, cunoscînd o gamă largă de forme și aspecte. Se remarcă, în același timp, faptul că teatrul luptei pentru piețe de desfacere, izvoare de materii prime și sfere de aplicare a capitalului îl constituie nu numai piețele terțe (în general, țările în curs de dezvoltare) ci chiar propriile piețe, din care cea vest-europeană este scena unor înfruntări acute.

În „Le défi americain" („Sfidarea americană"), Jean-Jacques Servan Schreiber vorbea chiar despre perspectiva ca, în viitorii 15 ani, industria americană din Europa occidentală să devină o a doua mare putere economică în lumea capitalistă. Într-adevăr, paralel cu invazia mărfurilor americane pe piețele occidentale — invazie produsă ca urmare a competitivității mai mari dictate de nivelul, în general, mai ridicat al productivității muncii americane — are loc un proces susținut de imixtiune americană, de „cucerire" a piețelor vest-europene chiar din interiorul acestora. Istoricul francez Amaury de Riencourt este de părere, în cartea sa, „Imperiul american", că „principalul agent al puterii (americane — n.n.) este businessman-ul american, comerciantul yankeu. Investițiile S.U.A. în străinătate s-au triplat de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial" [7].

La rîndul său, Servan Schreiber afirmă, în cartea amintită, că Piața comună a devenit un nou „Far West" pentru businessmenii americani. Ceea ce îl îngrijorează mai mult pe autorul „Sfidării americane" este faptul că finanțarea investițiilor S.U.A. în Europa occidentală este făcută, de fapt, în proporție de 90 la sută de vest-europenii înșiși — prin creditele primite de firmele americane pe piața de capitaluri vest-europeană ca și prin propriile profituri ale acestora, realizate tot pe teritoriul vest-european — și că numai 10 la sută provin din transferuri directe de fonduri din S.U.A. Cu alte cuvinte — spunea Servan Schreiber — „plătim ca să fim cumpărați".

Sentimentul de frustrare al vest-europenilor nu a întîrziat, însă, să se manifeste, îmbrăcînd forme din cele mai diverse și puțin „pașnice". Replica este dură ca și atacul, controversele sînt puternice. Valul fuziunilor monopoliste vest-europene este în creștere. Cercurile monopoliste din Europa occidentală își unesc tot mai mult forțele cu forța statelor și guvernelor pentru a înfrunta dominația americană și a o contracara. Un studiu recent, realizat de un grup de experți americani ai Centrului de studii internaționale și strategice de la Universitatea din Georgetown, releva că alianța atlantică este amenințată de serioase confruntări economice și că situația s-ar putea dovedi și mai critică în contextul posibilității declanșării unui război comercial, provocat de tendințele protecționiste ce se fac simțite pe ambele maluri ale Atlanticului. De altfel, de exemplu, problema surplusurilor agricole ale C.E.E. și S.U.A. a constituit, totdeauna, un izvor de seamă al divergențelor, acestea îmbrăcînd nu de puține ori forme explozive: „războiul" puilor, al merelor, al untului etc.

Un domeniu vast al controverselor este cel al „reducerilor tarifare". Listele de excepții cu care părțile au venit la negocierile din cadrul așa-numitei „runde Kennedy" s-au îmbogățit continuu. Problema se pune cu deosebită acuitate în momentul de față, cînd, datorită înrăutățirii balanței lor comerciale, S.U.A. solicită o accelerare unilaterală din partea Pieței comune a reducerilor tarifare. Piața comună cere, în schimb, abolirea din partea S.U.A. a unor obstacole netarifare, printre care așa-numitul „American Selling Price", conform căruia taxele vamale la anumite produse exportate către Statele Unite sînt calculate potrivit nivelurilor de pe piața americană și nu la valoarea de pe piața de proveniență, precum și limitarea unor exporturi (ca, de pildă, al textilelor) americane în Piața comună.

Oricum însă — sublinia economistul american Angus Maddison în studiul său „Economic Growth in the West" încă în 1964, cînd negocierile privind reducerile tarifare demaraseră abia teoretic, — „există, desigur, o diferență

în faptul că scopul final al Pieței comune nu este liberul schimb și nu există, deci, nici o indicație cît de departe vor merge reducerile tarifare externe“ [8]. Faptele verifică această afirmație făcută cu ani în urmă. Atît de mult profesata „zonă largă a liberului schimb“ în toată aria atlantică s-a dovedit a rămîne, în realitate, mai degrabă de domeniul speranțelor. Nu s-a realizat altceva decît o scindare în blocuri economice măcinate ele însele de dispute și divergențe și, în general, nu s-a făcut altceva decît să se caute noi modalități — și să se adapteze noilor condiții altele mai vechi — pentru apărarea economiilor naționale. Cînd unele reduceri tarifare au intrat în funcțiune, alte modalități de protecționism și, în primul rînd, cele privind domeniul financiar și monetar, au fost puse în circulație.

În general, evoluția postbelică a relațiilor economice interimperialiste a demonstrat, prin forța exemplului, neviabilitatea blocurilor economice discriminatorii, închise, daunele pe care ele le aduc stabilirii și dezvoltării unor legături normale, echitabile între state.

Problemele care se ridică în relațiile dintre S.U.A. și țările Pieței comune sînt, în general, caracteristice și pentru relațiile dintre S.U.A. și alte țări capitaliste — vest-europene sau din alte părți ale lumii : *Anglia*, unde pozițiile americane sînt mai puternice decît în țările C.E.E. și unde reacția de împotrivire față de penetrația americană este cel puțin tot atît de acută ; *Canada*, țară care depinde cel mai mult de investițiile americane, unde industria americană este mai prezentă decît în oricare altă țară, dar unde actualele cercuri conducătoare nu sînt dispuse să accepte această situație ; *Japonia*, al cărui comerț exterior — atît de vital pentru economia acestei țări — se desfășoară în cea mai mare parte cu S.U.A., dar unde tendințele de „desprindere“ de Statele Unite capătă un caracter tot mai pronunțat. Este suficient a menționa aici faptul că profilarea tot mai evidentă a Japoniei ca a doua mare putere economică în lumea capitalistă (produsul național brut japonez a depășit, în 1968, pe cel al R.F.G.), ridicata competitivitate externă a produselor ei pun probleme, deopotrivă, S.U.A. și celorlalte țări capitaliste și, în special, celor din Europa occidentală, unde prezența japoneză este din ce în ce mai manifestă.

Ilie ȘERBĂNESCU

---

[1] Henry Kissinger, Central Issues of American Foreign Relations. (Extrase din lucrare publicate în ziarul vest-german „Die Zeit“ din 6 decembrie 1968).

[2] V. I. Lenin, Opere complete, vol. 27, Buc., Ed. Politică 1964, ed. a doua, pag. 366.

[3] Randall Hinshaw : „The European Community and American Trade“ (ed. Frederick A. Praeger, Inc. U.S.A., 1964).

[4] idem, pag. 10.

[5] idem pag. 10—11.

[6] Stanley Hoffmann. Discord in Community. The North Atlantic Area as a Partial „International System“. Studiu făcînd parte din culegerea „The Atlantic Community“, pag. 17.

[7] Revista Time nr. 11/68 — recenzie a cărții „Imperiul american“ de Amaury de Riencourt.

[8] Angus Maddison : Economic Growth in the West (New York 1964), pag. 169.

Relația COLABORARE ȘTIINȚIFICĂ — PROGRES ECONOMIC

Convorbire cu Gerhard STOLTENBERG

ministrul federal al cercetării științifice din R.F. a Germaniei

Cu prilejul vizitei sale în România, efectuată între 10 și 13 mai, ministrul federal al cercetării științifice din R.F.G., Gerhard Stoltenberg, a avut amabilitatea să răspundă, în cadrul unei convorbiri, la solicitarea revistei noastre.

Prima temă a convorbirii a privit ceea ce noi am numit „raportul dintre știință și progresul economic“. O întrebare, la care domnul Stoltenberg a considerat că „se poate răspunde în puține cuvinte“

„Cred — *a precizat d-sa* — că nu există vreo îndoială asupra legăturii dintre progres, știință și dezvoltarea economică a popoarelor. În lumea tehnicizată în care trăim, evoluția este determinată în mod evident de cercetarea științifică, atît sub forma cercetării fundamentale cît și sub aceea a cercetării aplicative, care reprezintă punctul de plecare pentru progresul economic. Cred că acest lucru nu poate fi pus sub semnul întrebării în nici o țară din lume, indiferent de condițiile particulare ale fiecăreia dintre ele. Un progres economic fără o dezvoltare corespunzătoare a științei nu se poate imagina“.

L-am solicitat, apoi, pe ministrul federal să ne vorbească despre structura organizării științifice din Republica Federală a Germaniei. Înainte, însă, de a aborda acest subiect, d-sa a ținut să facă o precizare :

„Aș dori, în primul rînd, să luați în considerare unele date semnificative pentru sistemul cercetării științifice vest-germane. La noi problemele de știință și de cultură depind în mare parte de administrația landurilor. Cercetarea modernă fundamentală — în domeniile energiei nucleare, spațiului atmosferic și cosmic, oceanografiei, electronicii și în alte cîteva — a făcut necesară coordonarea nemijlocită de către însuși guvernul federal. În domenii vaste, cercetarea se execută în cadrul liniilor directoare, generale, ale statului, în centre speciale și laboratoare industriale autonome. Aceste coordonate sînt determinate pentru organizarea științifică la noi ; ele au condus la elaborarea unui sistem în care guvernul federal, landurile, organizațiile științifice, precum și industria acționează coordonat, în așa fel încît să se ajungă la o soluție corespunzătoare condițiilor noastre specifice. Bineînțeles — *a continuat oaspetele* — — acest sistem necesită o îmbunătățire; astfel, tindem să dezvoltăm noi forme de colaborare și de repartizare a sarcinilor“.

În cadrul discuției, dl Stoltenberg a făcut apoi unele referiri la rolul internațional al colaborării științifice, înțeleasă ca unul din imperativele evoluției contemporane.

„Sîntem de părere — *a afirmt d-sa* — că progresul științei presupune o colaborare internațională la o scară cît mai largă. Atît în ce privește cerințele financiare cît și cele de cadre — care, firește, se înscriu într-un anume sistem prioritar — într-o serie de domenii ale cercetării moderne se impune, cu necesitate, colaborarea internațională. Recunoscînd acest fapt, Republica Federală este membră a unor organizații științifice internaționale. În același timp, însă, și relațiile bilaterale din domeniul științei sînt, în opinia noastră, un mijloc adecvat de a realiza adîncirea și extinderea cunoștințelor științifice nu numai în interesul celor doi parteneri, ci și al tuturor statelor“.

În acest sens, pornind de la ideea existenței unei tradiții specific europene de cooperare pe tărîmurile diverse — al economiei, tehnicii, științei, culturii — domnul Stoltenberg ne-a declarat : „Noi sperăm că o asemenea colaborare între statele europene va contribui la crearea unor relații mai strînse între țările continentului nostru“.

În finalul interviului, dl Stoltenberg a făcut, în lumina discuțiilor purtate cu prilejul vizitei sale în țara noastră cu personalități politice și oameni de știință români, unele aprecieri asupra stadiului și perspectivelor de dezvoltare a colaborării în domeniile tehnico-științific și cultural între Republica Socialistă România și Republica Federală a Germaniei.

„Știți, desigur — *ne-a declarat d-sa* — că relațiile tehnico-științifice între țara dv. și a noastră evoluează pozitiv. În cadrul discuțiilor purtate, în aceste zile, la București, faptul a devenit evident. Fără îndoială, pe viitor, aceste relații se vor adînci și se vor intensifica în mare măsură, în interesul ambelor țări. Convorbirile pe care le-am avut cu reprezentanții de resort ai statului și științei românești constituie baza unei colaborări care, ținînd seama de realitățile diferențiate, este în interesul ambelor state. Credem, totodată, *a subliniat ministrul Stoltenberg*, că o largă colaborare internațională pe plan științific este de natură să contribuie la dezvoltarea pașnică a tuturor popoarelor“.

Radu PASCAL

Corespondență din Caracas de la Carlos Ortega

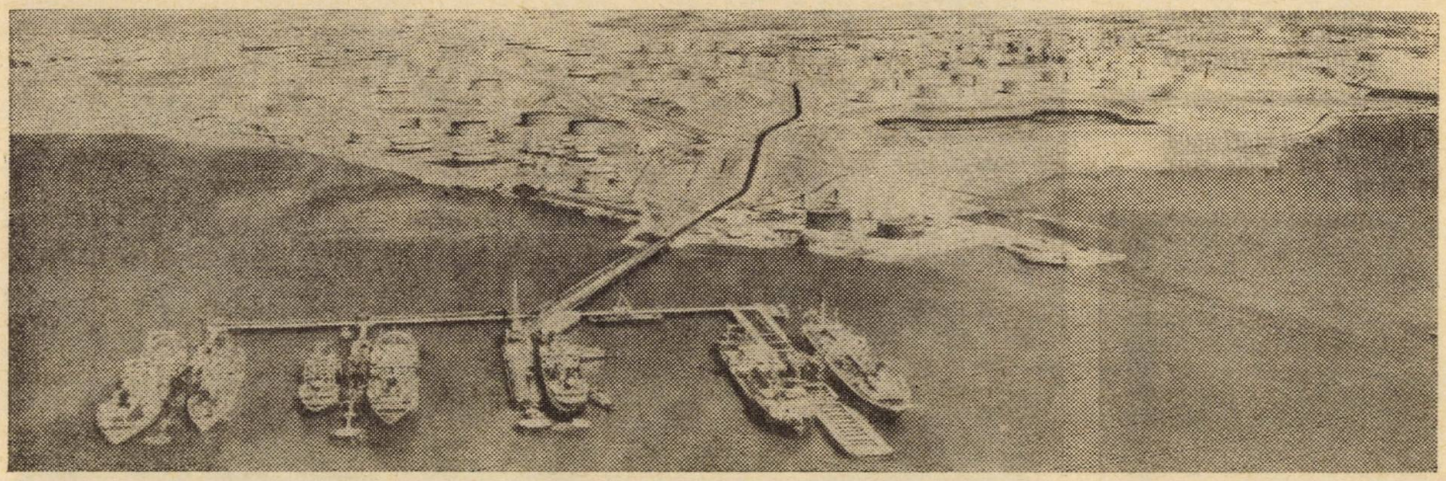

Rafinăria de la Amuay, pe malul lacului Maracaibo, furnizează trei sferturi din producția venezuelană de petrol. În prim plan : petroliere destinate să transporte produsele de export ale rafinăriei

Intențiile noului cabinet Caldera

La două luni de la instalare, guvernul condus de Rafael Caldera, liderul Partidului social-creștin (COPEI) — după cum pare decis să înfrunte, pe de o parte, problemele strict politico-administrative și, pe de alta, pe cele structurale — oferă observatorilor posibilitatea de a stabili cîteva repere interesante privind semnificațiile orientărilor noii administrații.

De la bun început, trebuie remarcat că, în afara diferențelor de ordin ideologic și programatic ce deosebesc COPEI de celelalte partide social-creștine din America Latină, geneza și evoluția acestei grupări politice din Venezuela au trăsăturile lor particulare. Nu cu mulți ani în urmă, actualul președinte Caldera a făcut celebră, prin repetarea ei, o frază semnificativă : „Noi, care încă nu am ajuns la înălțimile puterii...“ Dorea, de fapt, să sublinieze lipsa de combativitate și de ecou a partidului său în masa alegătorilor.

În prezent, situația s-a schimbat în mod substanțial : COPEI nu numai că a atins înălțimile puterii, dar le deține efectiv. Doi factori au făcut posibilă această reușită : marile și gravele erori ale guvernului Acțiunii democratice și abandonarea treptată a propriilor sale linii programatice. Partidul lui Rafael Caldera, COPEI, a făcut totul pentru a obține o largă bază populară și a obținut-o prin consecvență și organizare realmente admirabile, eficace. Astfel, COPEI a găsit trambulina potrivită pentru „ultima escaladă“ într-o campanie electorală științifică și multimilionară.

Cuvîntul de ordine îndreptat în mod vădit împotriva Acțiunii democratice — la fel de „bogată“, dar discreditată și divizată — a fost : „votați pentru schimbare“. Iar venezuelanii au votat pentru „cambio“ (schimbare). În primul rînd, pentru o schimbare de guvern. Așa a ajuns Caldera la putere. Se va vedea în perioada care urmează pînă la ce punct „el cambio“ promis depășește simpla înlocuire a unor persoane cu altele, a unui partid cu altul, a așanumiților „adecos“ (membri ai Acțiunii democratice) cu „copeyanos“ (membri ai COPEI).

Venezuela este una din țările cu o situație bivalentă : un „boom“ petrolier într-o economie dependentă. Sînt de semnalat cîteva date : 20 la sută din produsul național brut și 60 la sută din veniturile fiscale se realizează prin exploatarea petrolului. Petrolul este, totodată, sursa obținerii a 90 la sută din devizele țării. S-ar putea afirma, în consecință, că Venezuela este, în termeni relativi, o țară monoproducătoare. Dacă adăugăm la aceasta faptul că industria este departe de a fi controlată exclusiv de forțele naționale, iar politica exporturilor este încă supusă unor interese ale monopolurilor petroliere care acționează în Venezuela, panorama economică poate părea prosperă în prezent, iar pronosticurile pentru viitor nu se pot face decît cu rezerve. Rămîne de văzut cum se va acționa pentru ca Venezuela să nu rămînă doar în umbra schelelor petrolifere și cum vor guverna conducătorii acestei țări, cu vaste resurse umane și naturale ; dacă se vor angaja să restructureze economia — mărind productivitatea și producția agricolă, trasînd în mod decisiv liniile expansiunii industriale prin dezvoltarea unor noi surse de energie, și revizuirea politicii petroliere — și să întărească rolul statului ca element director al acestui proces peste capul puternicelor grupuri de presiune atît interne cît și externe.

Va fi dispus guvernul președintelui Caldera să realizeze, chiar numai în parte, aceste obiective atît de imperios necesare ? Pînă la instalarea sa, și spre deosebire de alți lideri politici din America Latină, Rafael Caldera s-a preocupat în special „să nu promită mai mult decît este posibil“. Iar, deocamdată, pare angajat în reforme la nivel administrativ și în diferite activități infrastructurale, atenția fiind concentrată asupra creării a ceea ce se numește „stat modern“.

Căutînd o bună impresie publică, Caldera a anunțat inaugurarea celor 100 de zile de „realizări îndrăznețe“. S-a început cu unele probleme administrative pe care ineficiența guvernelor anterioare le-a lăsat nerezolvate. (În același timp, s-au inițiat cîteva măsuri pentru normalizarea vieții politice. Pe această linie se înscriu anularea de către președintele Caldera a decretului de interzicere a partidului comunist — care datează din perioada președinției lui Romulo Betancourt — și soluțiile de „pacificare națională“, prin care se oferă amnistie grupărilor de guerilă, precum și posibilitatea unor tratative în acest scop cu autoritățile. Intrat în legalitate, partidul comunist și-a făcut cunoscută poziția în favoarea unei opoziții parlamentare legale).

Este clar că, de la înlăturarea dictatorului Perez Jimenez, de cînd conceptele de planificare economică au început să circule prin birourile oficiale, oamenii de stat știu ce ar trebui făcut în țară. Și, ca să fim drepți, trebuie admis că Acțiunea democratică a încercat să facă ceva în acest sens, deși foarte curînd au urmat compromisurile cu grupurile de presiune. Fără îndoială, se poate vorbi și despre un bilanț pozitiv ; să includem aici cele 500 de mii de hectare desțelenite și date în circuitul agricol, reforma agrară, stîrpirea malariei. S-au pus bazele a ceea ce ar putea fi o industrie siderurgică națională, s-a elaborat, fiind în curs de aplicare, un plan de electrificare. Au existat, de asemenea, preocupări pentru diversificarea producției industriale pe baza unei planificări raționale.

Aceste procese nu s-au soldat, însă, cu un rol conducător al statului în dezvoltarea industriilor de bază. Cele mai multe din noile unități industriale sînt întreprinderi de asamblare ; mult lăudata politică de „substituire a importurilor“ nu a însemnat înlocuirea lor substanțială cu produse naționale, ci o modificare a sortimentelor produselor importate.

Toate acestea reprezintă probleme importante care se pun în fața noii administrații din Venezuela. Ce va aduce „cambio“ în soluționarea lor o va arăta viitorul.

Caracas, 12 mai

Ancorate alături, în portul Oslo: platforma de forare „Vikingul oceanului" și o reeditare a vechilor ambarcațiuni norvegiene, vasul-școală „Christian Radich"

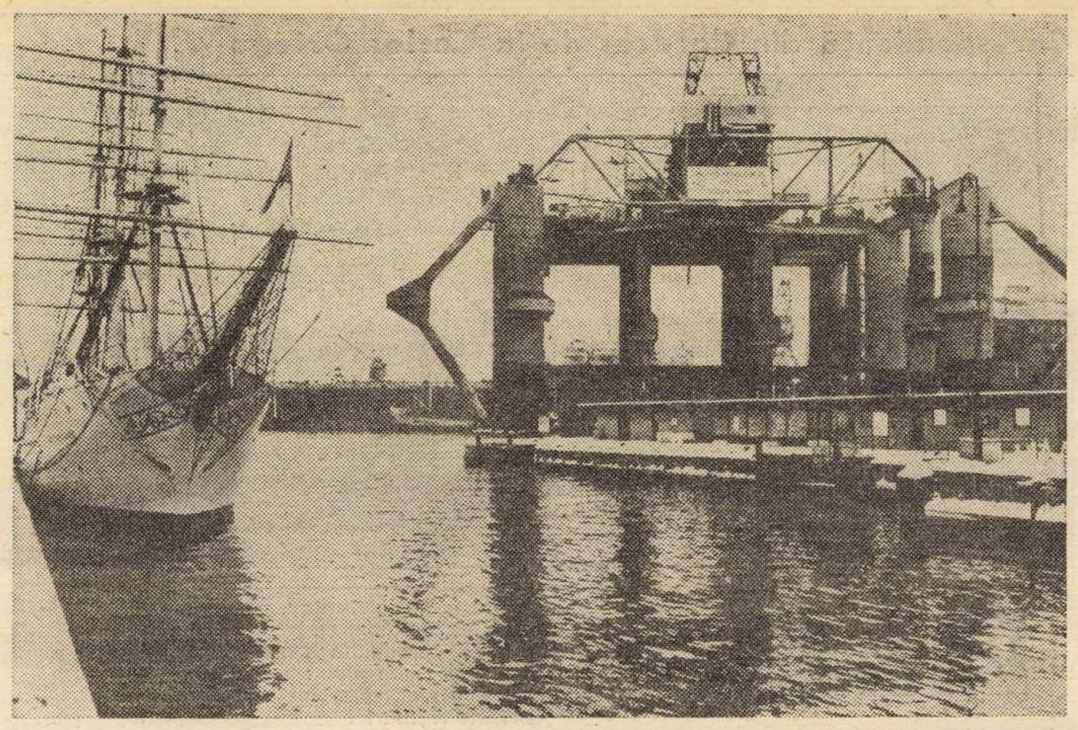

Pe bordul unei mari nave pescărești în apele Antarcticii

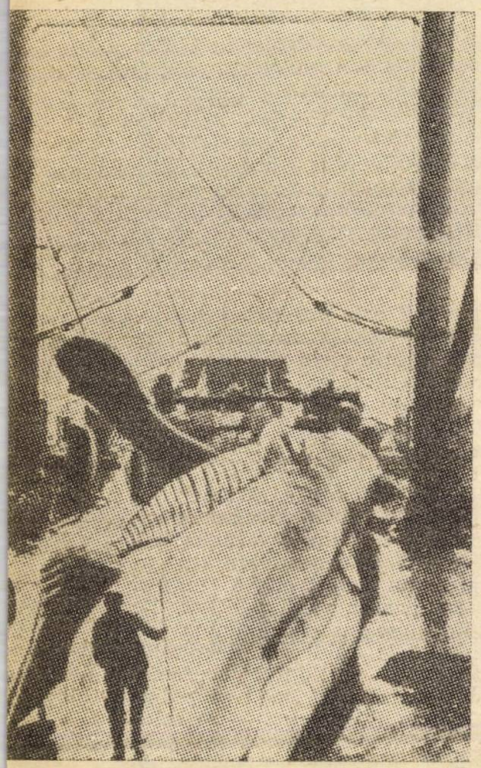

reportaj pe glob

NORVEGIA

C. N. Constantiniu

Cea de a doua senzațională călătorie oceanică a lui Thor Heyerdal, pe o minusculă barcă construită din bambus, a readus Norvegia în actualitatea imediată. Imaginea acestei țări situată în nordul continentului, între cea de a 58-a și cea de a 70-a paralelă, este, pentru mulți, exotică, ireală.

S-a evocat poezia fiordurilor norvegiene, natura lor romantică, s-a scris despre elementele mitice care înfrumusețează folclorul norvegian. Cunoscînd straniul personajelor lui Ibsen, ori pînzele lui Edward Munch, încărcate de senzualitate și de figuri omenești sfîșiate de drame lăuntrice, ai putea crede că te afli pe un tărîm transcendental, situat, undeva, într-o zonă geografică de natură fantastică.

Norvegienii sînt tot timpul preocupați de treburile lor zilnice, sobri, practici, tranșanți în relațiile cu străinii.

Mă aflam într-un restaurant din Oslo, cu pereții acoperiți de vechi inscripții și insemne heraldice și mobilier din secolul al XIX-lea. Interlocutorul meu povestește :

— Dacă ne-am găsi acum (era în ianuarie) pe coasta de vest, de la Atlantic, am fi martorii unui spectacol tulburător : pescuitul de heringi.

— Peștele nu se prinde la fel ca în toate mările și oceanele ?

— Aparent, da. La noi îndeletnicirea aceasta capătă proporțiile unei adevărate campanii militare. Spre deosebire „de alte părți", peștele vine singur spre coastele Norvegiei ca să fie pescuit... E atras de apele calde, ocolește curenții reci, se lasă amăgit de șuvoiul uriaș, un adevărat fluviu traversînd oceanul, Golfstream-ul. Pe coaste se instalează cartiere generale care țin legătura prin radio cu mii de ambarcațiuni ; în acest mod, flota poate fi dirijată și concentrată acolo unde peștele este mai abundent.

— Așa cum se reglementează circulația vehiculelor, pe arterele aglomerate ale marilor metropole.

— Întocmai, numai că embouteillage-ul nostru nu provoacă accidente ci, dimpotrivă, e o sursă de mari venituri. Imaginează-ți mai mult de un milion de tone de heringi.

De la desenele rupestre de pe stîncile fiordurilor, pînă la corăbiile vikinge ca niște uriașe lebede carbonizate descoperite la Tune și Oseberg și pînă la flota comercială de astăzi a Norvegiei, istoria acestei țări e o milenară și încordată luptă cu marea. Vasele se leagănă ușor în portul orașului Oslo, așteptînd să-și încarce mărfurile. La Bergen în fața caselor hanseatice, cu acoperișurile lor ascuțite și colorate, stau înșirate corăbii, vapoare de mare tonaj, ambarcațiuni ușoare. Călătoriile pe apă sînt vocația norvegienilor de o mie de ani.

■

Norsk-Hydro, lîngă Sarpsborg, o halucinantă țesătură de tuburi metalice. Uzinele produc azot, îngrășăminte pentru agricultură. Istoria lor mi se perindă prin fața ochilor într-o sală de proiecție specială. Cîțiva bărbați cu redingotă și melon par să fie întemeietorii marii întreprinderi de astăzi. Prima metodă pentru extragerea azotului din atmosferă, destinat fabricării îngrășămintelor (nitratul de calciu), a fost realizată aici, în Norvegia.

La ora sendviciului (12) — respectată cu strictețe — sînt informat că norvegienii au inventat, în ordine cronologică : harponul-obuz pentru vînarea balenelor (1873), legăturile metalice aplicate la skiuri, ceea ce a revoluționat dezvoltarea acestui sport (1894), turbina cu gaz (1902), detectorul turnant pentru undele radiofonice (1908), troliul hidraulic cu presiune joasă (1940) etc., etc. Nu realizez la dimensiunile lor reale toate aceste importante descoperiri, deoarece cunoștințele mele despre tehnică sînt vagi.

Retranscrierea exactă a informațiilor primite e anume făcută pentru a atesta că dezvoltarea industrială a Norvegiei, pleacă de la trainice tradiții, că numai valorificarea creatoare a gîndirii științifice și efortul stăruitor, munca plină de abnegație a oamenilor au adus acestei țări o temeinică dezvoltare economică.

Exceptînd marginile sudice ale Norvegiei, întreaga țară e o succesiune de munți împăduriți ori sterpi, străbătuți de ape repezi și presărați de lacuri.

Oslo. Centrul orașului ; în dreapta, clădirea primăriei

Obținerea energiei electrice cu ajutorul căderilor de apă a revoluționat întreaga economie norvegiană.

Proporțional cu numărul locuitorilor, Norvegia este astăzi cea mai bine dotată din lume cu echipament hidroelectric. În anul 1965, se obținea o producție anuală de peste 39 500 milioane kilowați/ore. Plafonul care urmează să fie atins — și pentru care se fac cele mai mari investiții — este de 130 000 milioane de kilowați/ore.

La Norsk-Hydro mi se explică rolul uriaș al electrificării în complexitatea întregii vieți economice a țării.

— Izolăm azotul care se găsește în aer prin procedeul arcului electric pus la punct de doi norvegieni, Birkeland și Eyde. Operația necesită un mare consum de energie electrică. La fel obținerea aluminiului și... ce să mai vorbim, totul.

Discuția continuă pe alte coordonate industriale, demonstrînd complexitatea industriei norvegiene și aria ei întinsă de preocupări. Siliciul, mica, grafitul, pirita, marmura, apoi titanul, niobiumul, molybdenul, se perindă într-un dans confuz al memoriei, obsedant, insinuant, voind parcă să mă priveze de apusul roșiatic care tocmai se reflecta în țesătura metalică a combinatului chimic pe care îl vizitam.

Am înțeles, însă, ceea ce trebuia de fapt să înțeleg și pentru care inginerul îmi vorbise cu o pasiune reținută, proprie temperamentului, și anume că norvegienii își cunosc bine nu numai farmecul pădurilor și al fiordurilor, dar și ceea ce au sub picioare, în măruntaiele pămîntului și că totul este exploatat, transformat, valorificat cu acea tenacitate nordică, ce pare să se prelingă o dată cu recii curenți polari și în regiunile mai meridionale ale continentului.

■

Echipamentul pentru interioarele de locuit, în toate componentele lui utilitare și estetice, face subiectul unui larg interes în viața cotidiană a norvegianului. De la lustra și fotoliul construite în geometria modernă și aeriană a secolului, pînă la tapet, scaun, poliță, farfurie, scrumieră etc., totul poartă rigurozitatea desenului popular, redimensionat modern. Uimitoarea metamorfoză a lemnului într-o broderie sculptată cu migală, prelucrarea argintului în podoabă feminină, ornamentele oalei și farfuriei casnice se trag din tradiție. Corăbiile vikinge scoase din straturile saline n-au completat numai petele albe ale istoriei Norvegiei ci, în același timp, au redescoperit o artă înmormîntată în straturile geologice, de o mare densitate. Case de lemn, sănii, unelte, tapiserii conservate uimitor au relevat norvegienilor ceea ce e esențial și unic în creațiile lor artistice.

Obiceiul, sălbatic pentru optica de astăzi, de a se îngropa morții cu toată averea lor pămînteană, a păstrat, aproape intactă, fizionomia unei epoci scufundate în istorie.

Artiștii norvegieni n-au fost contaminați, în marea lor majoritate, de explozia curentelor abstracționiste. Ei revalorifică, cu încăpățînare, vechile tradiții, ținînd seama, bineînțeles, de nevoile utilitare actuale, de ambianța generală a confortului modern.

Se conferă, astfel, obiectelor o notă de particularitate, de poezie nordică, în care culoarea roșie, motivele florale și animale se repetă obsedant și inedit pentru cel obișnuit cu producția de serie. Această notă de particularitate se relevă chiar și în produsele industriale, în decorarea clădirilor publice, în aspectul urbanistic al străzilor. În Norvegia pătrund greu excesul, ori exaltarea. Strada norvegiană — la Oslo ca și la Bergen — e liniștită, micile cafenele au o atmosferă sobră, meditativă. Tinerii norvegieni care încearcă să devină hippy o fac cu pudoare. Chiar Bergen-ul, port deschis la ocean, în care se încrucișează, ca în orice oraș maritim, oameni de toate soiurile și obiceiurile își păstrează puritatea autohtonă, candoarea.

Norvegienii, în orice ipostaze s-ar afla, vor să rămînă ei înșiși.

■

Într-un prospect turistic al orașului Bergen, cu succinte informații și repere pentru o eventuală vilegiatură, sînt înșirate numele cîtorva restaurante cu bucătărie tradițională norvegiană, însoțite de următoarea precizare : nu se dansează. Aceasta nu înseamnă că vizitînd vechiul oraș atlantic te așteaptă austeritatea și conferințele despre prinderea somonului. Probabil că rețetele culinare cer o anume oficiere, un cadru solemn pentru cei interesați de arta gastronomică. Orașul e vesel, animat, casele sînt înșirate ca trandafirii agățători pe colinele din jur, într-o urbanistică originală. Casa lui Grieg de la Troldhaugen, biserica în lemn de la Fantoft, monument unic al arhitecturii norvegiene, universitatea cu nenumăratele ei clădiri monumentale și clădirile gotice ale orașului îți oferă succint o imagine-tip a ceea ce este caracteristic pentru tradițiile culturale ale țării. Populația orașului abia trece de 100 000 de locuitori. Totuși Bergen pare o metropolă agitată, cu circulație intensă, în care se vorbesc limbi diferite, se schimbă mărfuri de toate soiurile, fluturã, în portul orașului, pavilioanele a numeroase țări. Am descoperit la universitate și o catedră de limbi romanice, în biblioteca căreia se aflau dicționarul limbii române, versurile lui Arghezi, o gramatică. Doi profesori norvegieni au participat la cursurile de vară de la Sinaia.

Așa cum Parisul îți dă o imagine a spiritualității poporului francez, tot așa și Bergen pare să definească în ipostazele sale urbanistice, de tradiție și de atmosferă locală, spiritul îndrăzneț, firea tenace, predilecțiile spirituale ale poporului. Aș zice un portret-robot al Norvegiei.

BOLIVIA sub semnul vechilor antagonisme

Barrientos, care fusese el însuşi general, izbutea să se înţeleagă cu militarii...

...ceea ce Siles Salinas reuşeşte în prezent mai puţin

Omul forte rămîne generalul Ovando Candia

În condiţii normale, Adolfo Siles Salinas ar fi trebuit să rămînă, într-o presupusă listă a personalităţilor politice boliviene, la rubrica „vicepreşedinţi". În dreptul său, la „preşedinţi" : René Barrientos. „Mîna destinului", de care vorbesc încă foarte insistent ziarele din La Paz, a schimbat la 27 aprilie această configuraţie, deplasîndu-l pe Siles Salinas la „preşedinţi". „Destinul" a însemnat prăbuşirea avionului (lîngă localitatea Moruno) cu care Barrientos se întorcea din regiunea Cochabamba, unde participase la o întrunire a ţăranilor. Vicepreşedintele Siles Salinas a preluat imediat puterea, o primă măsură în mijlocul tensiunii fireşti în asemenea împrejurări.

Deşi ar putea părea paradoxal, dispariţia lui Barrientos a clarificat brusc panorama politică boliviană, agitată mai devreme decît de obicei de perspectiva alegerilor prezidenţiale din 1970. Era deja cunoscut faptul că René Barrientos ar fi dorit să obţină un al doilea mandat prezidenţial, ceea ce, din punct de vedere constituţional, este interzis, încercînd înlăturarea prin manevrele sale, a celuilalt candidat, generalul Ovando Candia, şeful forţelor armate boliviene. Această rivalitate, acum încheiată, a influenţat vizibil — cu accente tot mai patetice cu cît se apropia data alegerilor — procesul politic bolivian. Fostul preşedinte îşi alcătuise o grupare proprie : „Partidul revoluţiei boliviene", intenţionînd să participe în alegeri în calitate de lider al ei. În acelaşi timp, îşi asigurase sprijinul conducerii confederaţiei ţăranilor, un fel de miliţie bine înarmată prin tradiţie, puternic influenţată de propaganda lui Barrientos. Pentru că atentatele se înmulţiseră, — pe continent Barrientos era considerat un adevărat recordman în acest sens — el îşi crease şi o gardă personală, alcătuită din unităţi de elită.

Dar toate măsurile de securitate şi de prevedere politică au fost anihilate de „mîna destinului". Ovando Candía nu are în prezent nici un alt virtual adversar la funcţia statală supremă, cea militară îi aparţine de mult. Siles Salinas, aflat acum într-o situaţie cu totul excepţională — ca civil nu ar fi avut niciodată şanse de a prelua mandatul prezidenţial, rezervat — în actualul regim — exclusiv militarilor — dovedeşte însă la rîndul său că ştie ce are de făcut. Însăşi preluarea imediată a puterii înaintea sosirii lui Candía, aflat la Washington în momentul accidentului lui Barrientos, este un punct cîştigat de actualul preşedinte. O întîrziere ar fi putut, eventual, schimba radical lucrurile, pentru că, după ce acţiunea sa a primit sprijinul generalului Candía, adept declarat în acele zile al respectării normelor constituţionale, situaţia guvernului a devenit curînd nesigură în urma unor profunde divergenţe care au apărut între cei doi politicieni. Întors precipitat de la Washington, Ovando Candía a început o activitate febrilă pentru afirmarea sa pe scena politică boliviană, devenind clar că nu va putea fi, în nici un caz, neglijat de actualii conducători civili. El şi-a asigurat în acest scop sprijinul unuia din principalii lideri ai ţăranilor bolivieni, Salvador Vásquez, înăsprind astfel relaţiile sale cu preşedintele Salinas, hotărît să nu cedeze, chiar şi în aceste condiţii, puterea.

Dacă este clar că pe „omul forte" al Boliviei, care a fost şi a rămas generalul Ovando Candía, actuala situaţie din ţară îl favorizează, înlesnindu-i ascensiunea, iar pentru preşedintele Salinas sarcinile sînt, cu toate dificultăţile, precizate, ansamblul vieţii politice boliviene nu a reuşit să-şi clarifice liniile de forţă principale. Diferitele sfere de influenţă din ţară, într-o continuă concurenţă şi luptă pentru putere, au determinat activizarea diverselor partide pe scena politică boliviană. Fracţiunile politice care l-au sprijinit pe René Barrientos — printre care Mişcarea populară creştină (M.P.C.), Partidul stîngii revoluţionare (P.I.R.), conducerea Confederaţiei ţăranilor şi propria sa grupare politică, Partidul revoluţiei boliviene — presează în prezent, din diferite unghiuri, asupra succesorului său, căruia zilele trecute i-au adresat un ultimatum cerîndu-i să demisioneze. Siles Salinas l-a respins, dar a dat asigurări de continuitate în politica fostului preşedinte. Vechii miniştri şi-au prezentat demisia colectivă, interpretată ca un act politic formal, pentru a permite noului şef de stat să-şi desemneze o echipă ministerială proprie.

Componenţa noului cabinet reflectă, o dată în plus, configuraţia actuală a raportului de forţe : patru miniştri, printre care şeful diplomaţiei boliviene, Gustavo Madeiros Querejazu, sînt membri ai Partidului social-democrat al preşedintelui Salinas, partid absent în vechea formaţie guvernamentală. De remarcat, în primul rînd — în afara faptului că portofoliul apărării a rămas generalului Enrique Gallardo, şi că, pentru prima oară într-un guvern bolivian a fost desemnată o femeie, Alcira Espinosa (portofoliul muncii) — este prezenţa minoritară a reprezentanţilor armatei — trei din paisprezece miniştri — considerată simptomatică avîndu-se în vedere compoziţia predominant militară a vechiului cabinet. Este, de altfel, chiar unul din principalele motive ale divergenţelor recent apărute între conducătorii armatei şi actualul preşedinte. Ceea ce a încercat Siles Salinas a fost crearea unui echilibru de forţe în compoziţia noului cabinet, iniţiativă pe care mulţi o apreciază favorabil din perspectiva garantării unei conduceri coordonate pentru perioada rămasă pînă la alegerile de anul viitor.

Opinia cea mai generală este, însă, că scena politică boliviană va continua să rămînă, în fapt, controlată de armată. Ponderea militarilor nu se aşteaptă a slăbi, chiar dacă sînt de prevăzut însemnate regrupări pe planul alianţelor între partide. O polarizare politică mai accentuată — apreciază cotidianul „El Nacional" din Caracas —

ar fi posibilă, în perioada mandatului de 15 luni a guvernului lui Siles Salinas, între forțele conservatoare sub conducerea generalului Ovando Candia, pe de o parte, și forțele democratice și de stînga în cadrul cărora va juca, probabil, din nou un rol important Mișcarea națională revoluționară (M.N.R.), condusă, din exil, de fostul președinte Victor Paz Estenssoro. „După cum Ovando este principalul lider al actualei drepte boliviene, Paz continuă să fie omul cu cea mai mare personalitate și priză politică în lagărul advers", scrie cotidianul din Caracas considerînd că, în realitate, „nu există nici un fel de certitudine că Salinas va reuși să domine definitiv situația și nu este exclusă o eventuală confruntare între dreapta și stînga polarizate".

Pînă la încheierea mandatului său, președintele Salinas este confruntat cu aceste date mai noi ale vieții politice interne. Dar și unele mai vechi : din primele zile, a fost — ca și Barrientos în repetate rînduri — ținta unui complot organizat imediat după funeraliile președintelui dispărut. Un fel de botez al focului, care-l impresiona mai puțin pe generalul Barrientos, dar mai mult pe avocatul Salinas. Cu trei luni în urmă, avionul pe care-l pilota fostul președinte — obișnuia să străbată singur diferite regiuni, mai ales Cochabamba, oprindu-se printre indienii aymara și vorbindu-le în limba lor — avusese o pană de motor, atunci considerată un simplu incident, dar înțeleasă acum mai mult ca un avertisment. Ultimul complot a apărut, prin urmare, ca ceva posibil similar. Unele neliniști le-a creat și întoarcerea clandestină în Bolivia, cîteva zile înaintea accidentului de la 27 aprilie, a generalului Vásquez Sempertegui, absolvit recent de Barrientos de vina de a fi organizat o încercare de lovitură militară.

Stabilitatea regimului lui Siles Salinas ar putea fi însă periclitată mult mai substanțial — trecînd peste agitația politică de moment — ca urmare a situației economice rămasă în suspensie. Depinzînd în prea mare măsură de exploatarea cositorului — al cărui preț pe piața mondială înregistrează scăderi cu repercusiuni imediate și amplificate pe plan intern — Bolivia nu reușește să-și asigure fondurile necesare dezvoltării sale, apelînd aproape cronic la împrumuturi din exterior. Deficitul balanței de plăți și, în general, situația financiară ajung să pună la un moment dat sub semnul întrebării însăși continuarea mandatului unui guvern sau altul, scrie revista „Visión". Principalul furnizor al împrumuturilor la care recurge foarte des Bolivia sînt, bineînțeles, Statele Unite. Din 1952, luat întotdeauna ca an orientativ (este „anul revoluției boliviene", cînd Paz Estenssoro a fost instalat ca președinte), Bolivia a primit circa 400 de milioane de dolari credit, cea mai substanțială asistență financiară pe cap de locuitor înregistrată în America Latină.

Probleme economice, politice, sociale, militare se aglomerează în dosarul președintelui interimar Siles Salinas. Mișcarea de guerilă își recapătă treptat pulsul, mișcări studențești indică o reactivizare a sectorului urban, militarii fac eforturi și reapar mai puternic pe scena politică. În realitatea boliviană aflată în criză, „n-ar fi de loc exclus pentru generalul Ovando — își încheie săptămînalul londonez «The Economist» comentariul intitulat «Povestea a doi generali» — să găsească un pretext pentru a conduce pe față, după ce a acționat din umbră".

Anca VOICAN

Corespondență din Cannes de la Cristian Popișteanu

XXI sau XXII?

Întrebarea se pune frecvent la acest festival. Și, mai în glumă mai în serios, se răspunde că, deoarece anul trecut a fost doar al 20-lea și1/2, ediția actuală trebuie să acopere restul pînă la 22. Nimeni nu mai contestă acum, la jumătatea supermaratonului zilnic că, datorită unui supermaraton al eforturilor organizatorilor, Festivalul de la Cannes a realizat și acest record, păstrînd trofeul de staroste între multiplele manifestări asemănătoare din lume. L-am auzit chiar pe Louis Malle spunînd, pentru a-și justifica participarea (filmul său documentar „Calcutta" figurează în selecționata oficială a Franței) la acest festival, pe care anul trecut îl contesta violent : „Intenția mea este de a-mi prezenta filmul unui număr cît mai mare de persoane cu putință". Deci mai bine la Cannes decît fără Cannes. Sau în propriile sale cuvinte : „Poți să critici telefonul continuînd să-l folosești. Or, festivalul este un telefon gigant".

Deci, într-o atmosferă destinsă, cele 15 zile în care Cannes a devenit o cetate internațională a filmului aruncă pe festivalieri într-o soluție suprasaturată de mari nume ale cinematografului, prezente sau reprezentate prin operele lor.

Concentrata soluție de celuloid (care se va proiecta în concurs și în afara lui) poartă titlurile „If" (Lindsay Anderson—Anglia), „Isadora" (Karel Reizs —Anglia), „Z" (Costa Gavras—Franța), „Marea dragoste" (Pierre Etaix—Franța), „Arthur Rubinstein" (F. Reichenbach—Franța), „Antonio das mortes" (Glauber Rocha—Brazilia), „Întîlnirea" (Sydney Lumet — S.U.A.), „Easy Rider" (Dennis Hopper — S.U.A.), „O piatră aruncată" (Sandor Sara—Ungaria), „Va merge" (Miklos Jancso — Ungaria), „Flash-back" (Raffaele Andreassi — Italia), „Metti, una sera á cena" (Patroni Griffi — Italia), „Pavană pentru un om sfîrșit" (M. Kobayashi — Japonia), „Cronica moravă" (V. Jasny — Cehoslovacia), „Plouă în satul meu" (A. Petrovici — Iugoslavia), „Andrei Rublev" (Andrei Tarkovski — U.R.S.S.), „Calcutta" (Louis Malle — Franța), „Forța destinului" (J. Brdecka — Cehoslovacia), „Frumoșii ani ai domnișoarei Broodie" (R. Neame — Marea Britanie). N-am citat decît 20 din lung și scurt metrajele (țara noastră s-a prezentat luni în concurs cu documentarul „Cîntecele renașterii", semnat de Mirel Iliești), care sînt doar o picătură din cele aproape 1 000 de ore de proiecție prevăzute. Deși sîntem la jumătatea festivalului — și, de obicei, în asemenea competiții intervine un moment de relaxare — mecanismul perfect declanșat pare să exclame malițios în fața neputinței festivalierilor de a curpinde un număr cît mai substanțial de filme : „Să poți !"

Un detașament la fel de concentrat și-a asigurat Cannes-ul și la capitolul oaspeților de gală. Nu se deplînge pe croazetă cvasiabsența starletelor, în schimb se remarcă adevărate embouteillage-uri de vedete. S-au prezentat pînă acum — în afara celor pomeniți ca realizatori — Omar Sharif, Romy Schneider, Silva Koscina, Anny Fratellini, Jana Brejkova, Peter Fonda, Anna Karina, Jean Marais, Robert Hossein, Jacques Charrier, Jean-Louis Trintignant, Michel Piccoli, Annie Girardot.

Nimeni nu-și mai propune în fața avalanșelor să repete tabla înmulțirii. Aidoma ar fi aici să vrei un interviu, cînd ritmul se precipită dintr-o sală în alta, de la o conferință de presă la tradiționalul dejun de vin și brînzeturi, de la o anumită dezbatere a ultimului nou val (care ? — aceasta e întrebarea) la un telefon cu Bucureștiul. Dacă reușești să te sustragi vitezei care, de altfel, se propagă vertiginos printre festivalieri și te încrezi în juriul cel mare, prezidat de Luchino Visconti, iar în cel mic, condus de Mihnea Gheorghiu (care tot nu vor putea mulțumi pe toți cei ce o merită și tot vor alege în deplină cunoștință de cauză), mai ai răgazul să vezi că fondul de ten al Cannes-ului are reflexe albastre, albastru e cerul, bleumarin e marea, sinilii sînt abrupții munți, pînă și baloanele și vapoarele care stau și se uită spre coastă sînt azurii. Salvat de vertiginosul orar, ai timp să constați — cu gîndul la Mamaia, Năvodari ori „2 Mai" — cît de parcelată este subțiratica siluetă a acestui binecuvîntat țărm al soarelui în care fiecare bucățică de plajă este drămuită, cît de frecvente sînt plăcuțele „Intrarea cîinilor interzisă", cît de rare — cu toată afluența publicului — sînt mesele ocupate la cele mai costisitoare hoteluri, Miramar sau Carlton, La Grande ori Martinez și cît de răsfoite sînt în această săptămînă paginile financiare ale ziarelor. Pentru că, deși la Cannes soarele este îmbietor, oscilațiile bursei dau fiori.

Și dacă tot îți cauți timp, te duci pînă la Monte Carlo (nici o oră de drum cu trenul, iar reclamele te asigură că acolo îți poți pierde și averea și viața) să-l vezi pe Eugen Ionescu în nelipsitu-i costum bleumarin, primind cu figura aproape zîmbitoare Premiul de Monaco. Alături de scriitori, principesa Grace de Monaco privește ceva mai departe de Palatul Grimaldi, poate spre Cannes, fermecata oglindă în care se reflecta acum 15 ani și frumusețea stelei de mărimea întîi a filmului american, Grace Kelly. Sper — spune Ionescu — că suma primită să-mi ajungă la plata impozitelor cu care sînt în întîrziere. Deși am scris atîtea piese de teatru, nu mă consider esențialmente un dramaturg, fiind extrem de atașat prozei mele. Eugen Ionescu ne asigură că are proiectul unei piese noi pe care n-a scris-o de trei ani, așteptînd un nou suflu, o nouă inspirație, care să-l facă să nu scrie în maniera precedentelor. „Nu știu cum va fi noua mea piesă dar, alcătuindu-se din fapte anodine, ele vor căpăta dintr-o dată dimensiuni nebănuite".

Doi pași și ești înapoi la Cannes unde, deși e noapte de mult, cerul și marea sînt tot albastre, iar morișca festivalului macină într-una.

Cannes, 13 mai

William Bradford Huie

Ku Klux Klanul la el acasă

William Bradford Huie este cunoscut cititorilor revistei „Lumea" mai ales în calitate de prezentator și comentator al confesiunilor (adevărate ? false ?) pe care le-a cumpărat contra sumei de 30 000 de dolari de la James Earl Ray, asasinul lui Martin Luther King. Între acțiunile judiciare inițiate de cel mai recent avocat al lui Ray, Robert Hill, membru și apărător notoriu al Ku Klux Klanului, după procesul-fulger care nu a dezvăluit nimic, una este îndreptată împotriva lui Huie. Avocatul criminalului dorește să anuleze contractul prin care William Bradford Huie a obținut dreptul de a folosi mărturiile scrise ale lui James Earl Ray. Nu este, însă, deloc sigur că scriitorul însuși ar mai intenționa să publice în volum povestea lui Ray în versiunea lui Ray. Felul în care s-a încheiat procesul, a declarat Huie ziariștilor, pune sub semnul întrebării veridicitatea „memoriilor" criminalului condamnat la 99 de ani închisoare. Nu e însă exclus ca William Bradford Huie să fi inițiat o anchetă personală suplimentară care să-l ducă la descoperirea adevărului total în privința împrejurărilor asasinării pastorului Martin Luther King, pe care l-a cunoscut și l-a admirat în mod deosebit. N-ar fi prima dată cînd William Bradford Huie ar izbuti acolo unde justiția americană a eșuat. Ucigașii lui Emmett Till, un băiat de 14 ani asasinat de rasiști în 1955, nu au fost prinși și condamnați niciodată, dar în 1965 William Bradford Huie a convins, contra unei sume destul de importante, cîțiva membri ai Ku Klux Klanului să se întîlnească cu el în secret, în miez de noapte, și să-i relateze cum s-au petrecut lucrurile. Rezultatul : reconstituirea exactă a crimei pentru cititorii uneia dintre marile reviste americane.

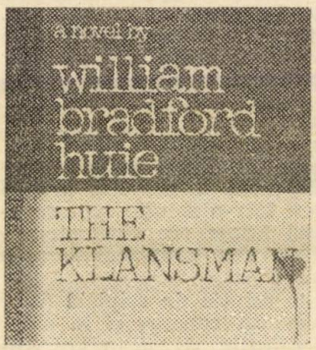

Reporter de o factură puțin obișnuită, William Bradford Huie are pasiunea de a restabili și preciza adevăruri ascunse sau ignorate, de a supune judecății opiniei publice pe făptașii care, dintr-un motiv sau altul, scapă justiției oficiale. Dintre miile de dezertori din timpul celui de-al doilea război mondial, autoritățile militare americane au ales la întîmplare unul și l-au condamnat la moarte. La capătul unei anchete personale care a durat cinci ani, William Bradford Huie a publicat cartea „Execuția soldatului Slovik", evocare a crudei loterii căreia i-a căzut victimă un soldat nici mai vinovat nici mai puțin vinovat decît mulți alții. „Pilotul de la Hiroșima" a fost prima carte consacrată spulberării mitului lui Claude Eatherly, pilotul care n-a participat, așa cum se credea, la lansarea primei bombe atomice, ci doar la zborul de recunoaștere preliminar.

Fiecare nouă carte a lui William Bradford Huie este, în felul ei, un „J'accuse" al vremurilor noastre. În ultimii ani, scriitorul a declarat război rasismului, discriminării, persecuțiilor și terorii cărora le sînt supuși negrii în sudul Statelor Unite și duce această luptă de pe poziții cu totul speciale: el însuși fiu al sudului, locuiește într-o casă din Hartselle, statul Alabama, amenajată ca o fortăreață. Nu e un joc : începînd din 1964, cînd candidatul de anul trecut la președinția S.U.A., George Wallace, l-a atacat direct într-un discurs televizat, rasiștii din Alabama îl consideră un dușman care ar trebui suprimat. I-au împresurat de mai multe ori locuința, au dat foc unei cruci în grădina ei — avertismentul suprem al Ku Klux Klanului — îl amenință în fel și chip. Huie s-a pus sub protecția permanentă a poliției locale și, pentru mai multă siguranță, și-a instalat reflectoare pe acoperiș, un sistem ingenios de alarmă și și-a procurat arme de foc.

Cine îl amenință, în fond, pe William Bradford Huie, un alb născut și crescut în Alabama ? Alți albi din Alabama, acoperiți de complicitatea tacită a majorității albilor din Alabama. Cea de-a 17-a carte a sa, „The Klansman", descompune și analizează mecanismele sociale și psihologice care au generat ura endemică, rezistența îndîrjită, violentă, față de orice încercare de a schimba statutul de inferioritate al negrilor americani.

„The Klansman" e o operă de ficțiune, un roman de factură aproape polițistă. Dar dacă numele personajelor implicate în conflict și conflictul însuși sînt inventate, momentul și cadrul acțiunii sînt precis determinate, forțele sociale antrenate sînt identificate și explicate cu acuratețe. Ne aflăm în 1965, la scurtă vreme după marșul de la Selma condus de Martin Luther King și după asasinarea bestială a Violei Gregg Liuzzo, militantă pentru drepturile civile, mamă a trei copii. Chiar dacă în statul Alabama nu există nici un district numit Atoka, fiecare district real al acestui stat ar fi putut să fie teatrul tragediei povestite de William Bradford Huie.

Viola Gregg Liuzzo a fost ucisă — după cum s-a relatat în momentul respectiv și în revista noastră — de către Ku Klux Klan. De ce ? Pentru că, potrivit mentalității pe care Ku Klux Klanul o cultivă în sud de decenii, o femeie albă nu trebuie să aibă de-a face sub nici o formă cu negrii. Mișcarea pentru drepturile civile este prezentată ca un pretext pentru desfrîu, pentru „corcirea rasei albe". Asasinii au încercat să-și justifice crima susținînd că au vrut s-o pedepsească pe victimă pentru că și-a lăsat acasă soțul și copiii, ca să bată drumurile împreună cu tineri negri.

Privită din afară, viziunea simplistă, evasianimalică, pe care se întemeiază propaganda rasistă, este de neînțeles, absurdă. Dar privită dinlăuntru, de către un om care a fost toată viața vecin cu purtătorii acestui punct de vedere, care e poate rudă cu unii, oarecum prieten cu alții ? În acest caz, mărturia este de-a dreptul deprimantă.

Istoric și statistic, nucleele din care se propagă ura de rasă și care inițiază acțiuni huliganice, mergînd pînă la crimă, par astăzi neglijabile. Despre Ku Klux Klan unii autori spun că ar avea 12 000 de membri, alții ajung în aprecierile lor pînă la 48 000. Membrii klanurilor avansează cifre mult mai cuprinzătoare, probabil pentru că își iau dorințele drept fapte. Raportul dintre fantezie și realitate a fost pus în evidență, între altele, de participarea la ultima adunare anuală „națională" a cavalerilor Ku Klux Klanului (o asociație formată din cinci, sau șapte klanuri din Georgia) care pretinde că are peste 30 000 de membri : abia dacă au putut fi reuniți 200 de participanți. Adunarea a avut loc pe Muntele de Piatră, din apropierea Atlantei, acolo unde, în 1915, William Joseph Simmons a reconstituit Ku Klux Klanul înființat la scurtă vreme după terminarea războiului de secesiune ca instrument al luptei albilor împotriva negrilor și dispărut la sfîrșitul perioadei Reconstrucției. Între 1929 și 1932, Ku Klux Klanul ajunsese o forță cu adevărat de temut : avea cîteva milioane de membri. „Pe atunci, își amintește acum melancolic Marele vrăjitor James R. Venable, președintele Asociației cavalerilor Ku Klux Klanului, Klanul avea 7 500 000 de membri și încasa 40 000 de dolari pe zi numai din taxe de înscriere". Și mai departe : „Aș dori să-l văd exercitînd o influență la fel de mare ca pe vremea aceea, cînd domina cu adevărat Statele Unite — Camera Reprezentanților și Senatul. Numeroși membri ai Congresului, mulți guvernatori, elita națiunii făceau parte din Klan".

Ku Klux Klanul atribuie decăderea sa certurilor dintre lideri. Astăzi există poate 20 sau poate 40 de klanuri diferite, unele foarte mici, avînd fie-

*) William Bradford Huie, The Klansman, Delacorte Press, New York

care în frunte alt vrăjitor imperial. Au apărut și diverse uniuni de klanuri. Amintita asociație a cavalerilor klanului este abia a doua în ordinea mărimii. Cea mai cunoscută și mai importantă este asociația klanurilor unite ale Americii, cu sediul în Tuscalosa (Alabama), condusă de Vrăjitorul Imperial Robert Shelton. I se atribuie răspunderea majorității actelor de violență împotriva negrilor și a militanților pentru drepturile civile, ultimele asasinate pe care le-a pus la cale datînd din 1965. Pe locul al treilea se situează cele 15 klanuri independente, care nu au la un loc decît cîteva mii de membri. Unul dintre cele 15, Cavalerii Albi ai Ku Klux Klanului (condus de Marele dragon Sammuel Bowers), cel mai înclinat spre brutalitate și fărădelegi dintre toate klanurile, terorizează statul Mississippi.

Nu e vorba, însă, numai de fărîmițarea de care se plînge Venable. Pur și simplu, albii din sud au părăsit în masă organizațiile klanului, ritualurile și ceremoniile lor destul de ridicole, păstrîndu-și prejudecățile care-i aduseseră în mijlocul lor, dar lăsînd în seama unor grupuri mici de fanatici sau mercenari executarea acțiunilor de tip linșaj. Există o oarecare fluctuație a numărului membrilor, în funcție, în ultimii ani, de inițiativele federale privind drepturile civile, dar fluxul și refluxul sînt de mică amploare și pornesc de la un nivel general foarte scăzut. Hotărîrea din 1954 a Curții Supreme a S.U.A., care a scos segregația rasială în fața legii, a determinat, de pildă, o ușoară recrudescență a klanurilor. După 1960, cînd deciziile tribunalelor au dat unui număr mai mare de negri posibilitatea de a pătrunde în școlile din sud rezervate înainte albilor, tendința de regrupare în jurul klanurilor s-a accentuat. Lucrurile se petrec cam așa : rasiștii sînt agitați de o problemă locală, de pildă integrarea unei anumite școli. Ei formează un klavern (organizație locală a klanului) cu 20—30 de membri. Apoi, grupul, rămînînd fără un obiectiv concret care să-i justifice existența, începe să se dezintegreze și în două-trei luni dispare cu totul.

Audierile organizate în 1965 și 1966 de Comitetul pentru activitățile antiamericane ale Camerei Reprezentanților au dezvăluit opiniei publice atrocitățile săvîrșite de Ku Klux Klan. Numărul membrilor acestuia a scăzut atunci vertiginos, la mai puțin de jumătate. A fost, însă, suficient ca publicitatea să înceteze și din primăvara lui 1966 pînă spre sfîrșitul lui 1967 klanul să se întărească din nou, în special ca rezultat al reacției albilor față de dezordinile provocate de negri la orașe. Apoi, curba a început din nou să descrească. Pe de o parte, slăbirea presiunilor federale pentru extinderea legislației civile, pe de altă parte, punerea sub urmărire de către diverse tribunale a unor conducători ai Ku Klux Klanului acuzați de crimă, instigare la crimă și violențe etc. (atît Robert Shelton cît și Sammuel Bowers se află în această situație) au determinat o nouă răcire a entuziasmului rasiștilor față de klan.

Dar dincolo de cifre — care oscilează în jurul unui nivel practic neglijabil, mai mic decît numărul membrilor aproape oricăreia dintre sutele de secte religioase din Statele Unite — Ku Klux Klanul trebuie privit ca o emanație specifică a societății sudiste albe, ca efectul și explicația unei atmosfere de teroare caracteristice mediului.

Cartea lui William Bradford Huie, „The Klansman", povestește o tragedie. Personajele principale sînt prinse într-un angrenaj necruțător care le va duce la moarte violentă sau le va pustii viața. Liniștea districtului Atoka este păzită de șeriful Bascomb, personaj aparent foarte onorabil, fost erou de război. Cîndva, în tinerețe, însă, Bascomb a jurat loialitate Ku Klux Klanului. Considerîndu-se legat pe veci de acest jurămînt, Bascomb va ezita, într-un moment crucial, să îndeplinească o misiune și aceasta îl va costa viața unicului său fiu.

În fond, klanul este creația celui mai bogat om din district, Hardy Riddle, directorul băncii și directorul celei mai importante întreprinderi industriale din regiune ; Riddle nu face parte din klan, dar klanul nu întreprinde nici o acțiune fără a-l consulta. Iată cum își explică Riddle atitudinea sa față de klan într-o discuție cu conducătorul oficial al acestuia, Vernon Hodo : „Acum patru ani, cînd ne gîndeam să organizezi klanul de aici, ți-am spus cum văd eu lucrurile. Nu mă interesează decît dezvoltarea normală a districtului Atoka. Condus cum trebuie, un klan poate fi, în perioadele de dezordine, un ajutor util pentru forța polițienească. Pînă acum l-ai condus bine și notele de plată ți-au dovedit aprecierea mea. Un klan e folositor prin faptul că există ! Generalii numesc asta «o forță de descurajare potențială». Să existați, dar să nu faceți prea multe. Mulțumiți-vă să dați foc la cîteva cruci și să cîntați, iar dacă e nevoie să-l luați de o parte pe un agitator și să-i vorbiți, poate chiar să-l cam atingeți, dar aveți grijă să se simtă doar tras de urechi spre binele lui, ca să nu fugă la F.B.I. și să povestească tot. Faceți-l să simtă că sînteți adevărații lui prieteni, niște buni vecini creștini, care încearcă să-l aducă pe calea cea dreaptă. Un klan trebuie **să existe** în așa fel încît toată lumea să știe că există și să știe ce-ar putea face dacă ar fi necesar. Un klan care întreprinde acțiuni atrăgînd atenția asupra lui e un klan prost condus". Răspunsul lui Vernon Hodo constituie un prim indiciu al primejdiei pe care o implică încercarea de a ține o hienă pe post de cîine de pază :

„Îți cunosc punctul de vedere. Ai dreptate sută la sută. Dar înțelegi care e problema mea. Cîțiva klansmeni se ridică mereu la întruniri și strigă : «La dracu, dacă-i vorba să fiu un Ku Klux, vreau să kluck». Asta înseamnă că vor acțiune. Nu vor să vină seara la întruniri și să piardă programele bune de televiziune, fără să aibă parte de acțiune ! E ca și cum ai încerca să menții o armată în formă, fără s-o pui niciodată să lupte".

Și mica „armată" a lui Vernon Hodo, klanul ciclopilor exaltați, va trece la acțiune, organizînd batjocorirea Lorettei Sykes de către o brută lipsită de minte. Loretta Sykes, o tînără negresă a cărei singură vină este că a plecat la Chicago, a învățat carte și s-a ridicat deasupra condiției pe care districtul Atoka o consideră potrivită pentru negri, deținînd acolo un post de secretară, s-a înapoiat acasă pentru a-și vedea mama grav bolnavă. Arestată sub un pretext oarecare, este încredințată de sora șerifului și de adjunctul acestuia Ku Klux Klanului, care vrea să dea o lecție tuturor negrilor dornici să se afirme. Hiena dezlănțuită nu va mai putea să fie oprită. Crimele se vor acumula, vor deveni din ce în ce mai monstruoase, dar Ku Klux Klanul va fi tot timpul la adăpost : toți martorii vor fi de partea lui, Riddle va avea grijă ca ziarele și televiziunea să nu afle nimic de natură să știrbească bunul renume a populației albe din Atoka, măsluirea va căpăta proporții monumentale. Abia atunci cînd fiul șerifului Bascomb, Allen, va fi ucis la rîndul lui de Ku Klux Klanul dezlănțuit, șeriful se va decide să dezvăluie adevărul.

F.B.I.-ul, cîțiva militanți pentru drepturile civile veniți din nord asistă neputincioși la șirul de crime. Un singur om îi înțelege mecanismul — Breck Stancill, dar în cele din urmă va fi zdrobit și el.

Breck Stancill este un alb ciudat, un frate de idei al lui William Bradford Huie. Nepotul unui om spînzurat, cu un secol în urmă, de Ku Klux Klan, pentru că era împotriva sclaviei, Breck a încercat să trăiască liniștit, retras, pe muntele Stancill, proprietatea lui. „Pînă în 1964 nu-l detestase nimeni. Unii comentau faptul că nu se duce la biserică și că nu e însurat. Nimeni, însă, nu-i voia răul... Nu participa intens la viața politică, dar nu ascundea felul în care votează. Nu-i plăcea partidul democrat pentru că, în Alabama, sloganul acestuia era **supremația albă.** Mulți dintre liderii lui erau demagogi rasiști. În 1948 votase pentru Thomas Dewey. A votat de două ori pentru generalul Eisenhower, iar în 1960 a votat pentru Richard Nixon. În 1964 n-a votat. În Alabama, singurii candidați pe liste erau Wallace și Goldwater, iar Wallace îl sprijinea pe Goldwater". Atacîndu-l în 1964, pe Wallace, care era candidatul Ku Klux Klanului, Breck și-a făcut „primii dușmani personali din întreaga sa viață".

Breck nu credea că negrii pot nădăjdui într-un viitor mai bun dacă rămîn în Atoka. Încerca să-i ajute pe cei tineri să plece la Chicago — Loretta Sykes făcea parte dintre cei trimiși de el la studii — iar pe cei bătrîni îi lăsa „să moară în pace" pe muntele Stancill, în vechile lor cocioabe, opunîndu-se defrișării care i-ar fi alungat, Breck Stancill nu crede în succesul unei lupte deschise împotriva Ku Klux Klanului, pentru că îl consideră o expresie a modului de viață sudist. Încearcă să-i ferească pe negri din calea lui, nu-i încurajează să i se împotrivească. Cînd va fi silit în cele din urmă de evenimente să participe la tentativa de demascare a Ku Klux Klanului, o va face cu dibăcie și va reuși de fapt, în ultimă instanță, dar asta cu prețul propriei sale vieți.

Sfîrșitul cărții coincide cu semnalul de începere a unei demascări a nelegiuirilor Ku Klux Klanului pe scară națională. După cum arătam mai sus, anii 1965 și 1966 au fost defavorabili Ku Klux Klanului. William Bradford Huie a contribuit mai mult poate decît oricine altcineva la această acțiune de dezvăluire a adevărului. Cartea lui „Trei vieți pentru Mississippi", în care a reconstituit cu minuțiozitate uciderea lașă și barbară a trei luptători pentru drepturile civile de către Ku Klux Klan, a jucat un rol crucial în această privință.

Dar, după cum arătam mai sus a fost suficient ca publicitatea în jurul atrocităților „cavalerilor sudului" să scadă în intensitate, pentru ca Ku Klux Klanul să capete o viață nouă.

O viață firavă, și poate, pentru moment, mai rezervată. Din 1965 încoace nu i s-au atribuit crime majore. Hiena continuă însă să fie hrănită și ținută pe lîngă casă și nu așteaptă decît un semn pentru a se dezlănțui din nou.

Felicia ANTIP

aprilie

FAŢA NEVĂZUTĂ A LUNII...

Montaj de Radu Cosaşu

Într-o frumoasă dimineaţă de duminică — François Mauriac, 84 de ani, alunecă în apartamentul său, chiar în clipa cînd se pregătea să plece la vot. Fractură a umărului drept. Lady Spencer Churchill, tot la 84 de ani, suportă o operaţie a femurului, fracturat în urma unui accident la domiciliu. (Se reaminteşte, la sfîrşitul lunii, dialogul dintre lady şi sir Churchill, la 26 iulie 1945, la prînz, după căderea primului ministru în alegeri. Dna : „În fond, dintr-un rău poate să iasă un bine". Dl : „Deocamdată, draga mea, binele este admirabil ascuns".) Emoţie în Sicilia : se descoperă că medicii care practică autopsiile sînt ajutaţi de un măcelar. „Da, spun autorităţile din Ragusa, dar măcelarul ajută doar şi strict la decupaj"... Oricum, o statistică publicată la Bruxelles, la 27 aprilie, plasează Italia pe primul loc în frecventarea cinematografelor : în 1967, s-au înregistrat 632 000 000 de intrări cu plată, în peninsulă. Papa Paul VI anunţă că la 31 iulie va pleca două zile în Uganda, iar casa de filme şi actualităţi „Pathé-Marconi" anunţă în programul consacrat celei de-a 60-a aniversări de la înfiinţare — un „jurnal" cu : Jocurile Olimpice de la Londra în 1906, Hitler inaugurînd o autostradă şi o declaraţie din 1931 a prefectului de poliţie Chiappe care anunţa că în Paris circulaţia e definitiv reglementată. La Roma, într-un parking, un conducător auto muşcă furios mîna unui gardian care solicita plata pentru staţionare. Furiosul muşcă şi fuge. În schimb, la Londra, doi studenţi — Roy Feltham şi Jim Simpson — bat recordul mondial al strîngerilor amicale de mînă : în 14 ore şi 30 minute, — ei salută 12 499 de persoane. (Vechiul record aparţinea preşedintelui Theodore Roosevelt : 8 513 persoane, la o recepţie în Casa Albă, 1907.) „Partenerele ideale pentru o bună strîngere de mînă — susţin cei doi recordmeni — sînt femeile între 20 şi 40 de ani". La 29 aprilie, preşedintele Nixon dă un mare dineu la Casa Albă în cinstea lui Duke Ellington, cu ocazia împlinirii a 70 de ani. Duke nu e nici democrat, nici republican — „partidul meu e muzica". Preşedintele cîntă la pian în cinstea sărbătoritului : „Mulţi ani trăiască !" Duke lucrează o simfonie — „Fluviul", adică Mississippi — şi trei opere. La Washington, şoferul cel mai popular se numeşte Nick Aravanis ; în taxiul său, clientul găseşte muzică agreabilă, 14 sorturi de ţigări, chewing-gum, ziarele la zi, pastile contra tusei şi o maşină electrică de ras — „mă numesc Nick, fiţi binevenit în maşina mea şi serviţi-vă"... La Marsilia, se inaugurează în circulaţie semnalizarea sonoră şi luminoasă pentru pietonii orbi.

Dar la 5 dimineaţa, într-un cabaret din Madrid, celebrul toreador El Cordobes face un scandal groaznic fiindcă poliţia îi cere buletinul de identitate. Palme, pumni, bătaie : „Dacă poliţia nu ştie cine sînt, înseamnă că e stupidă"... şi tot în Spania, la Carcagente, e asasinat misterios fostul general croat Vjekoslav Luburici, mîna dreaptă a Gestapoului în Iugoslavia, supranumit „Eichmannul iugoslav" şi „biciul lui Dumnezeu", om cu 300 000 de victime pe conştiinţă, — „unul din cei mai mari criminali de război din cîţi au existat" („Politika"), „cel faţă de care Eichmann era un simplu amator" („Vecernie Novosti"). În Argentina, la Cordoba, cu prilejul unui proces de deturnare de fonduri, Oliviero Jose Mondrelle e acuzat de asociatul său că în timpul celui de-al doilea război mondial a participat la exterminarea a 35 000 de evrei şi a fost condamnat la moarte de un tribunal francez. „Aşa e" — recunoaşte Mondrelle. Iar la München, văduva dr. Theodor Morell, medicul lui Hitler, reclamă 5 000 de mărci daune-interese pentru calomnierea soţului ei în cartea lui H. D. Roehrs, funcţionar la Ministerul sănătăţii în cel de-al III-lea Reich, autorul susţinînd că dr. Morell l-a otrăvit sistematic pe führer. Cu stricnină şi stupefiante. În Anglia, congresul tinerilor liberali votează legalizarea marijuanei „care poate fi utilă în măsura în care ajută la comunicarea între oameni"... La congresul frizerilor britanici, un delegat apreciază că peruca poate avea efecte distrugătoare într-o căsnicie : „În cîteva minute, o mamă respectabilă de familie se poate transforma într-o sirenă seducătoare"... O meşă din părul lui Napoleon e cumpărată cu 3 000 franci, la licitaţia care are loc pe pachebotul „France", în croaziera imperială spre insula Sf. Elena.

(Alte preţuri ale licitaţiei : o bucată din lemnul sicriului de acaju în care a fost îngropat împăratul pe insulă — 13 000 franci ; o pană de gîscă cu care s-a semnat tratatul de la Amiens (sau Viena) — 1 200 franci ; sabia prinţului de Joinville — 10 000 franci ; cuţitul de vînătoare al prinţului Murat — 10 500 franci ; o spadă a unui ofiţer de geniu — 2 400 franci ; o factură a pictorului Isabey către acelaşi împărat — 700 de franci ; un laviu „delicios" executat de valetul său — reprezentîndu-l pe erou din spate — 7 500 franci ; „apogeul" licitaţiei : una din cele patru pălării de castor, comandate anual de Napoleon negustorului Poupart şi dăruită şambelanului său, după ce aceasta căzuse în mare deformîndu-se şi pierzîndu-şi căptuşeala de mătase — 140 000 de franci, după o luptă strînsă între „coniacul Courvoisier" şi „şampania Moët-Chandon", ale cărei pivniţe au fost vizitate de împărat la 27 iulie 1807).

Se constată, însă, „o maladie a bronhiilor" la scoicile japoneze care ar fi o consecinţă a unei dezvoltări anormale, a unei creşteri prea rapide. Anomalie fără gravitate, ce-i drept, „incomparabilă cu grava afecţiune de care suferă scoicile portugheze". Moare, la 42 de ani, pianistul virtuos Julius Katchen, un fost copil-minune al pianului. Moare, la 73 de ani, Gabriel Chevallier, autorul romanului „Clochmerle" — una din cărţile de mare tiraj ale secolului 20 (2 800 000 de exemplare în 1960), depăşită la box-office-ul lui Penguin Books doar de „Amantul dnei Chatterley". Chevallier şi Proust erau singurii scriitori francezi ale căror texte erau propuse spre studiu la Oxford. „Cu toate că sînt unul din autorii cei mai citiţi în ultimii 30 de ani sînt, fără îndoială, cel despre care se vorbeşte cel mai puţin" (1966).

Paris-Match : Cînd vi se spune că geniul d-voastră este comparabil cu cel al lui Molière sau Shakespeare, ce răspundeţi ?

Charlie Chaplin (la 80 de ani) : Spun că sînt modest, că accept şi salut.

Paris-Match : Aţi întîlnit multe personaje istorice — Gandhi, Shaw, Nehru, Churchill. E vreunul pe care doriţi să-l reîntîlniţi în 1969 ?

Charlie Chaplin : Sincer vorbind, nu. Poate unul sau doi amici de demult, altfel oamenii importanţi te cam obosesc. La vîrsta mea, o să-i judecaţi mai bine.

Paris-Match : Credeţi că veţi obţine premiul Nobel ?

Charlie Chaplin : Sper. În orice caz, dacă-l primesc, mă voi duce la Stockholm. (În 1969, premiile Nobel vor ajunge la suma de 375 000 coroane faţă de 350 000 în 1968). „Ne permitem să vă întrebăm, d-le Chaplin : de ce vă ascundeţi filmele, de ce ascundeţi aceste comori ? Rembrandt sau Van Gogh şi-au ascuns pînzele în pivniţe ? Vi-i închipuiţi pe Beethoven sau Mozart interzicînd să li se cînte simfoniile ?" (dintr-o scrisoare a asociaţiilor cinematografice franceze, la 15 aprilie, cu o zi înaintea aniversării a 80 de ani de la naşterea lui Charlot). „...Sperăm că aceşti 80 de ani

vor fi sărbătorirea omului care a adus probabil umanității cea mai mare bucurie : rîsul, rîsul chiar de nenorocirile ei".

Un soț rămîne mut, după ce constată că soția a părăsit domiciliul conjugal. La capătul unui tratament de un an într-un serviciu neurologic, nu se obțin rezultate satisfăcătoare — tribunalul acordă divorțul, dar problema daunelor pentru prejudiciul fizic rămîne în suspensie. În schimb, la Solhofen (Bavaria), un muncitor italian își vinde soția pe 1 000 mărci unui alt italian, dar femeia se întoarce la fostul soț, nemulțumită de cumpărător. „Fostul" acceptă soarta, însă cumpărătorul cere banii înapoi. Banii nu mai sînt... Și mai departe ? Mai departe — în Pakistanul Oriental, după potopul din 14, sînt numărați 518 morți. În Ouagadougou (Volta Superioară), trăsnetul cade pe o casă și ucide 10 oameni. La Luluaburg (în Kasaiul occidental), tribunalul condamnă pe Alfons Owele la moarte, pentru asasinat și antropofagie ; Owele a ucis un om într-o pădure ca să-i ia bicicleta. Iar în buletinul de informare de pe lîngă Secretariatul internațional al Liniei, se anunță că se caută 6 ciobănițe să păzească — în insulele Falkland — boi, cai și mai ales oi. Candidatelor li se cere : calificare profesională, dragoste de animale, acceptarea singurătății, încredere doar în sine însuși și „detașare de toate plăcerile și deșertăciunile lumii"... Simultan, foxterrierul Sherry din Neston (Anglia) moștenește de la stăpîna sa, Mrs. Vera Rae, suma de 33 524 lire sterline. Simultan, N.A.S.A. decide ca Apollo 11 să depună pe Lună o fotografie a semnăturii lui Galilei, primită de la primăria Pisei. La 26 aprilie, „Moskovskaia Pravda" informează că în U.R.S.S. a fost pusă la punct „locomotiva viitorului" — 300 kilometri/oră — „capabilă să concureze serios transporturile aeriene". În sfîrșit, se socotește că cele trei surori Bagandov din Daghestanul sovietic au — respectiv — 116, 113 și 110 ani. Ultimele cuvinte ale președintelui Eisenhower au fost : „Mi-am iubit întotdeauna soția, mi-am iubit întotdeauna copiii, mi-am iubit întotdeauna nepoții, mi-am iubit întotdeauna țara"...

În concluzie, se descoperă că Pămîntul emite unde radio ca și Jupiter, iar la Paris apare o carte unde sînt clasate — pe genuri și vîrste — toate răspunsurile pe care părinții trebuie să le dea întrebărilor formulate de copiii lor. Criteriul principal — adevărul.

P. S. În ce privește „teza" d-lui Restif de la Bretonne după care osemintele lui Napoleon ar fi înhumate într-o criptă la Westminster și nu la „Invalides", lt. col. Delay, șeful serviciului de informații, studii și cinema al armatei franceze, precizează : „...sicriul, îmbrăcămintea, decorațiile, poziția cadavrului și a pălăriei, dinții și barba, toate rapoartele și mărturiile în această direcție ne permit să afirmăm că teza d-lui Restif nu se bizuie pe nici un fundament serios"...

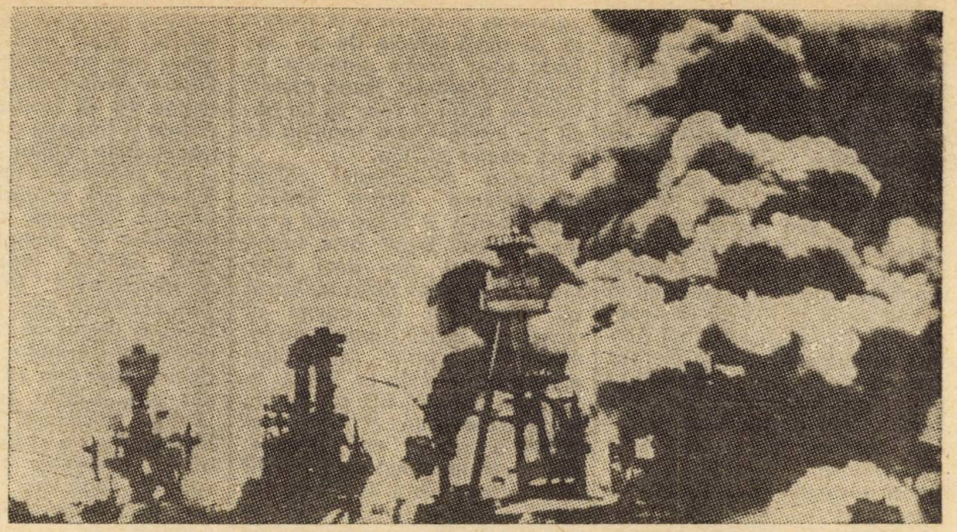

„Arizona", una dintre navele americane surprinse de atacul aerian, a devenit o mare de flăcări

Din culisele celui de-al doilea război mondial

Spioana Ruth Kühn și atacul de la Pearl Harbor

G. Vrancea

În analele spionajului mondial, Ruth Kühn este un nume prea puțin cunoscut, dacă se ține seama de amploarea și rezultatele acțiunilor sale. Datorită și informațiilor furnizate de ea, japonezii au reușit la 7 decembrie 1941 să lovească fulgerător și să distrugă o mare parte a flotei americane în Pacific, concentrată la Pearl Harbor. Cum a ajuns această tînără germană să activizeze cu succes, împreună cu părinții ei, rețeaua japoneză de spionaj — nu se știe. Succesul acestei formidabile acțiuni întreprinse de japonezi a fost atribuit, neoficial, lui Geobbels.

Dr. Bernhard Julius Otto Kühn, tatăl lui Ruth, făcea parte pe vremea lui Heydrich din SD (Sicherheitsdienst). În timpul primului război mondial, fusese cadet în marina militară. Crucișătorul pe care se afla a fost scufundat de un vas de război englez. Kühn a fost salvat și și-a petrecut tot restul războiului într-un lagăr de prizonieri, unde a învățat bine limba engleză. În 1919, eliberat, s-a întors în Germania. După război, Kühn a studiat medicina. Ca și alți tineri ofițeri germani dezamăgiți, s-a înrolat în acele corpuri de franctirori caracteristice Germaniei de după tratatul de pace de la Versailles. După terminarea facultății, a practicat cîtva timp medicina, fără a obține succese deosebite în această profesiune.

La începutul deceniului al patrulea, s-a înscris în partidul național-socialist. Mult mai tîrziu, avea să povestească FB.I.-ului că, atunci cînd a devenit nazist, i s-a promis un post de șef de poliție într-un mare oraș german, dar că Himmler și Heydrich l-au înșelat.

MISTERIOȘII ANTROPOLOGI DIN HONOLULU

Deoarece cunoștea limbi străine, a fost plasat de Heydrich la biroul 6 din SD, organizat ca o concurentă a contraspionajului militar pe care încerca să-l dezvolte Canaris. În 1935, pe la mijlocul lunii august,

dr. Kühn împreună cu soția sa, cu fiul său și cu frumoasa sa fiică vitregă, Ruth, au sosit la Honolulu. Aici dr. Kühn a început să se ocupe de antropologie, obiectul declarat al preocupărilor sale constituindu-l influența culturii japoneze asupra populațiilor din Polinezia. Nu se știe dacă în acel moment Kühn avea sau nu legături cu contraspionajul marinei japoneze. Este foarte probabil să fi fost trimis în Hawai ca agent german. Heydrich era doar perfect conștient că Pearl Harbor era cea mai importantă bază operativă a flotei americane din Pacific. Mai tîrziu, Kühn a recunoscut că rapoartele sale ajungeau atît la Berlin cît și la Tokio, susținînd însă că nu știa exact cînd anume au intervenit japonezii în acest joc. La sfîrșitul deceniului al patrulea, atît SD-ul condus de Heydrich cît și Abwehrul condus de amiralul Canaris aveau contacte strînse cu colonelul Osima, atașat militar japonez la Berlin, care avea să devină mai tîrziu ambasador imperial.

Osima a stabilit în secret legături între serviciile de spionaj germane și serviciul secret japonez de informații. Serviciul secret japonez se lovea de mari dificultăți atunci cînd trimitea în străinătate agenți de origine japoneză. În unele țări era suficient să apară un japonez pentru a provoca suspiciuni organelor de contraspionaj.

Abia sosit la Honolulu, dr. Kühn și-a cîștigat repede, printre americani, renumele unui om care dispune de mijloace financiare importante. El afirma că a investit o mare parte a capitalului în Olanda și Germania. Pentru a face verosimilă această legendă, în primii ani i s-au trimis la Honolulu peste 75 000 de dolari.

În cursul activității de „cercetare", profesorul, împreună cu fiica lui, care se dădea drept asistentă a profesorului, au început să cutreiere insulele. În scurt timp, ei au reușit să cunoască arhipelagul Hawai mai bine decît localnicii. La început profesorul și Ruth se străduiau din toate puterile să lase impresia unor oameni cu vaste posibilități materiale și cu preocupări pur științifice, situație care presupunea, evident, crearea unor relații adecvate acestor preocupări.

Pe de altă parte, frumoasa Ruth manifesta o predilecție deosebită pentru ofițerii marinei americane. Curînd, a început să fie nelipsită de la petrecerile din „înalta societate".

Soția profesorului lăsa impresia unei femei cu preocupări exclusiv casnice. Și ea avea, însă, un rol în cadrul rețelei de spionaj. În cei cinci ani premergători loviturii de la Pearl Harbor, a făcut două călătorii în Japonia. Cu ocazia uneia din călătorii, Friedel Kühn a adus cu sine aproximativ 20 000 de dolari.

În primele luni ale anului 1939, familia Kühn manifesta o oarecare nervozitate. Profesorul se plîngea prietenilor săi că centrul turistic Hawai este prea zgomotos și agitat și le spunea că ar avea nevoie de un loc unde să-și poată continua în liniște cercetările. După căutări intense, Kühn și fiica sa au găsit pe insula Oahu locuința de care aveau nevoie.

Natura complicatei relații triunghiulare dintre familia Kühn, Berlin și Tokio este greu de descifrat. Sigur este faptul că, începînd din anul 1939, membrii familiei Kühn au lucrat cu precădere ca agenți ai serviciului secret japonez de informații. Copiile rapoartelor erau transmise de la Tokio la cartierul general SD din Berlin, unde se presupune că aceste materiale au rămas nefructificate, din cauza îndelungatei rivalități dintre Heydrich și Canaris. De altfel, mișcările flotei americane din Pacific nu prezentau pe atunci un interes deosebit pentru Berlin.

La Tokio, însă, în vara anului 1939, a izbucnit un conflict între generalii și amiralii de la Marele stat major japonez. Ei nu reușeau să cadă de acord în principiu dacă este sau nu necesar ca Japonia să intre în război alături de Germania. Armata terestră japoneză, care lupta pe atunci în China, susținea deschiderea unui front împotriva U.R.S.S. Amiralii flotei se pronunțau pentru atacarea Statelor Unite. Ca atare, din punctul de vedere al amiralilor, cel mai important obiectiv al spionajului îl constituiau flota americană din Pacific și baza lor operațională principală, Pearl Harbor, de pe insula Oahu din arhipelagul hawaian. Consulatul general japonez de la Honolulu își infiltrase agenți în această regiune, stare de lucruri cunoscută, de altfel, și de americani. Ofițerii japonezi din cadrul spionajului marin care lucrau sub acoperire diplomatică erau permanent sub supravegherea organelor de contraspionaj americane. Dar pentru comandamentul marinei japoneze era deosebit de important să dispună de agenți care să se afle mereu la Pearl Harbor.

În schimbul unui onorariu substanțial, familia Kühn a plecat la Oahu, iar Ruth a preluat conducerea acestei rețele de spionaj. Ea își făcuse, între timp, nenumărați prieteni printre ofițerii americani și oamenii de afaceri din Honolulu, care i-au oferit scrisori de recomandare atunci cînd s-a mutat la Oahu. Evident, aceste scrisori i-au înlesnit accesul în cercurile militarilor americani.

Ruth Kühn dispunea și de calitatea destul de rară de a întreține relații bune, apropiate, și cu femeile. Soțiile ofițerilor americani o considerau o prietenă fermecătoare. Ruth și-a ticluit cu grijă și dibăcie planul operațional. Ea a deschis un salon de cosmetică ultramodern, care urma să constituie un punct de întîlnire pentru soțiile ofițerilor din marina americană. A adus coafori de la New York și masori de la Hollywood.

Ideea de la care pornise Ruth Kühn era că femeile pălăvrăgesc mai mult cînd se află la coafor, după cum și bărbații devin mai vorbăreți la frizerie. Fără a atrage atenția, Ruth și mama sa se învîrteau printre cliente și trăgeau cu urechea la trăncănelile soțiilor de amirali și ale prietenelor tinerilor locotenenți. Din frînturile de conversații adunate de Ruth și transmise la Honolulu consulului general japonez, Kita, contraspionajul japonez din Tokio a reușit să-și formeze o imagine destul de clară asupra mișcărilor marinei militare americane. Ruth știa să exploateze din plin bunele ei relații cu „înalta societate" din Pearl Harbor. Ea s-a și logodit cu un ofițer american și, datorită acestei logodne, a pătruns practic în comandamentul american.

ȘEFUL F.B.I. NU-ȘI ASUMĂ RĂSPUNDEREA

În 1941, cînd Germania nazistă a atacat U.R.S.S., comandamentul suprem japonez a examinat din nou situația și a ajuns la concluzia că în următoarele luni ar putea izbucni un război între S.U.A. și Japonia. De aceea, consulul general japonez a fost însărcinat să acorde prioritate rapoartelor zilnice care priveau mișcările flotei din Pacific. Ca urmare, el a expediat pe adresa căsuței poștale nr. 1476 din Honolulu o scrisoare semnată „Jimmy". El aranja o întîlnire între viceconsulul japonez, Okuda, Ruth și tatăl acesteia.

Întîlnirea a avut loc pe insulă, într-un loc ferit de privirile curioșilor. Okuda a comunicat familiei Kühn că ar avea nevoie nu numai de rapoarte zilnice privitoare la mișcările flotei americane, ci și de informații despre planurile de viitor ale marilor unități din cadrul marinei americane.

Ruth i-a spus de la bun început lui Okuda că ar putea obține de la ea informații numai în schimbul unei sume de bani foarte piperate : 50 000 dolari. Diplomatul s-a cam codit dar, pînă la urmă, s-a declarat de acord să ofere această sumă. A înmînat un aconto de 15 000 dolari, urmînd ca restul sumei să fie achitată la Tokio în cazul în care avea să înceapă războiul, iar Ruth și familia ei vor fi nevoite să se retragă în capitala niponă.

Ruth dispunea de surse informative numeroase dar, pentru a putea răspunde la toate întrebările puse de japonezi, avea nevoie de și mai multe. Tatăl ei vitreg și fratele ei mai tînăr au început să facă plimbări frecvente pe litoral. Ca orice tînăr, fratele ei se interesa de vapoare. El s-a împrietenit cu marinarii americani, gata oricînd să-i dea explicații cu privire la vapoarele lor. Cu această ocazie, făcea cunoștință cu acești marinari și tatăl băiatului, doctorul Kühn.

Okuda o făcuse atentă pe Ruth că, în cazul unui război, nu va mai putea transmite informații prin canalul obișnuit și că va fi necesar să stabilească legătura cu un submarin japonez care se va afla în apropierea coastei. Bună înotătoare și amatoare de sporturi nautice, Ruth s-a instalat într-o casă situată pe litoral și și-a cumpărat o barcă cu pînze, ușor de recunoscut după steaua colorată de pe vela principală.

În perioada 1939—1941, manevrele familiei Kühn nu trecuseră cu totul neobservate. F.B.I.-ul a fost sesizat inițial că profesorul și familia sa dispun de venituri foarte mari, pe care nu le-ar putea justifica. Unele cercetări discrete au dezvăluit faptul că o bancă olandeză îi trimitea mari sume de bani, ceea ce a liniștit bănuielile F.B.I.-ului. Mai tîrziu, americanii au reușit să descifreze cîteva coduri japoneze folosite, însă, numai în domeniul diplomatic. În timpul tratativelor americano-japoneze de la Washington, care tărăgănau, Departamentul de Stat citea toate rapoartele secrete trimise cifrat la Tokio de către cei doi însărcinați speciali japonezi. Cu acest prilej, americanii au interceptat și un raport trimis la Tokio de consulul general din Hawai, Kita. În acest raport se puneau, printre altele, întrebări în legătură cu încrederea acordată unei familii din Hawai denumită „Fridell".

F.B.I.-ul n-a reușit să descopere în Hawai pe nimeni care să poarte acest nume, pînă într-o zi cînd un agent al F.B.I. a remarcat că prenumele doamnei Kühn era Friedel. Tot cam pe atunci, americanii au remarcat că Friedel Kühn tocmai se întorsese dintr-o călătorie din Japonia. Cercetarea acestor fapte ar fi putut determina contraspionajul american să cerceteze mai îndeaproape activitatea desfășurată de familia Kühn. Ar fi ieșit atunci la iveală și legăturile foarte strînse întreținute de Ruth cu ofițerii marinei americane. Contraspionajul american de la Pearl Harbor nu se simțea, însă, atras de acest caz. Biroul F.B.I. dispunea numai de șapte ofițeri și cîțiva secretari, iar contraspionajul maritim nu era principala lor sarcină. Serviciul secret de informații al marinei americane dispunea, dimpotrivă, de peste 100 de ofițeri, translatori și asistenți. Din această cauză, șeful F.B.I., Edgar J. Hoover, a refuzat în 1940 să-și asume răspunderea principală pentru investigarea acțiunilor de sabotaj, spionaj și subminare în zona hawaiană. La o conferință cu șefii serviciilor secrete de informații ale armatei și marinei americane, Edgar Hoover a propus ca răspunderea principală să cadă în sarcina marinei pînă cînd F.B.I. va fi în situația de a-și putea asuma astfel de răspunderi în acea parte a lumii. În decembrie 1940, adică exact cu un an înainte de puternicul atac japonez asupra bazei americane de la Pearl Harbor, Hoover scria șefului F.B.I. din Hawai : „Nu considerăm indicat ca organul dv. să dispună în prezent de competențe privitoare la supraveghe-

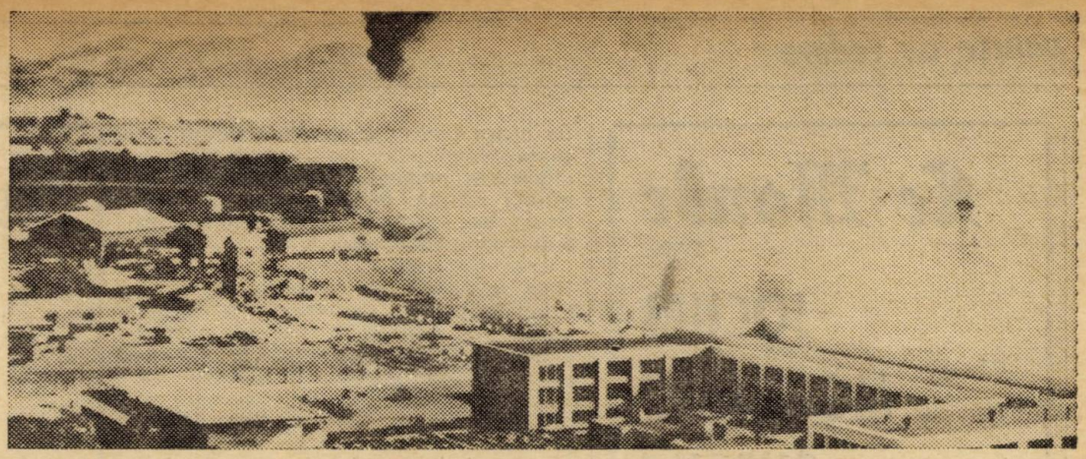

Pearl Harbor după bombardament

rea și controlul acțiunilor de spionaj japoneze".

Se pare, așadar, că răspunderea principală pentru faptul că rețeaua de spionaj organizată de Ruth Kühn n-a fost descoperită a revenit serviciului secret al bazei navale americane din Pacific. Dar cărui ofițer al marinei i-ar fi trecut prin gînd în toamna anului 1941 să suspecteze pe încîntătoarea logodnică a unui ofițer american ?

S-a spus mai tîrziu că ideea unui atac fulgerător asupra flotei americane de la Pearl Harbor a aparținut inițial comandantului suprem al armatei japoneze, amiralul Yamamoto. La începutul anului 1941, cînd strategii japonezi au început să studieze un plan de atac în Asia de sud-est, Yamamoto era convins de necesitatea ca forțele maritime americane din Pacific să fie făcute mat dintr-o singură lovitură. Acest plan s-a lovit de rezistența experților flotei japoneze, care considerau prea îndrăzneață o lovitură de grație asupra bazei americane de la Pearl Harbor. Conflictul nu se rezolvase nici în octombrie 1941, cînd Yamamoto a amenințat că va demisiona dacă nu va fi acceptat planul său de atac.

La 5 noiembrie, conducerea flotei a cedat. Două zile mai tîrziu, cabinetul japonez a hotărît să declare război Statelor Unite dacă tratativele americano-japoneze în curs nu vor da rezultatele așteptate pînă la sfîrșitul lunii noiembrie. La 7 noiembrie, Yamamoto a dat flotei militare japoneze un ordin de front în care data de 7 decembrie era menționată ca termenul probabil pentru atacul asupra bazei americane Pearl Harbor.

SEMNALELE LUMINOASE DE PE OAHU

Pînă la începutul lunii noiembrie 1941, familia Kühn se limitase în esență la informații de rutină despre flota americană. De aceea, consulul general Kita a expediat o telegramă în care anunța că Tokio vrea să cunoască exact data intrării și ieșirii din bază a vaselor americane în săptămîna care urma. Se făcea precizarea că strategia japoneză va depinde de aceste rapoarte informative.

La 22 noiembrie, flota japoneză care urma să se angajeze împotriva bazei americane de la Pearl Harbor, compusă din 31 de vase de război, se afla la nord de Hawai. La 26 noiembrie, această flotă s-a pus în mișcare, îndreptîndu-se spre sud. La 1 decembrie, cabinetul japonez a hotărît atacul împotriva Statelor Unite. Yamamoto a transmis flotei sale ordinul codificat de atac pentru zorii zilei de 7 decembrie. Consulul general Kita a fost informat și el despre viitorul atac prin surprindere.

A doua zi, Okuda, însoțit de un ofițer de contrainformații al marinei japoneze, s-a întîlnit cu Ruth și cu tatăl ei. Au stabilit împreună un sistem de comunicare prin semnale luminoase, urmînd să fie interceptate de submarinele japoneze care, în acel moment, se și îndreptau spre Hawai.

În ziua următoare, la 3 decembrie, consulul general Kita a expediat o telegramă în codul său personal în care comunica șefului său din contraspionajul marin japonez procedeul prin care va transmite Ruth informațiile privitoare la vasele americane de război. Conform înțelegerii, Ruth Kühn trebuia să transmită semnale luminoase la anumite intervale din casa ei, situată pe litoral ; dacă nu ar fi putut face acest lucru, urma să semnalizeze cu ajutorul farurilor unui automobil. În cazul în care nici acest procedeu nu s-ar fi dovedit realizabil, ea trebuia să întindă la ore dinainte stabilite, în timpul zilei, un cearșaf alb, sau să iasă cu barca cu pînze în larg. În noaptea aceea, Ruth Kühn și tatăl ei au început să semnalizeze japonezilor din mansarda căsuței de pe litoral. În următoarele 24 de ore, ei au transmis minut cu minut rapoarte privitoare la vasele de război americane care intrau în portul Pearl Harbor. Se pare, însă, că semnalele radio ale submarinelor japoneze care se aflau în imediata apropiere a țărmului și a intrării în portul Pearl Harbor n-au fost interceptate la Tokio de către Marele stat-major și, de aceea, nu s-a întreprins nimic concret. În seara zilei de 5 decembrie 1941, consulul general Kita a intrat în legătură directă cu Tokio pe unde scurte, pentru a transmite ultimele rapoarte obținute de la Ruth.

Radiotelegrama transmisă de Kita cu privire la ieșirea în larg a portavioanelor americane a produs consternare la comandamentul flotei japoneze, întrucît portavioanele ar fi trebuit să constituie principalul obiectiv al bombardierelor japoneze. Cîțiva ofițeri de stat major de la punctul de comandă japonez considerau că întreaga operațiune era compromisă. Viceamiralul Nagumo a hotărît, totuși, ca atacul să aibă loc așa cum se ordonase. Marele stat major al marinei japoneze era extrem de îngrijorat. Cu 12 ore înainte de ora H, consulul general Kita a primit o telegramă de la ministrul de externe Togo care solicita în grabă un raport despre „știrile privitoare la mișcările flotei americane după data de 4 decembrie".

Tokio credea că cele patru portavioane americane — „Yorktown", „Hornet", „Lexington" și „Enterprise" — staționează la Pearl Harbor. Aceste patru vase staționaseră într-adevăr, la Pearl Harbor, înainte de începutul lunii decembrie. Acum se aflau în port numai „Lexington" și „Enterprise". Celelalte două trecuseră prin canalul Panama și acționau în Atlantic.

La 7 decembrie, înainte de zorii zilei, flota viceamiralului Nagumo ajunsese la 200 de mile depărtare de Pearl Harbor. La ora 6, de pe portavioanele japoneze au decolat 350 de avioane de bombardament.

Atacul a fost dirijat de cel mai bun pilot din întreaga marină japoneză. După 100 de minute de la decolare, bombardierele japoneze zburau deasupra coastei nordice de la Oahu. În baza informațiilor furnizate de Ruth, pilotul care dirija atacul a reperat în fața sa opt vase de război. În următoarele trei minute, trei din ele au sărit în aer și s-au scufundat, un altul a fost distrus aproape complet, iar alte trei au suferit și ele avarii serioase. În același timp, au fost scufundate și alte vase de război reperate în apropiere. Acest atac năpraznic, prin surprindere, a nimicit cea mai mare parte a flotei americane din Pacific.

EPILOG

Imediat după începerea atacului, consulul general japonez și adjunctul său au dat foc codurilor de care se foloseră. Documentele mai ardeau încă în momentul cînd șeful secției F.B.I. de pe insulă, Robert L. Shivers, a dat ordin să fie încercuit consulatul japonez. Pătrunzînd în grădina consulatului japonez, ofițerul de serviciu de la poliție a reușit să salveze o parte din aceste coduri secrete precum și telegramele amintite. Aceste documente au orientat organele de informații direct spre familia Kühn. Cînd agenții F.B.I. au ajuns la casa de pe Oahu, poliția forța deja ușile casei. Consulul general Kita, dispusese ca submarinul care a transmis la Tokio semnalele date de Ruth să preia tot grupul de agenți germani care trebuia să se afle în apropiere, în barca cu pînze. Dar spionii n-au reușit să se salveze.

În timpul anchetei, care s-a organizat imediat, dr. Kühn a încercat cu disperare să-și apere soția și fiica, susținînd că a acționat singur și că Ruth cu soția sa ar fi fost factori cu totul secundari în cadrul acestei acțiuni de spionaj. Dar Ruth nici nu voia să audă de așa ceva și a declarat că ea a fost șeful rețelei de spionaj și că tatăl ei vitreg executa doar ordinele primite de ea. Mama ei a recunoscut în fapt acest lucru.

În februarie 1942, dr. Kühn a fost condamnat de un tribunal militar la moarte prin împușcare pentru activitate de spionaj împotriva S.U.A. Condamnarea sa a fost comutată ulterior la 50 de ani de muncă silnică.

Ruth și Friedel Kühn au fost internate într-un lagăr. După război, ele au fost eliberate și, după cîte se știe, s-au întors în Germania. Condamnarea dr-ului Kühn a fost transformată într-un ordin de expulzare. Kühn nu voia, însă, să se întoarcă în Germania. După eliberarea din închisoarea Fort Leavenworth, el a mai rămas internat doi ani pe Ellis Island, lîngă New York, iar în decembrie 1948, a plecat în Argentina peronistă.

Le Monde
PARIS

JOCURI MONETARE SUBTILE

DIN NOU subevaluarea mărcii vest-germane apare, cel puțin la prima vedere, ca pricina dificultăților prin care trec monedele altor țări, în special francul și lira sterlină. Oamenii de afaceri fiind convinși că, mai devreme sau mai tîrziu, guvernul vest-german se va resemna la revalorizarea devizei sale, aceasta este obiectul unor cumpărări masive, de cîte ori situația este cumva nesigură, ca în cazul actual de incertitudine care apasă asupra viitorului politic al Franței.

Datorită presiunilor la care este supus pentru a-l determina să reevalueze, cabinetul Kiesinger-Brandt este într-o poziție din ce în ce mai dificilă. Totul îndreptățește să se creadă că, azi ca și ieri, el rămîne atent mai ales la repercusiunile pe care o asemenea operație le-ar avea pe plan intern. În special țăranii vest-germani ar risca să devină victimele unei revalorizări a mărcii vest-germane, care s-ar traduce, în virtutea politicii Pieței comune, printr-o diminuare a prețului bunurilor pe care le produc. Or, partidul căruia îi aparține Kiesinger nu poate să-și permită să dea impresia că nu ține seamă de interesele agricultorilor.

Se amintește atitudinea pe care guvernul vest-german o adoptase în noiembrie, cînd criza monetară bîntuia în Europa vestică : el a făcut cunoscut chiar în preajma deschiderii conferinței de la Bonn că nu va proceda la reevaluare și că își propune doar să nu mai taxeze importurile și să taxeze, dimpotrivă, exporturile. Se credea probabil la Bonn că Franța va fi nevoită să devalorizeze și că aceasta ar fi de ajuns pentru a restabili calmul pe piața schimburilor. Se reamintește considerabila presiune care s-a exercitat atunci asupra ministrului francez al finanțelor, Ortoli, pentru a i se smulge o decizie în acest sens.

Între timp, însă, tactica s-a schimbat. Este de notorietate publică faptul că măsurile privind exporturile și importurile s-au dovedit insuficiente pentru a face să dispară excedentul considerabil al balanței comerciale a Republicii Federale ; ministrul creștin-democrat al finanțelor, Josef Strauss, care este și preocupat să apară ca un campion al cooperării internaționale mai hotărît decît Karl Schiller (ministrul socialist al economiei), n-a mai exclus din discursurile sale ideea unei reevaluări, dar el leagă această măsură de un „aranjament multilateral", care ar comporta simultan devalorizarea altor devize și, în special, a francului francez. În acest fel, el atribuie din nou și în mod abil Parisului responsabilitatea „statu quo"-ului.

Acum cîteva zile, cabinetul de la Bonn a trimis la Paris un înalt funcționar pentru a sonda din nou intențiile responsabililor francezi. Răspunsul obținut este același : „Noi nu solicităm nimic, dar dacă Germania federală este dispusă să reevalueze, atunci să discutăm toți împreună despre o eventuală realiniere a principalelor monede vest-europene". Își imaginа oare într-adevăr cineva la Bonn că guvernul interimar prezidat de Couve de Murville s-ar gîndi să revină asupra deciziei luate la 24 noiembrie de generalul de Gaulle și să consimtă la o devalorizare a francului, la cîteva săptămîni înainte de alegerile prezidențiale ? Scopul vizitei înaltului funcționar nu era oare pur și simplu acela de a face cunoscut o dată în plus lumii că Republica Federală, oricînd gata să discute despre o operație multilaterală, așteaptă ca Franța să se decidă să participe la ea ?

Valoarea mărcii vest-germane este principalul atu de care dispune diplomația federală nu numai față de Franța ci, de asemenea, față de „protectorii" americani și englezi : se înțelege că ea nu vrea să se lipsească de această carte prematur, în momentul în care problema monetară de fond, aceea care este pusă prin inflația occidentală, tot nu și-a găsit nici măcar un început de soluționare.

La 1 iunie, pe Coasta de Azur va intra în exploatare comercială nava cu pernă de aer „Croisette". Nava (24 metri lungime) poate transporta 90 de pasageri cu o viteză medie de 90 de km pe oră

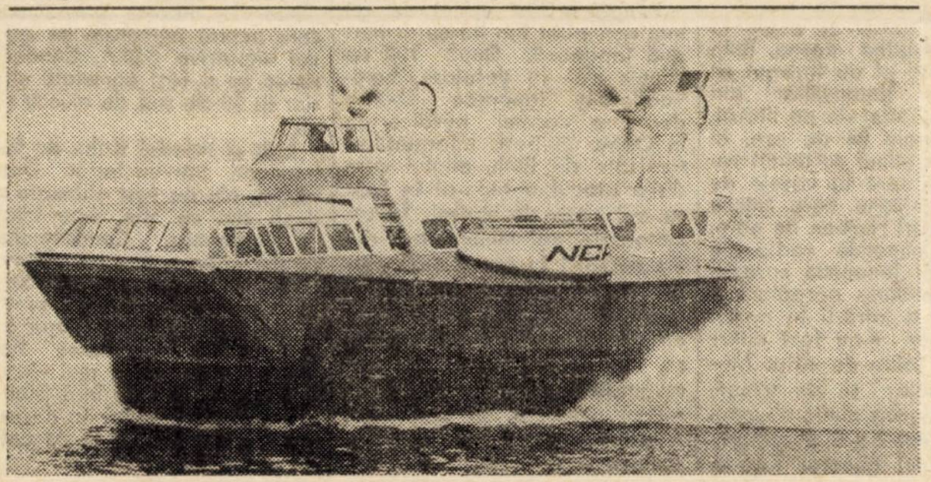

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

C. L. Sulzberger

JUMĂTATE DE ALIAT

ÎNTREBAREA cea mai importantă, pe termen lung, privind politica Statelor Unite în Extremul Orient este dacă jumătate de aliat e mai bun decît nici un fel de aliat. Nu se poate răspunde decît afirmativ. Întrebarea se pune în legătură cu problemele combinate ale Okinawei și ale revizuirii tratatului de securitate japono-american care urmează să aibă loc anul viitor.

Tokio este deosebit de preocupat de faptul că președintele Nixon nu-și dă seama că problema Okinawei constituie o obsesie politică pentru japonezi și că această problemă este pe cale să atingă proporții de criză. Ministrul de externe Kiichi Aichi va ridica această problemă la Washington în cursul primăverii, iar primul ministru Eisaku Sato va face același lucru la toamnă.

Totuși, în cursul discuțiilor pe care le-a avut de curînd, cu prilejul participării la funeraliile generalului Eisenhower, fostul prim-ministru Nobusuke Kishi a fost uluit să constate că nici una dintre oficialitățile Administrației cu care a stat de vorbă nu-și dădea seama de urgența acestei probleme. Japonezii sînt nemulțumiți și fac o legătură între această atitudine și întîrzierea manifestată în numirea unui ambasador american la Tokio.

Statele Unite au promis în mod ferm retrocedarea Okinawei către Japonia, pe baza formulei lui Dulles de „suveranitate reziduală" — un fel de cec postdatat. Tokio a hotărît acum că plata trebuie să aibă loc în 1969 și că transferarea suveranității trebuie să fie dusă la bun sfîrșit în răstimp de trei ani.

Dacă aceste termene nu vor fi respectate, s-ar putea produce violente acțiuni antiamericane pe cele patru insule principale, ca și în Okinawa. Ambasada americană de la Tokio a anunțat acest lucru Departamentului de Stat, dar avertismentele ei prudente par să se piardă fără urmă prin arhive.

Retrocedarea Okinawei ar însemna ca bazele militare americane de pe această insulă să capete același statut pe care-l au celelalte baze militare americane de pe insulele principale, și anume — să intre în prevederile limitative ale tratatului de securitate. Acesta interzice depozitarea de focoase nucleare și mutarea sau folosirea unor forțe americane mai ample în afara Japoniei — afară de cazul unui acord expres cu Tokio, în baza unui sistem

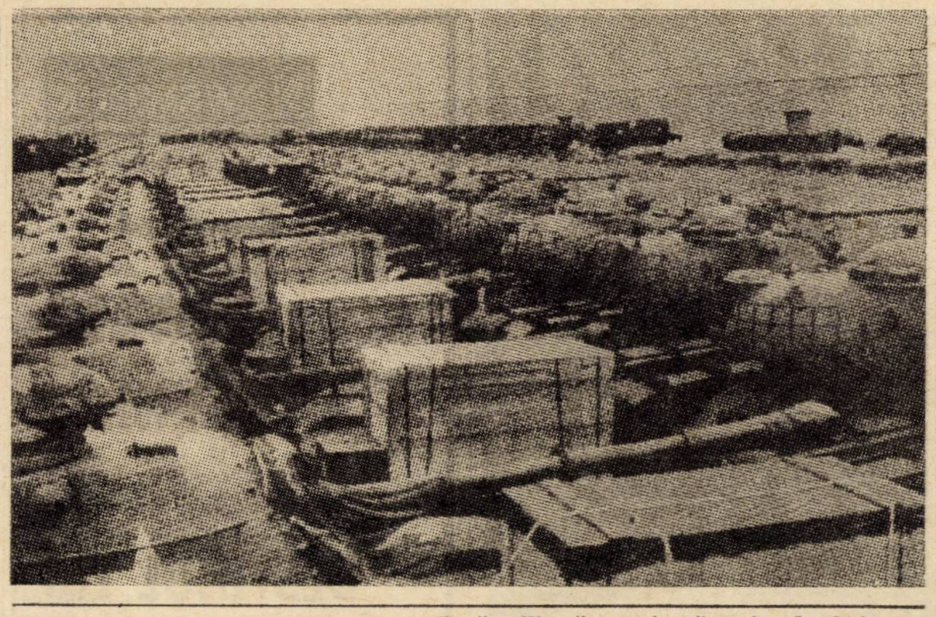

Bază militară americană pe insula Okinawa

de consultări mutuale prevăzut de acorduri.

Aceasta ar schimba mult poziția strategică americană în Asia. Okinawa este o bază pentru arme atomice, o bază de tranzit pentru trupele destinate alter puncte de pe glob, pentru raidurile de bombardament asupra Vietnamului și pentru forțele militare din jurul Coreei. Cînd insula va fi retrocedată Japoniei, nici una din aceste activități nu va mai fi permisă. Orice mișcare de acest fel ar fi subordonată unor consultări prealabile cu Japonia. Pînă acum, nu au existat asemenea consultări și este improbabil că, în împrejurările existente, guvernul de la Tokio ar putea autoriza acțiuni în afara Japoniei.

E firesc ca generalii și amiralii americani însărcinați cu menținerea angajamentelor noastre asiatice să fie indispuși, dar majoritatea lor sînt suficient de inteligenți ca să-și dea seama că ar fi mult mai rău pentru răspunderile ce le revin dacă relațiile s-ar înrăutăți și dacă bazele din Okinawa ar avea de suferit de pe urma unor răscoale sîngeroase.

Washingtonul a întîrziat cu rezolvarea problemei Okinawei ; în momentul de față trebuie să-i facă față în condițiile continuării războiului din Vietnam și în ajunul revizuirii tratatului de securitate care urmează să aibă loc anul viitor.

Japonezii argumentează că strategia americană trebuie să țină seama de situația în schimbare.

Este clar că problema crucială a aranjamentelor S.U.A. cu Japonia nu poate fi ocolită și că trebuie evitată o criză de amploare cu privire la Okinawa. Tokio nu este dispus să acorde drepturi speciale într-o anumită parte a insulei, așa cum este cazul cu bazele britanice din Ciprul independent. Aceasta înseamnă că Washingtonul trebuie să se acomodeze cu un nou statut al Okinawei și să plece de la ideea că maximum ce poate spera este menținerea înlesnirilor de care S.U.A. se bucură în Japonia, fie ele chiar limitate.

Japonia nu este obligată să apere America și, în această privință, ea este numai o jumătate de aliat. În plus, forțele sale de autoapărare sînt departe de a reprezenta o adevărată mașină militară. Dar aceasta este o situație pe care noi înșine am impus-o Japoniei prin constituția de după război a țării și, dacă privim situația așa cum este, reiese în mod clar că, în acest moment, jumătate de aliat e mai bun decît nici unul.

JORNAL DO BRASIL
RIO DE JANEIRO

DRUMUL SINUOS AL REFORMEI AGRARE

REFORMA AGRARĂ este una dintre problemele cele mai dezbătute în Brazilia. Primul care a ridicat această problemă pe pămîntul brazilian a fost un portughez care n-a reușit să iasă din anonimat. Imediat după proclamarea independenței Braziliei (1822), el a publicat lucrarea intitulată „Expunerea

reflector

LA WASHINGTON SE SPUNE CĂ...

...Unul din motivele care stau la baza dorinței președintelui Nixon de a desființa funcția de elector prezidențial îl constituie experiența sa personală privind felul cum pot încerca acești electori să-și negocieze voturile. O persoană apropiată de președinte a dezvăluit că, înainte de alegerile din noiembrie, mai mulți electori sudiști care îl susțineau pe Wallace s-au oferit să-și dea voturile în favoarea lui Nixon (în eventualitatea în care Wallace ar fi ciștigat în statele lor, ceea ce s-a și întîmplat în cinci din cazuri) în schimbul unor favoruri din partea viitorului președinte. Doi guvernatori sudiști au făcut oferte similare, arătînd că vor încerca să influențeze delegațiile electorale din statele lor. Și mai rău, s-a arătat din aceeași sursă, este faptul că unii electori republicani au amenințat că nu vor vota pentru Nixon (în cazul în care refuzul lor l-ar fi lipsit pe Nixon de posibilitatea de a ciștiga într-o cursă strînsă) decît dacă li se promit anumite avantaje. Toate aceste demersuri au fost respinse.

...Deși nu s-au întocmit planuri de călătorii în străinătate pentru vicepreședintele Spiro Agnew, unul dintre locurile pe care acesta ar dori să le viziteze ar fi patria sa ancestrală, Grecia, și în special orașul său de origine Gargalianoi, de pe coasta vestică a peninsulei Peloponeziene.

...Dacă Apollo-11 va fi lansat cu succes în iulie și, din indiferent ce motive, nu va reuși să aselenizeze, următoarea încercare va avea loc la 12 septembrie. Dacă aselenizarea din iulie și înapoierea vor constitui un succes complet, nu va mai fi încercată o a doua operațiune americană înainte de noiembrie. Agenția spațială este convinsă că lansarea din iulie va fi încununată de succes. Unul din motivele acestei convingeri: din cele cinci milioane de piese ale sistemului Saturn-Apollo folosit în zborul lunar Apollo-8, numai cinci piese nu au lucrat așa cum fusese prevăzut. Nici una din aceste piese nu avea o importanță deosebită și au existat mecanisme de înlocuire care au preluat funcțiile pieselor defecte. Aceasta echivalează cu o certitudine de 99,9999 la sută, realizare fără precedent în istoria tehnicii.

...Fostul președinte Johnson și-a anulat planurile de a ține în cursul acestei primăveri prima sa serie de conferințe la Universitatea Rice din Houston; le-a amînat pentru la toamnă. I s-au adresat 15 invitații de a ține conferințe în iunie, dar probabil că nu va accepta nici una. De ce această tăcere? În primul rînd, pentru că Lyndon Johnson i-a promis lui Richard Nixon că atunci cînd va deveni „pasager" în loc de „pilot", nu va „clătina barca", dînd în mod public sfaturi noii Administrații.

(După Newsweek)

Brazilia. Culesul pe o plantaţie de cafea

politico-economică asupra administraţiei publice a Braziliei", în care releva existenţa unor grave greşeli în „vicioasa distribuţie a pămîntului în Brazilia". Lucrarea începe prin a arăta originea proprietăţii de pămînt şi încheie prin a demonstra că el trebuie să aparţină celor care sînt capabili să-l facă productiv.

De atunci, multă apă s-a scurs pe sub podurile rîurilor braziliene. Abia în 1946, Constituţia stipula unele restricţii în extinderea proprietăţii asupra pămînturilor şi prevedea posibilitatea exproprierii unor pămînturi în interes social „prin plătirea lor în bani".

Preşedintele Goulard a încercat, în 1964, să obţină aprobarea Congresului naţional pentru modificarea acestor prevederi constituţionale, în sensul ca plata pămînturilor expropriate să fie făcută în titluri de împrumut. Respingerea proiectului său în Congres l-a determinat pe Goulard să renunţe la posibilitatea legislativă şi să aleagă una directă. Astfel, la 13 martie 1964, în faţa a zeci de cetăţeni adunaţi în pieţele publice ale oraşului Rio de Janeiro, el a semnat decretul care prevedea exproprierea în interes social a tuturor pămînturilor de-a lungul căilor ferate, al şoselelor federale şi canalelor. După 1 aprilie 1964, cînd Goulard a fost înlăturat, decretul a fost abrogat. Au urmat noi experimentări în domeniul reformei agrare.

În noiembrie 1964, preşedintele Castelo Branco a elaborat „Statutul pămîntului", care şi-a propus rezolvarea gravelor probleme agrare braziliene. Pentru început, Statutul prevedea efectuarea unei riguroase inventarieri a unităţilor rurale, în scopul cunoaşterii realităţilor şi a unei evidenţe clare asupra proprietăţilor agrare. Dar tot ce s-a rezolvat a fost precizarea că în ţară există 3 900 000 de proprietăţi agrare.

În anul 1967, Institutul brazilian pentru reforma agrară (I.B.R.A.) informa Camera deputaţilor că, în Brazilia, există 80 de mari latifundiari care deţin circa 20 milioane hectare de pămînt, egal cu 2,3 la sută din suprafaţa ţării. Se arăta, de asemenea, că din cele 850 milioane de hectare, cît însumează suprafaţa Braziliei, doar 300 milioane sînt locuite şi, din acestea, numai 30 milioane hectare sînt cultivate, în mare parte cu cafea şi trestie de zahăr. Restul pămîntului nu este cultivat, el fiind părăsit, acoperit de păduri etc.

Recent, în baza unui studiu prezentat de I.B.R.A., preşedintele republicii a semnat Actul Instituţional nr. 9, cu privire la aplicarea reformei agrare. El permite guvernului exproprierea tuturor pămînturilor necesare reformei agrare, pe baza unor titluri de împrumut, plătibile în termen de 20 de ani. Astfel, se poate considera că prin acest act a fost înlăturat primul obstacol din calea reformei agrare în Brazilia. Decretul precizează că nu vor fi expropriate acele pămînturi care sînt cultivate şi dau rezultate bune, subliniindu-se că, prin aplicarea reformei agrare, guvernul urmăreşte creşterea productivităţii agricole. În acest scop, într-un viitor apropiat va fi înfiinţat, sub conducerea ministrului agriculturii, Grupul executiv al reformei agrare (G.E.R.A.), care va urmări aplicarea reformei de către I.B.R.A. De asemenea, vor fi înfiinţate Asociaţii ale reformei agrare. Ele vor desemna ţăranii care să primească pămînt şi le va pune la dispoziţie utilajele agricole necesare lucrării pămîntului, cu eficienţă economică. Totodată, asociaţiile vor acorda ţăranilor asistenţă tehnică şi credite. Ele vor constitui primul pas spre cooperativele agricole, care vor fi înfiinţate în următorii 3—5 ani.

Newsweek

NEW YORK

Kenneth Crawford

EDWARD KENNEDY ŞI DESTINUL LUI

PÎNĂ DE CURÎND, presupunerea că senatorul Edward Kennedy va fi viitorul candidat prezidenţial al democraţilor a reprezentat o certitudine politică. Nici republicanii, nici democraţii nu se îndoiau de acest lucru. Toţi erau convinşi că, dacă Teddy doreşte acest lucru, îl va avea. Şi toate semnele arată că îl doreşte şi că de fapt a şi început să desfăşoare campania electorală în acest scop.

Ca moştenitor al numelui şi tradiţiei Kennedy, Edward nu era obligat nici să-şi asume răspunderile de cenzor al partidului în Senat şi nici să susţină cauza îmbunătăţirii relaţiilor chino-americane sau să se prezinte în postura de lider al opoziţiei faţă de proiectul modificat al rachetelor antibalistice, prezentat de preşedintele Nixon. Ar fi de ajuns să se ocupe de funcţiile sale de senator de Massachusetts, să nu apară prea mult în public şi lumea tot şi-ar fi amintit de el ca fiind omul pe care partidul democrat îl va desemna în 1972.

Aceasta a fost şi atitudinea pe care el a adoptat-o pînă de curînd. A muncit din răsputeri, dar în linişte, în funcţia sa senatorială. În felul acesta şi-a cîştigat un loc pe care nici unul din fraţii săi mai mari nu-l atinseseră sau doriseră vreodată. S-a arătat îndatoritor, respectuos faţă de vechimea senatorilor mai în vîrstă, adoptînd, astfel, o atitudine de membru conformist al „clubului". Această atitudine i-a permis să-l înfrunte pe senatorul Russel Long în competiţia pentru funcţia de cenzor democrat. Dar această înfruntare a fost ultima sa acţiune conformistă.

De ce anume a hotărît să intre în linia de foc cu trei ani înainte de a fi fost obligat s-o facă — e un lucru care poate fi doar bănuit. Poate că a jucat un rol experienţa familială. Ezitarea fratelui său, Robert, de a-l înfrunta pe preşedintele Johnson în 1968 a deschis calea senatorului Eugene

McCarthy, ceea ce a constituit o greşeală costisitoare. Fratele său, John, nu s-a făcut niciodată vinovat de o asemenea reticenţă. El s-a lansat în luptă şi a cîştigat. Cuvîntarea lui Edward cu privire la R. P. Chineză în care, ca expert în problemele de politică externă, a cerut recunoaşterea acestei ţări, a amintit de cuvîntarea rostită pe vremuri de John Kennedy cu privire la Algeria franceză.

Cei mai mulţi dintre colegii democraţi ai lui Teddy manifestă faţă de el o prietenie reală. Ei îi admiră talentele politice, dar nu-l consideră egal cu John sau cu Robert în ce priveşte capacitatea şi flerul. Unii dintre aceşti colegi adoptă chiar o atitudine de îngăduinţă binevoitoare faţă de lipsa sa de experienţă şi de tinereţea sa. Dar ei nu fac caz de rezervele pe care le nutresc. Nimeni nu doreşte să ofenseze un preşedinte potenţial.

Cei ce-l aplaudă pe Kennedy, adică mulţimea care se ataşează de orice Kennedy şi se lansează în orice acţiune întreprinsă de un Kennedy, reprezintă, în acelaşi timp, un activ şi un pasiv. Resursele ei considerabile sînt totdeauna la dispoziţie. Dar unii dintre liderii acestui grup sînt detestaţi de comunitatea politică.

Susţinătorii lui Kennedy au imaginaţie şi îşi joacă cu plăcere rolul. Pentru cei care nutresc ambiţii, atracţia lor este irezistibilă : o şansă de a reveni în jilţurile puterii de la Washington. Dar pretenţiile lor îi irită nu numai pe republicanii care ocupă acum aceste locuri, ci şi pe democraţii care nu-l susţin pe Kennedy şi îşi au şi ei privirile aţintite asupra locurilor respective. Măsura în care Teddy se va arăta receptiv la sfaturile grupului Kennedy va putea fi urmărită în lunile viitoare.

Edward Kennedy a refuzat să-l critice pe preşedintele Nixon pentru întîrzierea de a iniţia terminarea războiului din Vietnam. El s-a alăturat liderului democrat din Senat, Mike Mansfield, pentru a sugera că noul preşedinte are nevoie de mai mult timp pentru aceasta. În problema rachetelor antibalistice însă, Teddy a contribuit la organizarea opoziţiei ştiinţifice şi publice şi astfel a apărut şi el în atenţia opiniei publice, spre neplăcerea senatorilor republicani care se opun şi ei acestui proiect şi care nu doresc ca controversa privitoare la rachete să devină o piatră de încercare între Nixon şi Kennedy, în 1972.

Kennedy a ales calea de a stimula destinul. Numai convenţia partidului democrat va hotărî dacă este sau nu un lucru înţelept.

Edward Kennedy

THE GUARDIAN
LONDRA

LUPTA ÎMPOTRIVA MAFIEI

În 1962, Parlamentul italian a înfiinţat Comisia anti-Mafia, pentru a studia „fenomenul" şi a propune o legislaţie care să îngrădească activităţile Mafiei. Comisia a lucrat în secret timp de cinci ani şi a alcătuit 1 700 de dosare cu privire la persoanele suspectate de a face parte din Mafia. La expirarea mandatului Parlamentului trecut, în urmă cu un an, Comisia a prezentat un raport general de numai trei pagini scrise la maşină. Noul parlament are o nouă Comisie anti-Mafia, cu un nou preşedinte, el însuşi pentru prima oară membru al Parlamentului. Este vorba de Francesco Cattanei, în vîrstă de 37 de ani, democrat-creştin din Genova. El a arătat deja că intenţionează ca această comisie să descopere fapte şi să le dea publicităţii. Comisia, care s-a înapoiat recent din Sicilia, a elaborat o lege împotriva Mafiei pe care Cattanei speră s-o prezinte Parlamentului înainte de vacanţa de vară. El va pleca, de asemenea, în Statele Unite pentru a avea discuţii cu Biroul pentru lupta împotriva stupefiantelor.

Cattanei a acordat un interviu lui George Armstrong despre primul său an de activitate ca preşedinte al Comisiei anti-Mafia.

— În Sicilia, cîţiva primari de sate au declarat că Comisia dv. îşi pierde timpul, că Mafia nu mai există.

— Evident, nu sînt de acord. Atît timp cît există rele economice şi sociale, Mafia poate exista, folosind unii oameni ca instrumente pentru manevrele şi puterea ei. Este neîndoielnic că în vechile centre agricole Mafia nu are motive să existe astăzi şi s-a deplasat în centrele de dezvoltare urbană, în comerţul cu alimente şi în birourile autorităţilor publice. Vechea Mafie cu „coppola" (un fel de beretă neagră) este acum noua Mafie cu cravată şi guler alb, care stă în spatele unui birou.

— Mafia mai are şi acum legături strînse cu lumea interlopă americană ?

— Aş spune că da. După debarcarea aliată în Sicilia, în 1943, mulţi membri ai organizaţiei „Cosa Nostra" s-au înapoiat în Sicilia, unde au obţinut funcţii publice de conducere ; ei au învăţat, de asemenea, Mafia siciliană cum poate să obţină mai mulţi bani, începînd să activeze în domenii mai rafinate. Comisia a stabilit că azi există mai importantă de activitate a Mafiei şi gangsterii italo-americani, în special în domeniul traficului de stupefiante.

Stupefiantele vin din Orientul Mijlociu, trecînd prin Sicilia şi Italia, şi aici intervine Mafia, ca intermediară pentru transport şi distribuţie. Dar sfera cea mai importantă de activitate a Mafiei în Sicilia o constituie terenurile de construcţie şi pieţele de alimente.

— Comisia precedentă a lucrat în secret şi a arătat italienilor foarte puţine rezultate, pentru cei cinci ani de activitate a ei.

— Comisia ne-a lăsat un material abundent, peste 1 700 de dosare, care, din anumite puncte de vedere, aş spune că reprezintă un material exploziv. Comisia noastră va folosi acest material pentru a ajunge la soluţii concrete şi precise. Este cert că tot materialul din arhivele noastre va fi publicat, în condiţiile în care conţinutul lui este documentat şi dovedit. Dacă dosarele cuprind nume de personalităţi politice, nu este un motiv valabil ca noi să nu le publicăm.

— Anumite notabilităţi din partidul dv., partidul democrat-creştin, au fost citate de presă ca avînd strînse legături cu Mafia.

— Desigur, Mafia este interesată să păstreze legătura cu oamenii aflaţi la putere şi cu acei care au fost la putere în trecut. În general vorbind, sînt încredinţat că partidul democrat-creştin, ca atare, nu este contaminat de Mafia. Pot exista cazuri izolate ; şi acestea trebuie să constituie subiecte de investigaţie pentru noi.

— Ce prevede noua lege anti-Mafia propusă ?

— Noul element al legii va fi posibilitatea de a da în judecată Mafia pentru cîştigurile ei ilegale. Azi nu există prevederi fiscale care să permită guvernului să confişte bogăţia ilicită acumulată de mafioţi prin crimele lor. Dorim, de asemenea, să întărim legea care ne permite să ordonăm unui conducător cunoscut al Mafiei să-şi părăsească teritoriul şi să trăiască pînă la cinci ani în Italia continentală. Această lege va deveni mai severă şi vor fi luate noi măsuri preventive şi represive.

— Comisia cunoaşte căpeteniile Mafiei ?

— Există căpetenii, dar ele sînt greu de identificat. Cred că adevăraţii conducători ai Mafiei sînt în număr de 20 în total, nu mai mult, şi sînt nou-veniţi. Altădată, ei lucrau în agricultură, acum

activează în construcţii. Nu am interogat încă pe conducătorii suspectaţi, dar o vom face în curînd.

— *Genco Russo, despre care se afirma în urmă cu un an că era principalul conducător al Mafiei, s-a înapoiat în Sicilia după ce a fost obligat să locuiască în Italia de nord. El este şi azi şef ?*

— Este un simbol şi de aceea prezenţa lui în Sicilia, deşi ar putea să fie acum inofensivă, ar reuşi să galvanizeze lumea Mafiei. Noua lege ne va permite să prelungim domiciliul forţat în Italia continentală persoanelor considerate periculoase.

jeune afrique

DEZAVANTAJELE ASOCIERII LA C.E.E.

PENTRU a evalua cu aproximaţie avantajele de care ar putea beneficia Tunisia şi Marocul de pe urma recentei lor „asocieri" la Piaţa comună, trebuie să ne referim la ceea ce se aştepta iniţial de la o asemenea asociere. În timpul conversaţiilor exploratoare, cele două ţări s-au pronunţat în favoarea unui acord global comportînd numeroase capitole legate între ele : comercial, financiar, tehnic etc. Pe plan comercial, se acceptase cadrul unei zone de liber-schimb, dar cu condiţia unui larg regim preferenţial acordat produselor maghrebiene şi a angajamentelor de independenţă din partea „celor şase" care să ţină cont de imperativele dezvoltării noilor asociaţi. În materie comercială, cererile Tunisiei şi Marocului sînt departe de a fi satisfăcute integral. Exigenţele „celor şase" apăreau dure şi concesiile lor limitate. Astfel :

1) Produsele a căror ieşire pe pieţele externe este esenţială pentru economia şi balanţa economică a Tunisiei şi Marocului au fost excluse din acord. Aceasta se referă mai ales la vin care, după ce fusese inclus în primul mandat de negociere, nu figurează în acordul final. Or, vinul reprezintă un procentaj deloc neglijabil al vînzărilor către comunitate : în perioada 1963—1965, aceste vînzări de vin s-au ridicat, în cazul Tunisiei — la cca. 22 la sută, iar în cazul Marocului — la 11 la sută din valoarea totală a produselor vîndute „celor şase" şi impuse la taxe vamale efective.

2) Preferinţele acceptate pentru anumite produse importante — cereale, în special — sînt neînsemnate. Astfel, exporturilor marocane de grîu li s-a acordat o reducere a taxelor vamale foarte scăzută de 0,50 dolar pe tonă.

3) Avantajele aparent notabile acordate altor produse se relevă a fi, de fapt, foarte incerte.

Ca produse industriale, produsele tunisiene şi marocane sînt, în majoritatea cazurilor, departe de nivelul de competitivitate care să le permită să beneficieze de deschiderea pieţei „celor şase" ; în orice caz, comunitatea îşi rezervă dreptul de a lua, unilateral, măsuri de „salvare" — adică de reînchidere a pieţei — dacă ea consideră că exporturile noilor săi asociaţi i-ar provoca perturbări. În cazul produselor agricole, preferinţele acordate au fost imediat restrînse, în primul rînd pentru uleiul de măsline brut şi citrice, prin condiţionările de preţ ; în al doilea rînd, prin avantajele acordate paralel altor ţări concurente ; în sfîrşit, prin posibilitatea pe care şi-o rezervă „cei şase" de a modifica unilateral regimul preferenţial acordat.

4) Angajamentele luate de Tunisia şi Maroc în domeniul tarifar şi netarifar riscă să le îngreuneze politica de dezvoltare. Se ştie că, pentru a proteja o nouă industrie, se pot reintroduce restricţii cantitative. Dar aceasta angajează, după cum s-a văzut, luarea unor măsuri privind introducerea unor contingentări compensatorii în alte sectoare. Pe scurt, la scara de ansamblu a economiei, există temerea că procesul de industrializare ar fi dacă nu blocat, cel puţin frînat şi orientat în funcţie de imperativele asocierii la C.E.E. Aceasta l-a făcut pe fostul ministru marocan al economiei şi finanţelor, Bouabid, să critice asocierea, afirmînd că „orice creare a unei industrii noi va fi astfel subordonată negocierii cu C.E.E."

Pe drept cuvînt, apare întrebarea : care au fost raţiunile care au determinat guvernele tunisian şi marocan să accepte o asociere nu pe măsura speranţelor iniţiale, şi mai mult, atît de încărcată de riscuri ?

Dacă a fost nevoie de ani de discuţii pentru a se ajunge la un rezultat atît de limitat, de cît timp ar mai fi oare nevoie pentru reglementarea numeroaselor puncte delicate rămase în suspensie ? Cum se justifică, în acest caz, în ochii opiniei publice deja divizate în legătură cu oportunitatea asocierii, absenţa atît de îndelungată a rezultatelor concrete ?

Tunisia şi Marocul au făcut un fel de rămăşag asupra viitorului. Acordurile au fost, într-adevăr, semnate pentru cinci ani, dar s-a prevăzut ca, înainte de sfîrşitul celui de-al treilea an, să fie angajate noi negocieri pentru reînnoirea lor pe baze lărgite. Tunisia, ca şi Marocul, speră că atunci, toate punctele în suspensie — cooperare financiară, asistenţă tehnică, mînă de lucru, lărgirea preferinţelor comunitare la noi produse (vin, cereale) — vor face obiectul unor concesii substanţiale din partea „celor şase". Viitorul va demonstra dacă pariul a fost fondat.

Abdel Moneim RIFAI

primul ministru al Iordaniei

După demisia cabinetului Bahjat Talhouni („Mă retrag din motive de sănătate", a declarat fostul premier, iar la Amman se sublinia că schimbarea nu ar fi fost determinată de evoluţia situaţiei din regiune), noul guvern iordanian a fost constituit la 24 martie, la însărcinarea regelui Hussein, de către Abdel Moneim Rifai.

Noul prim-ministru al Iordaniei, în vîrstă de 52 de ani, este absolvent al Universităţii americane din Beirut. Îşi începe cariera politică de timpuriu, în 1938, cînd intră în serviciul emirului Abdullah ; după doi ani de zile este numit secretar principal al guvernului şi cenzor principal. Începînd din 1943, Abdel Moneim Rifai se dedică activităţii diplomatice. Între anii 1943—1944 el a deţinut succesiv funcţia de consul general la Cairo, Beirut şi Damasc, iar în 1946 a participat ca delegat la Conferinţa pentru încheierea tratatului cu Marea Britanie, în urma căruia Iordania este recunoscută ca „stat de sine stătător", sub denumirea de Regatul Haşemit al Iordaniei.

După ce o scurtă vreme în cursul anului 1949 ocupă postul de consilier la Washington şi delegat al ţării sale la O.N.U., Rifai a fost numit, tot în acelaşi an, ministru în Iran şi Pakistan. Urmează o perioadă în care deţine funcţia de ambasador al Iordaniei în S.U.A. (1953—1957), în Liban (1957—1958) şi apoi în Marea Britanie (1958).

Reîntors în ţară, Abdel Moneim Rifai a ocupat timp de un an de zile postul de director al Radio-ului, Presei şi Turismului, după care, în 1959, a fost din nou trimis ca reprezentant al ţării sale la O.N.U. (1959—1965). În 1966 i s-a încredinţat postul de ambasador la Cairo. La 7 octombrie 1967, regele Hussein îl recheamă în ţară şi-i oferă funcţia de ministru de stat pentru afacerile externe. În urma remanierii ministeriale din 25 aprilie 1968, Abdel Moneim Rifai a fost numit ministru al afacerilor externe al Iordaniei, pentru ca unsprezece luni mai tîrziu să devină prim-ministru.

Într-o conferinţă de presă, ţinută a doua zi după constituirea cabinetului, noul premier a subliniat că în politica guvernului său nu vor interveni schimbări. Referindu-se la poziţia Iordaniei în contextul lumii arabe, Rifai a declarat : „Vom menţine şi multiplica eforturile pentru apărarea politicii de coordonare cu celelalte state şi în particular cu R.A.U. şi Liban". Evocînd întrunirea celor patru mari puteri în problema Orientului Apropiat premierul iordanian a spus : „Vom continua contactele cu cele patru mari puteri cărora le cerem să-şi îndeplinească obligaţiile în cadrul O.N.U., dat fiind că ele sînt membre permanente ale Consiliului de Securitate".

R. G.

poșta redacției

LIGA NAȚIUNILOR

George Geantă, Caracal. 1) La cîteva săptămîni după deschiderea conferinței de pace de la Paris, în ianuarie 1919, s-a realizat un acord unanim asupra statutului viitoarei Ligi a Națiunilor. El a fost adoptat la 28 aprilie 1919. Membrii fondatori ai Ligii urmau să fie toate statele aliate care semnaseră tratatul de pace, împreună cu alte 13 state care fuseseră neutre în război, dacă ar fi dorit să se alăture. Puteau fi admise și alte state, cu consimțămîntul a două treimi din numărul total al membrilor și orice membru se putea retrage cu un preaviz de doi ani. Organele Ligii Națiunilor erau o adunare, alcătuită din reprezentanții tuturor statelor membre, și un consiliu, format din reprezentanții S.U.A., Marii Britanii, Franței, Italiei și Japoniei ca membri permanenți și ai altor patru state alese de adunare. Exista, de asemenea, un secretariat permanent. Ca sediu permanent al Ligii Națiunilor a fost aleasă Geneva. Toate statele membre se angajau să-și reducă armamentele la cel mai mic nivel posibil și să facă schimb complet de informații asupra armamentelor pe care le posedă și asupra programelor de înarmare. Fiecare membru se angaja să respecte independența și integritatea tuturor celorlalți și să li se alăture în apărarea lor împotriva agresiunii. Orice război sau amenințare cu războiul urmau să fie considerate ca afectînd toate statele membre. Toate statele membre se angajau să supună orice conflict serios reglementării pașnice sau investigației consiliului și, în nici un caz, să nu recurgă la război înainte ca procedurile de reglementare inițiate de Liga Națiunilor să dea rezultate. Chiar dacă nu se obținea nici o reglementare, statul în cauză se angaja să aștepte încă trei luni înainte de a intra în război. Toate statele se angajau să participe la acțiunile colective inițiate de Ligă împotriva oricui ar fi dezlănțuit un război încălcînd prevederile statutare. Aceste acțiuni colective urmau să fie, în toate cazurile, sancțiuni economice. Alte prevederi se refereau la practicarea „diplomației deschise", cooperarea economică și socială, instituirea sistemului mandatelor etc. În primii ani ai activității sale, Liga Națiunilor a obținut o serie de succese, despre care am mai avut prilejul să vorbim. O dată cu atacarea Chinei de către Japonia, avea să înceapă seria violărilor statutului Ligii Națiunilor care, trecînd prin invadarea Etiopiei de către Italia, intervenția puterilor „axei" în războiul civil din Spania și, în cele din urmă, invadarea Austriei și a Cehoslovaciei de către Germania și a Albaniei de către Italia, a dus la izbucnirea celui de-al doilea război mondial. 2) Nu înțelegem cealaltă întrebare a dv., întrucît perioada activității politice a lui Nicolae Titulescu nu a inclus nici unul dintre cele două războaie mondiale.

CEI 11 COPII

Desdemona Movilă, elevă, Bușteni. V-am promis că vă vom comunica numele celor 11 copii ai lui Robert Kennedy. Iată-le : Kathleen, 17 ani, elevă internă la școala Putney din Vermon, în toamnă urmează să intre la Colegiul Radcliffe; Joseph Patrick, 16 ani, elev al Academiei Milton din Massachussets; Robert Francis jr., 15 ani, elev al școlii Milbrook din New York ; David Anthony, 13 ani, și Michael LeMoyne, 11 ani, amîndoi elevi ai școlii Potomac din orașul McLean, statul Virginia ; Mary Courtney, 12 ani, și Marry Kerry, 9 ani, amîndouă eleve la școala Stone Ridge Country din Washington; Christopher George, 5 ani, frecventează, de asemenea, școala Potomac ; cei mai mici sînt Matthew Maxwell Taylor — 4 ani, Douglas Harriman — 2 ani și, ultima născută, Rory Elizabeth.

MITTELEUROPA

Dr. Bruno Wilhelm Knopp, Brașov. În cartea sa „Mitteleuropa", publicată în 1915, teologul și omul politic Friedrich Naumann propunea crearea unei vaste confederații dominate de germani, care să se întindă de la Anvers pînă la Golful Persic. Adepții pan-germanismului și ai unei federații central-europene au continuat să facă o propagandă activă ideilor lor și în timpul Republicii de la Weimar, cei mai înverșunați susținători ai lor dovedindu-se a fi național-socialiștii. Evenimentele care au urmat vă sînt, desigur, cunoscute. După 1933, pan-germanismul a devenit un obiectiv guvernamental proclamat în mod fățiș, primul pas concret spre realizarea lui fiind anexarea Austriei în 1938. La începutul anului 1942, această idee a dominației asupra Europei centrale ca punct de plecare pentru cucerirea întregii lumi părea să fie fapt îndeplinit : Europa centrală, Balcanii, partea vestică a U.R.S.S. se aflau sub ocupație, la fel ca și Danemarca, Norvegia, Franța și Țările de Jos. De data aceasta însă, înfrîngerea adepților ideii „Mitteleuropa" avea să fie cu adevărat zdrobitoare. Unul dintre aliații teoretici ai acestei ideologii bazate pe dominația rasială era geopolitica, o „știință" care stabilea între geografie și istorie o legătură mistică similară cu cea pe care teoriile rasiste o indicau ca existînd între pseudoștiința biologică pe care o preconizau și destinul uman. Cărți ca „Volk ohne Raum" (Hans Grimm, 1926) sau „Raum und Volk im Weltkriege" (Ewald Banse, 1933) au contribuit la crearea în Germania a unui climat favorabil acestei idei agresive. Au existat și alte variante ale planului de constituire a Europei centrale într-o confederație, dar esența lor a fost în fond aceeași : subordonarea statelor din zona respectivă, transformarea lor într-un fel de „provincii" lipsite de independență și suveranitate națională.

PATRICIA NIXON

Elena Vizureanu, Bîrlad. 1) Patricia Nixon a fost însoțită în turul de prezentare a Casei Albe nu de Jacqueline Kennedy — care părăsise de multă vreme această reședință — ci de Lady Bird Johnson. Doamna Nixon nu a făcut și nu putea să facă, cu acest prilej, declarația pe care i-o atribuiți, întrucît Casa Albă reprezintă în momentul de față un adevărat muzeu al istoriei prezidențiale a Statelor Unite. (Citiți, în acest sens, articolul „Casa Albă fără acoperiș" din nr. 1/1969). 2) Vă satisfacem cererea de a publica o fotografie a Patriciei Nixon. Despre semnificația celor 21 de salve de tun, s-a relatat la „Poșta redacției" nr. 37/1967

TEL AVIV

Pavel Păcuraru, comuna Zau, județul Mureș. 1) Un scurt istoric al formării statului Israel a fost prezentat la „Poșta redacției" într-un număr mai vechi. 2) Faptul că în vechiul dv. atlas figurează numai Jaffa, nu și Tel Aviv, se explică prin apariția tardivă a celei de a doua jumătăți a orașului dublu Tel Aviv-Jaffa. Jaffa este un port vechi, datînd, probabil, cam din anul 2000 î.e.n. Tel Aviv este o creație nouă, fiind fondat în anul 1909 de către imigranții evrei pe terenurile nisipoase de la nord de Jaffa. În perioada mandatului britanic (1923—48), existau două municipalități distincte, dar în 1950 Jaffa a fost încorporată de Tel Aviv.

SPANIA ÎN CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

Aurelian Poenaru, comuna Solonț, județul Bacău. În septembrie 1939 în momentul declanșării celui de-al doilea război mondial, Franco a proclamat neutralitatea Spaniei. Cu numai 6 luni înainte aderase la așa-zisul Pact anti-comintern, al puterilor „axei", dar factorul hotărîtor s-a dovedit a fi semnarea, cu patru zile mai tîrziu, a tratatului de prietenie și neagresiune cu Portugalia. Acest acord, întărit printr-un protocol semnat în iulie 1940, părea conceput în așa fel încît să excludă orice acțiune a Spaniei împotriva celui mai vechi aliat al Angliei, Portugalia.

După începerea agresiunii germane împotriva Uniunii Sovietice, Spania a trimis pe frontul ucrainean așa-zisa „divizie albastră". În același timp, Spania a profitat de intrarea Italiei în război pentru a modifica statutul Tangerului. La 24 noiembrie 1940, administrația zonei internaționale a fost contopită în mod oficial cu cea a Marocului Spaniol. Marea Britanie a refuzat să recunoască această acțiune unilaterală. În februarie 1941, s-a realizat un modus vivendi, Anglia acceptînd situația de fapt, dar rezervîndu-și toate drepturile. Redefinirea în iunie 1940 a statutului Spaniei ca un „statut de nonbeligeranță" reflecta încrederea într-o victorie iminentă a forțelor „axei" și, indirect, dorința de a beneficia de o eventuală redistribuire a teritoriilor coloniale. Prezența trupelor germane la nord de Pirinei, după capitularea Franței a influențat puternic politica oficială spaniolă. Dar, deși generalul Franco a plecat la 23 octombrie 1940 la Hendaye în Franța, pentru a-l întîlni pe Hitler, iar la 12 februarie 1941 — la Bordighera, în Italia, pentru a-l întîlni pe Mussolini, Franco a evitat formal un angajament precis. Spre sfîrșitul anului 1942, desfășurarea războiului a provocat anumite reconsiderări la Madrid. Demiterea ministrului de externe Serrano Súñer, partizan fervent al intrării în război, a fost interpretată ca un semn că Spania se îndreaptă de la nonbeligeranță spre neutralitate. Debarcarea aliată în Africa de nord, urmată de ocuparea de către naziști a întregii Franțe, părea să includă și teritoriul spaniol în teatrul de operațiuni (ceea ce nu s-a întîmplat). S-a decretat totuși mobilizarea parțială. În decembrie 1942, Spania și Portugalia au format blocul iberic. După înfrîngerea Italiei, în iunie 1943, Spania a început să preseze pentru încheierea unei păci de compromis, aspirînd la rolul de mediator. Aliații nu erau însă convinși că neutralitatea Spaniei este sinceră și, în februarie 1944, Statele Unite au impus un embargo asupra transporturilor de petrol destinate Spaniei. Embargoul s-a dovedit folositor și la 2 mai s-a realizat un acord prin care Spania dădea satisfacție cererilor aliaților în legătură cu exporturile de wolfram destinate Germaniei, cu agenții germani de la Tanger, cu navele italiene aflate în porturile spaniole și cu „divizia albastră".

Marian Bănuț, București. În prima perioadă a celui de-al doilea război mondial, trupele germane au ocupat vaste teritorii din nordul Africii. Generalul de Gaulle se afla pe atunci la Londra, unde participa la pregătirea debarcării aliate în Africa de nord, care a avut loc în noiembrie 1942.

poșta redacției

AMAZONIA

În legătură cu interesantul articol „Sfidarea Amazonului" din nr. 4/1969 al revistei dv, aș vrea să adaug cîteva informații despre acest gigantic rezervor de bogății naturale și surse de energie.

Amassona-Amazonas. *A fost descoperit în anul 1540 de către Francisco Orellana, unul din însoțitorii faimosului cuceritor spaniol Francesco Pizzaro. Din luna ianuarie pînă în luna august a anului 1541 a parcurs, cu ambarcațiuni primitive, întregul traseu al fluviului, din Bolivia pînă la vărsarea în Oceanul Atlantic. În idiomul indienilor riverani, fluviul se numea Amassona, adică „distrugătorul de bărci". Neînțelegînd semnificația numelui, exploratorul l-a transformat în Amazonas, „Fluviul Amazoanelor".*

Amazonia *este formidabilul bazin al acestui gigant și al afluenților săi, în suprafață totală de 7,5 milioane km pătrați, din care peste jumătate aparține Braziliei; restul, constituind cursul superior, se împarte între Columbia, Ecuador, Peru și Bolivia. Din cei 5 340 km ai fluviului, 3 700 km sînt pe teritoriul brazilian. Rețeaua lui de afluenți colectează debitul de ape a peste 200 de rîuri mari, din care peste 100 navigabile. După numeroase cataracte și praguri stîncoase, numite de localnici „malpasso", fluviul, încă în cursul superior, la intrarea pe teritoriul brazilian, are o lățime de aproape 3 km. La confluența cu rîul Madeira, atinge 20 km, iar la 1 000 km în aval — 80 km, pentru ca, la vărsarea în Atlantic, prin cele două brațe, Canal do Norte și Canal do Sul, îmbrățișînd insula Marajo, să aibă o lățime de 300 km. Adîncimea medie pe tot cursul inferior e de 100 m, ceea ce îl face astfel accesibil vapoarelor transoceanice pe o distanță de 2 500 km.*

Pororoca. *Fluxul zilnic al Oceanului Atlantic formează un tălăzuitor front de apă, cu numele de mai sus care, sub forma unei maree de 5 m înălțime, gonește tumultuos pînă la 300 km în amonte, spre a se pierde apoi în imensitatea volumului fluvial.*

Rîuri care curg îndărăt. *De la începutul lunii ianuarie, cînd zăpezile Cordilierilor prăvălesc la vale imense cantități de apă și pînă spre sfîrșitul lunii iunie, cînd încep ploile ecuatoriale, nivelul Amazonului se înalță cu pînă la 17 m peste limita obișnuită, împingînd, din pricina malurilor joase, puhoaiele potopitoare de-a lungul întinsurilor riverane, acoperite de păduri tropicale virgine, pe suprafețe de milioane de km p. Masivitatea acestui front acvatic este atît de impenetrabilă și violentă încît numeroșii afluenți nu-și pot vărsa apele în matca colectoare a gigantului, fiind astfel nevoiți să-și întoarcă undele, într-o scurgere inversă, revărsîndu-se treptat asupra pădurilor limitrofe pe care le acoperă sub ape. Suprafața acestor ținuturi inundabile și inundate atinge uneori un milion kmp pe an. Toate aceste întinderi împădurite și invadate de ape formează la un loc un nețărmurit păienjeniș de fluvii, rîuri, canale, lacuri și mlaștini.*

Fauna. *Ihtiologii au descoperit în apele fluviului peste 2 000 diferite specii de pești, cu 1 000 mai multe decît cele cunoscute în Oceanul Atlantic. Dintre aceștia menționăm doar pe așa-numiții pirarucu, care ajung pînă la 3 m lungime, și fioroasele „palometas" sau „piranhas", pești mici, în stare să devoreze orice viețuitoare în cîteva zeci de secunde, printr-un atac susținut a zeci de mii de peștișori. În timpurile vechi, condamnații la moarte erau legați de o ambarcațiune și scufundați apoi în bancurile de piranhas, scoțîndu-li-se apoi din apă numai scheletele. Mai menționăm delfinii și balenele de apă dulce, ca și nenumăratele specii de broaște țestoase.*

Hylaia, *de la grecescul „hyle" — pădure, adică Păduroasa, este numele științific atribuit imenselor suprafețe împădurite de pe tot întinsul Amazoniei care măsoară de la nord spre sud 500—3 000 km, iar de la est la vest — 4 500 km, cuprinzînd cele mai variate specii de palmieri, copaci, pomi fructiferi, arbuști, liane și alte nenumărate plante ecuatoriale. În această imensitate verde, din pricina necuprinsului apelor stagnante, mai stăruie pînă astăzi peste 1 milion kmp neexplorați. Singura cale ferată pe teritoriul pădurilor virgine din Amazonia boliviană este cea de 360 km lungime, care face legătura între cursul superior și inferior al afluentului Madeira, impropriu aici navigației din cauza unei nesfîrșite serii de cataracte și praguri stîncoase. Deși nu traversează munți, din pricina pădurilor tropicale, a terenului mlăștinos, a căldurilor ecuatoriale, a paludismului, a miliardelor de moschitos și a nocivelor furnici, numite „palosanto", precum și a dificultăților legate de aducerea materialelor, această lucrare a durat ani de zile și a costat viața a mii de muncitori.*

Eugen POPOVICI
București

GRIGORE GĂNESCU

Unul dintre românii care și-au făcut studiile superioare în Franța, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, a fost Grigore Gănescu, care s-a născut la Craiova în anul 1830 și a murit în anul 1877, deci în vîrstă numai de 47 de ani, la Montmorency. După terminarea studiilor, el s-a întors pentru o scurtă perioadă în patrie, unde a colaborat la ziarul „Pruncul român" al lui C.A. Rosetti și a predat istoria și literatura la Colegiul Sf. Sava. Prin 1854-1855 s-a stabilit la Paris, devenind redactor la populara publicație „Le Courrier de Dimanche", iar în anul 1857 — redactorul șef al acestei publicații. A scris în acest ziar mai multe articole violente împotriva regimului instaurat de Napoleon al III-lea, pe care îl combătea și prin publicația satirică „Le Nain Jaune". A fost expulzat din Franța. În „La Grande Encyclopédie" se spune că această expulzare „a produs o emoție europeană". Aceasta s-a întîmplat prin anul 1865. S-a stabilit în Germania, la Frankfurt, unde a scos ziarul „L'Europe". În anul 1866, „L'Europe" a fost suspendat de generalul Vogel von Falkenstein, guvernatorul landului, ca urmare a unui demers diplomatic al guvernului francez. S-a întors la Paris și a devenit redactor la ziarul „Le Parlement", aparținînd ministrului justiției Eugen Rouher. În anul 1869 a ajuns redactorul șef al acestui ziar. Cu ajutorul lui Eugen Rouher, a dobîndit cetățenia franceză. A candidat de două ori la alegerile parlamentare pentru un mandat de deputat, în anii 1869 și 1876, dar nu a reușit să-l obțină, fiind puțin cunoscut în mediul rural. În timpul războiului franco-german din anii 1870—1871, s-a retras din Paris la Tours, unde a scos ziarul „La Liberté", care chema la luptă împotriva ocupației germane. Ulterior, s-a mutat la Bordeaux, unde a colaborat la ziarul lui Thiers — „Le Républicain". În anul 1876, a fondat ziarul „Les Tablettes d'un spectateur" (Însemnările unui spectator), ziar autograf. În afară de numeroasele sale articole de ziar, Grigore Gănescu a lăsat și două lucrări de istorie scrise în limba franceză: „La Valachie depuis 1830 jusq'à ce jour" — apărută la Bruxelles, în anul 1855 — și „La Diplomatie et la nationalité" — apărută la Paris, în 1856. Ambele lucrări exprimă dragostea autorului pentru patria sa de origine și atașamentul său față de ideile libertății naționale și sociale și reprezintă, totodată, contribuții prețioase la ideea Unirii Principatelor Române.

Prof. A.M. PÎRVULESCU
Craiova

„MARȘUL LUI RAKOCZY"

Se știe că Hector Berlioz — de la a cărui moarte au trecut 100 de ani — este autorul orchestrării simfonice a „Marșului lui Rakoczy". Ceea ce se cunoaște, însă, mai puțin este faptul că melodia prelucrată de Berlioz a fost creată de un român, Petru Christian-Drăgușanu (numit astfel fiindcă era din satul Drăguș), trîmbițaș în armata lui Francisc Rakoczy I. După moartea lui Francisc Rakoczy I, soția sa, principesa Suzana Lorantfi, a consfințit și recunoscut drepturile de autor ale lui Petru Christian-Drăgușanu, printr-un act cu data de 7 februarie 1654. Astfel, este stabilit documentar faptul că ostașul român din Drăguș este autorul melodiei — compusă din semnale de trîmbiță, care a devenit apoi o foarte răspîndită melodie populară, fiind reluată de ostașii lui Francisc Rakoczy al II-lea, fiul celui dintîi, răsculat în 1703 împotriva Habsburgilor și ales, în 1704, principe al Transilvaniei. Aceste date sînt cuprinse în monografia satului Drăguș, publicată de scriitorul Ion Codru-Drăgușanu, sub titlul „O humorească veridică". Berlioz a fost foarte emoționat de succesul primei execuții a partiturii sale, pe care a dirijat-o personal la Budapesta, în 1846. În memoriile sale a scris cinci pagini despre acest memorabil concert, care s-a transformat într-o furtunoasă manifestație cu caracter politic, prevestind mișcarea revoluționară de la 1848.

Pompiliu VOICULEȚ
București

Barbu Stănescu, Boldești-Scăieni (Seciu 10), județul Prahova, dorește să cumpere, pentru a-și completa colecția, „Lumea" nr. 1—26 și 44, 48, 51 din 1968 și 2, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 17 din 1969.

Alexandru Fodor, Craiova, Ion Răiculescu, Turnu Severin, ing. Gh. Bălănoiu, București, Ioan Finică, București, C. Schwartz, București. Spațiul nu ne permite să publicăm adresele celor ce oferă spre vînzare numere vechi din „Lumea".

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Uzina mecanică de maşini şi utilaj minier—Baia Mare

str. Baia Sprie nr. 170 — telefon 2411

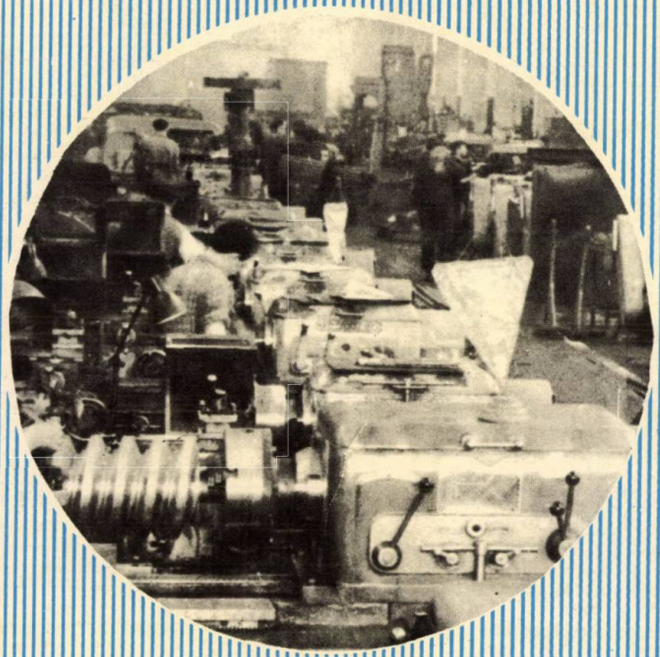

- Filtre de vid
- Celule de flotare
- Agitatoare
- Colivii de extracţie
- Pompă de tulbureală şi antiacide de mină
- Instalaţii de manevrat vagonete la rampa puţului
- Clasare spirale şi cu greblă
- Îngroşătoare
- Alimentatoare diferite
- Vagonete de funiculare
- Ciururi vibratoare

FABRICA DE CONFECTII FOCSANI

Pentru copii, pentru adolescenţi costume şi rochiţe atrăgătoare.

Produsele FABRICII DE CONFECŢII

F O C Ş A N I

sînt practice, comode şi uşor de întreţinut

Lei 2

Nr. 22 22 mai 1969

LUMEA

Realism în abordarea problemelor europene

Candidaţi la Elysée

„Dosarul Peru" în relaţiile inter-americane

Reportaj pe glob

ANDORRA

VIZITA ÎN U.R.S.S.

A TOVARĂŞILOR NICOLAE CEAUŞESCU ŞI ION GHEORGHE MAURER

La Moscova, pe aeroportul Vnukovo

VIZITA ÎN POLONIA

A DELEGAŢIEI DE PARTID ŞI GUVERNAMENTALE A ŢĂRII NOASTRE

Varşovia. În timpul convorbirilor oficiale româno-poloneze

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 22 (291) — 22 MAI 1969

sumar

2 CONTRIBUȚIE ÎNSEMNATĂ LA DEZVOLTAREA RELAȚIILOR ROMÂNO-SOVIETICE. *Corneliu Vlad*

3 COMUNICAT CU PRIVIRE LA VIZITA DELEGAȚIEI DE PARTID ȘI GUVERNAMENTALE A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA ÎN REPUBLICA POPULARĂ POLONĂ

3 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Dana Alexandru*

ARTICOLE

5 Realismul politic servește cauza securității Europei. *Radu Vasiliu*
7 Vietnam : problemele de fond. *Felicia Antip*
10 După de Gaulle — cine ? După de Gaulle — ce ? *Florica Șelmaru*
12 Rhodesia. Implicațiile proiectului de constituție. *Mihai Matei*
18 „Cazul Peru" în dosarul relațiilor interamericane. *Eugen Pop*
20 De ce nu apare „Le Figaro". *H. Dona*
23 Apollo-10. Cît mai aproape de Lună. *Mircea Grigorescu*
24 Controversa privind asasinatul de la Dallas. Cazul Garrison — capitolul final ? *Edward Jay Epstein*

DE LA CORESPONDENȚII NOȘTRI

9 COTONOU. Șansele instaurării unei stabilități politice. *Edmond Frédéric*
22 MOSCOVA. Asaltul asupra Luceafărului continuă. *Silviu Podină*

SINTEZE

14 Confruntări economice interoccidentale (2). *Ilie Șerbănescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Andorra. *Ion Dodu Bălan*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 Nhan Dan, The Christian Science Monitor, Clarin, Relazioni Internazionali, France Eurafrique, Financial Times, Frankfurter Allgemeine

PROFIL

30 MITIA RIBICICI, președintele Vecei Executive Federale a R.S.F. Iugoslavia

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr :

REALISMUL POLITIC SERVEȘTE CAUZA SECURITĂȚII ÎN EUROPA

pag. 5

DUPĂ DE GAULLE—CINE? DUPĂ DE GAULLE—CE?

pag. 10

VIETNAM: PROBLEMELE DE FOND

pag. 7

Reportaj pe glob

ANDORRA

pag. 16

DE CE NU APARE „LE FIGARO"

pag. 20

SPRE DESCIFRAREA ENIGMELOR PLANETEI VENUS

pag. 22

APOLLO-10 AVANPREMIERA ASELENIZĂRII

pag. 23

EPILOG LA CONTROVERSELE ASUPRA ASASINATULUI DE LA DALLAS ?

pag. 24

Contribuție însemnată la dezvoltarea relațiilor româno-sovietice

Săptămîna aceasta, tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, și alți tovarăși din conducerea partidului și statului, au efectuat o vizită de prietenie în Uniunea Sovietică, pe baza acordului comun dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări. Cu acest prilej a fost angajat un schimb de păreri multilateral, sincer, în probleme de interes reciproc. Așa cum se consemnează în Comunicatul dat publicității la încheierea vizitei, întîlnirea dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ion Gheorghe Maurer și tovarășii Leonid Brejnev și Alexei Kosîghin, desfășurată într-o atmosferă tovărășească, a înglobat în sfera discuțiilor domeniul relațiilor româno-sovietice, precum și o serie de probleme de interes comun într-un context mai larg : relațiile dintre țările socialiste, probleme ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale, actualitatea politică europeană și mondială.

Analiza relațiilor bilaterale dintre Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică întreprinsă cu acest prilej a evidențiat existența unor noi posibilități pentru intensificarea și diversificarea colaborării româno-sovietice. Cooperarea dintre cele două țări se desfășoară în prezent într-o arie cuprinzătoare de domenii ale vieții politice, economice, tehnico-științifice și culturale; cunosc o extindere legăturile frățești dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, schimburile de experiență în edificarea noii societăți, a socialismului și comunismului. Un aport însemnat la întărirea relațiilor de prietenie dintre partidele, statele și popoarele noastre îl aduc vizitele reciproce ale conducătorilor de partid și de stat ; în acest sens, recenta vizită a tovarășilor Nicolae Ceaușescu și Ion Gheorghe Maurer la Moscova invederează, o dată mai mult, caracterul util, rodnic, al unor asemenea acțiuni care slujesc în mod eficient dezvoltării continue a relațiilor româno-sovietice.

Încadrată, în mod organic, în ansamblul activității internaționale desfășurate de partidul și guvernul nostru, vizita în Uniunea Sovietică a conducătorilor României izvorăște din preocuparea constantă a țării noastre de a dezvolta în permanență relațiile de prietenie și colaborare multilaterală cu statele socialiste vecine, cu celelalte state socialiste din Europa și din alte părți ale lumii. În acest cadru, legăturile de solidaritate și cooperare cu Uniunea Sovietică — fundamentate pe vechi tradiții, cu adînci rădăcini în istorie și beneficiind de un conținut nou în condițiile orînduirii socialiste — au o importanță deosebită. Apreciind că în condițiile dezvoltării multilaterale a celor două țări, perspectivele favorabile extinderii relațiilor româno-sovietice se îmbogățesc, partidul și guvernul nostru acționează consecvent pentru întărirea relațiilor de prietenie și colaborare tovărășească dintre Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică, dintre P.C.R. și P.C.U.S., cu convingerea că aceasta este în interesul ambelor popoare, al cauzei generale a socialismului și păcii.

Pronunțîndu-se și militînd activ pentru prietenia și alianța cu țările socialiste, elementul central al politicii sale externe, România statornicește la baza acestor raporturi principiile relațiilor interstatale de tip nou — internaționalismul socialist, respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în afacerile interne, egalitatea în drepturi, întrajutorarea tovărășească și avantajul reciproc. Aceste principii garantează dezvoltarea sănătoasă și nestînjenită a relațiilor frățești dintre țările socialiste, a conlucrării lor rodnice, contribuie la întărirea unității și coeziunii lor, slujește cauzei afirmării socialismului pe arena internațională.

Abordarea în comun într-un spirit deschis, de conlucrare și sinceritate tovărășească a diferitelor probleme de interes reciproc — fie ele din sfera relațiilor bilaterale, sau din aceea a situației internaționale, sau a situației din mișcarea comunistă și muncitorească internațională — a pus în lumină, în mod concludent, utilitatea și rolul profund pozitiv al contactelor directe dintre conducătorii de partid și de stat, dintre reprezentanții cei mai autorizați ai popoarelor respective. Întîlnirile și contactele dintre conducători oferă prilejuri favorabile dezbaterii, în vederea rezolvării cu succes, a problemelor de interes comun, cît și a celor care preocupă țările socialiste, mișcarea comunistă și muncitorească internațională. Rolul important al întîlnirilor dintre factorii de răspundere pe linie de partid sau guvernamentală se verifică pe deplin o dată mai mult, cu cît evoluția evenimentelor a demonstrat, că acele probleme asupra cărora există aprecieri deosebite nu pot fi soluționate — ci, dimpotrivă agravate — atunci cînd se recurge la învinuiri, etichetări sau la sistarea contactelor. Dimpotrivă, promovarea unor asemenea întîlniri creează condiții propice sublinierii acelor elemente comune, care unesc țările socialiste și care trebuie să prevaleze asupra deosebirilor de păreri. Contactele, întîlnirile consacrate dezbaterii într-un spirit principial, tovărășesc, a problemelor de interes comun, contribuie la realizarea unor progrese pe calea întăririi unității țărilor socialiste, a depășirii dificultăților din mișcarea comunistă și muncitorească internațională. Acest lucru a fost pus în evidență și cu prilejul consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia desfășurată în luna martie la Budapesta, care a înscris la activul său inițierea, prin acord comun, a unor hotărîri și măsuri concrete în ceea ce privește perfecționarea structurii și organelor de conducere ale organizației și adoptarea unui Apel adresat tuturor statelor europene, apreciat în cercuri largi ca un document capabil să contribuie la stimularea, în continuare, a tendințelor care se pronunță pentru instaurarea păcii și securității pe continent.

La rîndul ei, cea de a XXIII-a sesiune a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc întrunită la Moscova în luna aprilie, care și-a desfășurat lucrările într-un climat de încredere și stimă reciprocă, în vederea elaborării unor soluții unanim acceptabile, a adoptat o serie de hotărîri menite să perfecționeze colaborarea economică a țărilor membre ale C.A.E.R., să permită valorificarea crescîndă a posibilităților ample oferite de cadrul și statutul Consiliului în folosul fiecărei țări membre, al întregului sistem mondial socialist.

Vizita întreprinsă de conducătorii români în U.R.S.S. la 16 mai confirmă, prin rezultatele ei pozitive, contribuția importantă pe care o aduce la consolidarea bunelor raporturi între țări și partide, elucidarea cu calm și răbdare a problemelor, abordarea lor deschisă și sinceră, luarea în considerare a punctelor de vedere ale interlocutorilor, grija pentru asigurarea unei depline egalități, a respectului și încrederii reciproce între părți în cadrul discuțiilor în vederea găsirii acelor soluții care întrunesc acordul comun, care servesc în același timp interesele fiecăruia și interesele generale ale socialismului și păcii.

Acordînd o atenție deosebită vizitei conducătorilor noștri de partid și de stat în U.R.S.S., opinia publică românească a salutat-o ca o contribuție la asigurarea pe mai departe a unui curs ascendent în relațiile de prietenie dintre Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică, cu convingerea că aceasta corespunde intereselor celor două țări și popoare, idealurilor socialismului și comunismului în lume, afirmării năzuințelor generale de pace, securitate și progres.

Corneliu VLAD

COMUNICAT

cu privire la vizita delegației de partid și guvernamentale a Republicii Socialiste România în Republica Populară Polonă

La invitația Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, în zilele de 19—20 mai 1969, o delegație de partid și guvernamentală a Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a făcut o vizită de prietenie în Republica Populară Polonă.

Din delegație au făcut parte : Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri ; Mihai Dalea, secretar al C.C. al P.C.R. ; Ion Pățan, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri ; Tiberiu Petrescu, ambasadorul Republicii Socialiste România în Republica Populară Polonă.

Delegația de partid și guvernamentală a Republicii Socialiste România a avut convorbiri cu delegația de partid și guvernamentală a Republicii Populare Polone, condusă de tovarășul Wladyslaw Gomulka, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P.

Din delegația poloneză au făcut parte tovarășii: Marian Spychalski, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P., președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Polone ; Jozef Cyrankiewicz, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P., președintele Consiliului de Miniștri ; Jozef Tejchma, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.U.P. ; Piotr Jaroszewicz, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri ; Jaromir Ocheduszko, ambasadorul Republicii Populare Polone în Republica Socialistă România.

În timpul convorbirilor, cele două părți s-au informat reciproc asupra problemelor și sarcinilor construcției socialiste în Republica Socialistă România și Republica Populară Polonă și au efectuat un larg schimb de vederi asupra stadiului actual al relațiilor bilaterale. De comun acord, s-a hotărît să se adîncească și să se extindă pe mai departe colaborarea în toate domeniile și s-a exprimat convingerea că dezvoltarea activă, multilaterală a relațiilor româno-polone servește cauzei întăririi în continuare a prieteniei dintre cele două țări, este în avantajul celor două părți și corespunde intereselor tuturor statelor comunității socialiste.

Cele două părți acordă o mare importanță hotărîrilor sesiunii extraordinare a C.A.E.R. din aprilie a.c., care creează condiții favorabile dezvoltării pe mai departe a colaborării economice dintre statele socialiste.

Cele două delegații și-au împărtășit reciproc din experiența activității partidelor lor. S-a apreciat ca indicată și utilă dezvoltarea în continuare, sub diverse forme, a colaborării, a schimbului de păreri și de experiență între Partidul Comunist Român și Partidul Muncitoresc Unit Polonez, în spiritul sincerității tovărășești, al prieteniei frățești și internaționalismului proletar. Părțile au făcut un schimb de vederi asupra problemelor actuale ale situației internaționale, au subliniat importanța deosebită a hotărîrilor Comitetului Politic Consultativ al statelor socialiste participante la Tratatul de la Varșovia, din 17 martie a.c., pentru asigurarea securității și păcii în Europa. Cele două delegații sînt de părere că pentru crearea unui climat de pace și securitate în Europa și în lume este necesar să se pornească înainte de toate de la recunoașterea realităților statornicite pe continentul nostru după cel de al doilea război mondial, a inviolabilității granițelor dintre state, inclusiv a granitei Oder-Neisse.

În timpul convorbirilor s-a făcut un schimb de vederi asupra problemelor esențiale ale situației din mișcarea comunistă și muncitorească internațională.

De comun acord s-a afirmat că o condiție imperioasă a luptei eficiente împotriva imperialismului, pentru pace și socialism, este unitatea internaționalistă de acțiune și coeziunea tuturor partidelor comuniste și muncitorești pe baza principiilor marxism-leninismului. Partidul Comunist Român și Partidul Muncitoresc Unit Polonez doresc să-și aducă contribuția la desfășurarea cu succes a consfătuirii internaționale a partidelor comuniste și muncitorești de la Moscova pentru ca aceasta să contribuie la întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale și a tuturor forțelor antiimperialiste.

săptămîna în telegrame

Washington

„SĂPTĂMÎNI DE LUCRU" PENTRU NELSON ROCKEFELLER

Prima etapă a „turneului de lucru" pe care Nelson Rockefeller, reprezentantul special al președintelui Nixon, îl întreprinde în America Latină începînd de la 12 mai, s-a încheiat după un tur de orizont prin țările Americii Centrale. Sosind la Ciudad de Mexico, prima escală a periplului său latino-american, guvernatorul statului New York și-a precizat încă o dată principiile și obiectivele misiunii sale: „Nu am venit pentru a da sfaturi ci pentru a primi și nu intenționez să vă expun opiniile mele ci să le cunosc pe ale voastre și să le comunic președintelui Statelor Unite. O nouă politică s-ar putea contura ca urmare a acestei misiuni". Primele contacte pe teritoriul latino-american — respectiv Mexic — s-au desfășurat însă „într-o atmosferă de scepticism", transmite trimisul special al cotidianului „Le Monde". În principiu strict informative, întrevederile lui Rockefeller și a celor 23 de consilieri care-l însoțesc cu oficialitățile de la Ciudad de Mexico s-au desfășurat fără a se ajunge la rezultate concrete. Făcînd un bilanț al contactelor avute în Mexic, trimisul președintelui Nixon a declarat totuși că a luat notă „de dorința autorităților mexicane de a vedea Statele Unite acordînd tarife preferențiale în cadrul schimburilor lor cu țările în curs de dezvoltare". Nici în Guatemala și celelalte țări ale Americii Centrale — Salvador, Nicaragua, Panama și Costa Rica — nu s-a manifestat mai multă satisfacție la sosirea lui Rockefeller : numeroase demonstrații, organizate în special de studenți, au reactualizat dezaprobarea față de politica pe care guvernul Statelor Unite o promovează în relațiile lor cu partenerii latino-americani. În acest timp, la Vina del Mar (Chile) avea loc reuniunea Comisiei speciale de coordonare latino-americană (C.E.C.L.A.) în cadrul căreia miniștrii afacerilor externe ai țărilor de pe continent au aprobat documentul expunînd principiile pe care țările Americii Latine sînt hotărîte să le promoveze în relațiile cu Statele Unite. Elaborat de experți latino-americani, documentul va fi remis președintelui Nixon în cursul unei ceremonii oficiale care se va desfășura probabil la Washington. Tot în zilele primelor escale latino-americane ale misiunii Rockefeller se încheia cea de a doua rundă a negocierilor Lima-Washington în legătură cu exproprierea bunurilor companiei International Petroleum, „febra naționalizărilor care plutește în aer — cum se exprima un ziarist — complicînd la rîndul ei misiunea trimisului special al președintelui Nixon.

După prima săptămînă a turneului în America Latină, Nelson Rockefeller s-a întors luni la New York. Urmează ca la 27 mai să înceapă a doua etapă a voiajului său în care sînt incluse Columbia, Ecuador, Peru, Bolivia și Trinidad-Tobago. Ultimele două „săptămîni de lucru" (16-25 iunie și 29 iunie-6 iulie) cuprind celelalte escale latino-americane, urmînd ca abia în cea de a doua parte a lunii iulie Nelson Rockefeller să-și prezinte concluziile președintelui Nixon. Elaborarea și relansarea „noii politici a Statelor Unite față de America Latină" nu vor prinde, prin urmare, contur prea curînd, specialiștii Departamentului de Stat considerînd că abia în toamna acestui an sau chiar în primăvara viitoare Casa Albă își va fixa cadrul și detaliile politice și economice ale relațiilor cu America Latină.

Londra

CONTROVERSA GUVERN-SINDICATE CONTINUĂ

Marți seara, în ajunul întîlnirii dintre reprezentanții guvernului și ai sindicatelor (T.U.C.), erau cunoscute dacă nu posibilitățile de acord, cel puțin pozițiile celor două părți. Guvernul ar fi dorit să introducă, în proiectul de lege privind relațiile industriale, clauze prevăzînd amenzi pentru sindicatele care nu ar fi respectat suspendarea obligatorie, pentru 28 de zile, a grevelor locale. În fața opoziției sindicatelor, au fost făcute două propuneri cu un caracter oarecum concesiv : mai întîi, sistemul amenzilor nu ar fi fost aplicat decît la un an după introducerea legislației, în al doilea rînd, sindicatele urmau să prezinte propuneri alternative, în care caz, guvernul ar fi fost dispus să renunțe la proiectul lor.

T.U.C. a propus ca eventualele sancțiuni să nu fie aplicate de autorități, ci de sindicate înseși — tocmai pentru a evita abuzurile la care s-ar putea deda, în viitor un guvern conservator. Sancțiunile nu

săptămîna

în telegrame

ar fi financiare, ci organizatorice, mergînd pînă la excluderea sindicatului în culpă din centrala sindicală T.U.C.

Se pare însă că guvernul nu a apreciat această alternativă ca satisfăcătoare, cu atît mai mult cu cît există puține precedente de excludere din T.U.C. Deși, se presupunea că întîlnirea de miercuri va fi ultima, nu ar fi excluse noi runde de convorbiri, cu atît mai mult cu cît ambele părți se mențin ferm pe aceste poziții.

În timp ce guvernul consideră că nu poate da înapoi, după numeroasele promisiuni de a introduce legislația privind relațiile industriale făcute de premierul Wilson, conducerea T.U.C. știe că nu poate face concesii importante înainte de congresul extraordinar, convocat pentru data de 5 iunie. În plus, ultimele luni au dovedit că apărarea dreptului la grevă — drept pe care legislația propusă de guvern l-ar afecta incontestabil — are numeroși adepți în rîndul grupului parlamentar laburist și chiar printre miniștri (așa cum a dovedit-o, cu cîtăva vreme în urmă, incidentul Callaghan).

Așa cum s-a văzut, ultima dată, cu ocazia alegerilor locale de acum două săptămîni, beneficiarii acestor confruntări sînt, în primul rînd, conservatorii aflați în opoziție.

Orientul Apropiat

ACTIVITĂȚI MILITARE ȘI POLITICE

Nici în ultima săptămînă nu se pot semnala schimbări în planurile în care evoluează situația din Orientul Apropiat: ciocniri arabo-israeliene în zona conflictului și tatonări politico-diplomatice în vederea găsirii unor căi spre soluționarea crizei din această regiune, inclusiv frecvența rezervată întrunirilor reprezentanților celor patru mari puteri la sediul Organizației Națiunilor Unite.

Ciocnirile armate au continuat în zona Canalului de Suez și au avut loc puternice dueluri de artilerie între unități israeliene și iordaniene în Valea Iordanului — apreciate de agenția France Presse drept cele mai grave incidente produse în acest sector de la declanșarea evenimentelor din iunie 1967.

În același timp, în diferitele capitale direct interesate se înregistrează reafirmări ale pozițiilor față de caracterul consultărilor cvadripartite de la Națiunile Unite și, pe un plan mai larg, față de rolul marilor puteri în prospectarea șanselor de soluționare a crizei. În oficiosul egiptean „Al Ahram", redactorul șef Heykal, a ținut să sublinieze că „marile puteri nu sînt mediatori și cu atît mai puțin arbitri investiți cu dreptul de a impune conflictului o soluție proprie. În calitate de membri ai Consiliului de Securitate, ei sînt unanimi în a considera rezoluția Consiliului, ca singura bază a unei eventuale soluții și se angajează în cadrul O.N.U. să o pună în aplicare". La rîndul ei, partea israeliană care se exprimă insistent pentru negocieri directe cu țările arabe s-a pronunțat din nou împotriva reglementării situației prin intermediul marilor puteri. Abordînd această temă ministrul de externe Abba Eban declara la o reuniune a conducerii partidului Mapai: „Marile puteri n-au dreptul să-și impună soluțiile în Orientul Mijlociu". Această poziție, reafirmată și de premierul israelian într-un interviu acordat revistei „Time", explică și alte acțiuni politico-diplomatice ale Tel Aviv-ului din ultimele zile, între care chemarea în țară pentru consultări, a ambasadorului israelian la Washington și pregătirea unei vizite în S.U.A. a premierului Golda Meir. Toate acestea — consideră observatorii — pot fi puse în legătură cu o repetată distanțare a atitudinii oficiale a israelienilor față de un acord al celor patru.

Componentă a situației conflictuale din regiune, criza politică libaneză pare să-și fi găsit, în sfîrșit, soluționarea. Desemnarea lui Rashid Karamé de a forma noul guvern pare să pună astfel capăt celei mai lungi crize ministeriale (26 de zile) pe care a cunoscut-o Libanul de la cucerirea independenței (1943). Rashid Karamé, care în toată această perioadă critică încercase să realizeze un consens al tuturor grupărilor politice din țară în ce privește problema relațiilor dintre autorități și organizațiile de rezistență palestiniene, a acceptat în cele din urmă să formeze guvernul — afirmă observatorii — după ce liderii politici ai Alianței tripartite (aflată în opoziție) ar fi subscris poziției acesteia care preconizează impunerea a anumitor limite activității comandourilor, astfel încît aceasta să nu pună în pericol securitatea Libanului.

Kuala Lumpur

FRĂMÎNTĂRI POSTELECTORALE

În climatul politic malayezian alegerile parlamentare de la 10 mai s-au înscris cu un rezultat care a zdruncinat echilibrul între principalele partide participante la coaliția guvernamentală și au declanșat o serie de tulburări, pe de o parte, între membrii diferitelor grupări etnice, religioase și politice ale țării, pe de alta, între aceștia și forțele de ordine (armata și poliția). În istoria relativ scurtă a statului malayezian factorii etnici, lingvistici și religioși au stat totdeauna la baza situațiilor complicate ale vieții politice interne. Statul național malayezian a fost creat acum 12 ani pe baza realizării unui echilibru de forțe între principalele grupări etnice între care cea malayeziană, cuprinzînd 52 la sută din totalul populației, cea chineză 38 la sută, cea indiană 10 la sută. La acest mozaic de naționalități s-a adăugat ca un element dintre cele mai importante disparitățile economice între diferitele pături ale populației.

Soldați patrulînd pe străzile din Kuala Lumpur, după recentele tulburări politice din Malayezia

Ritmul de dezvoltare și de creștere a venitului național a fost în general ridicat; cu toate acestea, în ultimii 10 ani decalajul între clasele favorizate și cele nefavorizate s-a adîncit. În plus, remarcă observatorii, vechea structură economică, creată în timpul regimului colonial s-a menținut în bună măsură, datorită între altele faptului că s-a pus accentul în continuare pe exportul produselor anumitor industrii, în dauna dezvoltării altor sectoare.

Pe fundalul acestui complex de probleme, economice și naționale, s-au acumulat o serie de nemulțumiri considerate de comentatori drept cauza principală a ușorului regres suferit în alegerile din 10 mai de partidul U.M.N.O. — Partidul Național Malayezian — al primului ministru Abdul Rahman (care datorită formulei aliantei guvernamentale a reușit totuși să-și mențină o ușoară majoritate în parlament). După informațiile agenției France Presse, se pare că incidentele petrecute pînă în ultimele zile au izbucnit în urma unui miting consacrat victoriei în alegeri a coaliției între U.M.N.O. — M.C.A. (Malayan Chinese Association) și M.I.C. (Malayan Indian Congress). Incidentele au fost declanșate de grupuri de tineri „compuse în majoritatea lor din șomeri" — scrie ziarul „Le Monde".

Un recent bilanț al incidentelor întocmit de autorități menționează că 148 de persoane au fost ucise, aproximativ 321 rănite, numeroase case incendiate și circa 2766 de oameni ar fi fost arestați.

Situația creată în Malayezia în cursul săptămînii trecute l-a făcut pe corespondentul ziarului „Le Monde" să aprecieze recenta criză drept „cea mai gravă pe care țara a cunoscut-o după obținerea independenței, în 1957". Ultimele informații indică o ameliorare a situației.

Marți seara primul ministru Abdul Rahman a anunțat componența noului cabinet. Premierul deține în același timp funcția de ministru al afacerilor externe, al culturii, al tineretului și sportului, vicepremierul malayezian Abdul Razak, căruia i-a fost încredințată conducerea Consiliului Național de Coordonare în perioada stării excepționale, a preluat și funcțiile de ministru al apărării și finanțelor. Ministru de interne a fost numit Ismail Bin Dato Abdul Rahman, iar ministru al justiției, Ganie Gilong.

Dana ALEXANDRU

reflector

„SAFEGUARD" ȘI PREȚUL LUI

Cît va costa sistemul de rachete antibalistice „Safeguard"? Cei ce se opun construirii lui prevăzuseră de la bun început că estimațiile preliminare sînt înșelătoare, că atunci cînd se va trece la punerea în practică a proiectelor, ele se vor dovedi mult mai costisitoare. Nici nu s-a trecut însă de stadiul discuțiilor și prețul a și început să salte. Pentagonul a recunoscut săptămîna trecută că a omis să includă în cifrele publicate inițial cei 1,2 miliarde de dolari reprezentînd costul focoaselor nucleare. Așadar, deși ministrul adjunct al apărării, David Packard, declarase la sfîrșitul lunii martie că sistemul Safeguard „complet echipat" va costa aproximativ 6,6 miliarde, cifra avansată acum este 7,7 miliarde.

Care va fi însă eficacitatea lui „Safeguard"? După cum reiese dintr-o culegere de studii alcătuită, la cererea lui Edward Kennedy, de Jerome Wiesner, fost consilier științific al președintelui Kennedy, și Abram Cheyes, fost consilier al Departamentului de Stat, sistemul antibalistic preconizat „nu se va comporta așa cum se pretinde, în cazul unui război nuclear putînd fi străpuns, evitat sau anihilat pe o mulțime de căi"; totodată, „construirea lui acum ar iniția probabil o nouă rundă a cursei înarmărilor și ar crea piedici serioase în calea unui acord de dezarmare".

Cartea urmează să apară în curînd în editura Harper and Row. Se stabilise, inițial, ca prefața ei să fie semnată de Edward Kennedy. În ultimul moment s-a anunțat însă că s-ar putea să se renunțe la prefață, pentru ca discuția să nu capete un caracter partizan. În felul acesta, concluziile cărții ar putea fi însușite și de oameni politici care, într-o dispută Nixon-Kennedy, s-ar situa automat de partea președintelui.

AL TREILEA PLAN DE DEZVOLTARE A TUNISIEI

Tunisia a intrat în cel de-al treilea plan de dezvoltare economică pe perioada 1969—1972. În 1962, fusese adoptată o măsură de mare anvergură numită „Perspective de acțiune pentru dezvoltarea economică în următorii zece ani", acțiune împărțită în trei etape: în primul plan, accentul a fost pus pe formarea cadrelor; în cel de-al doilea — pe infrastructura industrială; ultimul plan, în curs de realizare, își propune „adaptarea structurilor la rapida evoluție economică a țării, în așa fel încît această evoluție să fie ușurată".

Pentru atingerea unui astfel de obiectiv, se prevede o concentrare a forțelor productive, adică o extindere a mișcării cooperatiste și o regrupare a întreprinderilor în societăți dotate cu mijloace mai importante. Se prevede o creștere a investițiilor în agricultură, în industria minieră, mai ales în cea a fosfaților, în domeniul transporturilor și comunicațiilor și în industria chimică.

Realismul politic servește cauza securității Europei

Radu Vasiliu

În viața politică internațională, raportul dintre deziderate și realități se manifestă în forme variate, ca generator al tendințelor și curentelor purtătoare de soluții problemelor ridicate de evoluția acestui domeniu fundamental pentru pacea și progresul societății omenești. Concordant cu realitatea, dezideratul devine un program de acțiune realizabil, cu condiția ca forțele ce i se consacră să dispună de ponderea necesară, atît din punctul de vedere al capacității de convingere, cît și din acela al mijloacelor practice.

Acest criteriu este valabil și pentru problemele păcii și securității continentului european care au concentrat, nu o dată, atenția gîndirii și practicii politice din diferite țări, mai cu seamă atunci cînd au apărut limpede consecințele dezastruoase asupra întregii lumi pe care le are izbucnirea unei conflagrații în Europa. În zilele noastre, realitățile sînt cu mult mai favorabile decît oricînd înainte rezolvării problemelor securității europene potrivit dezideratului, adînc înrădăcinat în conștiința popoarelor din această zonă, de a fi instaurată o pace trainică, raporturi de încredere și colaborare, de a se elabora un sistem de securitate care să permită eliminarea primejdiei unor ciocniri militare.

În ultimii ani s-a lărgit considerabil evantaiul curentelor care au prins conștiință că Europa și civilizația ei nu pot ființa decît în condiții de pace, că, deși cuprinde țări cu sisteme social-politice diferite, realitatea europeană este una, iar existența ei incompatibilă cu antagonismele generatoare de conflagrații; tendința spre înfăptuirea securității europene a devenit, cu nuanțele firești unui continent atît de divers, tot mai fermă.

După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul acordat ziaristului italian Enzo Bettiza, de la „Corriere della Sera" — *„cercuri tot mai largi ale opiniei publice și factori de răspundere din conducerea statelor împărtășesc convingerea că omenirea trebuie să pășească ferm pe calea destinderii, a înlăturării tuturor surselor de neîncredere și neliniște în viața internațională. Cu toate încercările unor cercuri reacționare de a întreține încordarea, de a revitaliza practici și metode din arsenalul «războiului rece», de a crea focare potențiale de disensiuni și conflicte între state, ceea ce predomină în viața internațională contemporană sînt, după părerea noastră, tendințele tot mai puternice îndreptate spre destindere, spre promovarea colaborării și păcii"*.

Una din concluziile pe care guverne și cercuri politice le-au degajat după impasul, de altfel prevăzut de unele curente ale gîndirii politice europene, în care a ajuns „războiul rece", a fost că realitatea însăși a Europei impune o apropiere, o viziune netulburată de suspiciune, teamă, complexe de dominație, asupra raporturilor dintre statele acestei regiuni, cu alte cuvinte o abordare realistă, obiectivă, a statutului ei actual și a problemelor de care depinde progresul civilizației și culturii Europei, factori cu pondere apreciabilă în lumea modernă.

Diminuarea tensiunii artificiale alimentate de cercurile imperialiste agresive care concepuseră politica „războiului rece", imprimarea unui curs pozitiv, sănătos, destins în relațiile intereuropene, au reprezentat primul succes al viziunii realiste asupra problemelor Europei, prima recunoaștere a realităților care pînă atunci fuseseră, cu voie sau nu, ignorate de aceste cercuri.

Astăzi, cînd evoluția acestei tendințe este aproape de punctul de neîntoarcere, cînd factori atît de diverși sînt de acord că pacea și securitatea Europei trebuie asigurate prin măsuri concrete, cînd fondul problemei a întrunit adeziunea marii majorități și dezbaterea se poartă mai cu seamă în jurul modalităților de rezolvare, politica „războiului rece" își dezvăluie incompatibilitatea cu realitățile. O analiză, cît de sumară a acelei perioade, scoate în evidență lipsa de realism a concepției politice care l-a declanșat, subiectivismul flagrant al viziunii despre Europa profesate de cercurile reacționare care l-au practicat. În acea perioadă a funcționat o tactică de escaladă, a cărei logică pornea de la premisa suspiciunii și amenințării, producătoare de insecuritate. Printre reacțiile subiectivității umane, puține sînt atît de nocive ca neîncrederea și teama, puține sînt care, asemenea acestora, să producă mai lesne iluzionarea, să-l introducă pe om într-o țesătură de ficțiuni care proliferează în proporție geometrică, pînă

la punctul unde realităţile sînt percepute deformat, trunchiat. Teama te face să iei o coardă drept şarpe, spune un proverb hindus. Perioada „războiului rece" l-a ilustrat cum nu se poate mai convingător.

Dar dacă, în destinul individului, consecinţele iluziei şi ficţiunii sînt limitate, cînd este vorba de destinul unor mari colectivităţi umane, urmările pot fi catastrofale. Tocmai datorită răspunderii imense pe care o au pentru destinele acestor colectivităţi, cei ce le călăuzesc sînt chemaţi să discearnă realul de iluzie, raţionalul de afect, posibilul de imposibil. Imperativul unei politici realiste este cu atît mai valabil în Europa, unde pe un teritoriu relativ mic este concentrată o populaţie numeroasă, unde coexistă un mare număr de state şi de naţiuni, fiecare cu particularităţile sale.

Strategii „războiului rece" consideră că piedica principală în calea securităţii europene ar fi tocmai acest mozaic de state şi naţiuni, această diversitate care, după părerea lor, ar îngreuna înţelegerea, cu atît mai mult cu cît, spun ei, sistemele politico-sociale sînt şi ele deosebite. Obîrşia unei atari aprecieri merită să fie analizată, pentru că dezvăluie unul din principalele obstacole în calea cursului spre destindere şi securitate în Europa. Este vorba despre una din cele mai nerealiste şi primejdioase concepţii contemporane de politică mondială, care susţine că pacea între naţiuni nu poate fi întemeiată decît pe raportul forţelor materiale, în primul rînd militare. Şi, întrucît există state mari şi state mici, precum şi deosebiri de sisteme social-politice, agregarea în blocuri apare acestei concepţii ca o alternativă logică. Or, viaţa a dovedit că raporturile interstatale nu se pot întemeia pe forţă, fără urmarea firească a unei asemenea practici — tensiune, neîncredere, primejdie de conflict.

Un important număr de state ale continentului — ţările socialiste, ţările neutre, unele ţări vest-europene, tendinţe politice diverse dar exprimînd, toate, mutaţia produsă în conştiinţa opiniei publice de experienţa ultimului război mondial, consideră realizarea securităţii europene un obiectiv fundamental, vital.

Prin întreaga sa politică în Europa, România a demonstrat profunda convingere cu care militează pentru cauza securităţii şi păcii continentului. După părerea ţării noastre, pregătirea terenului în vederea realizării securităţii europene reclamă mai mult ca niciodată, din partea tuturor factorilor de răspundere ai ţărilor de pe continent, eforturi concentrate în aplicarea unei politici constructive, acte concrete şi măsuri efective consacrate continuării şi lărgirii cursului destinderii, intensificarea contactelor şi colaborării în cele mai diverse domenii, însănătoşirea neîntreruptă a climatului politic european.

Acest adevăr incontestabil, care se bucură actualmente de o audienţă tot mai mare în opinia publică şi în forurile guvernamentale din Europa, inspiră viziunea realistă despre securitatea europeană promovată de recentul Apel de la Budapesta către toate statele europene. O politică europeană nu se poate numi realistă dacă nu porneşte de la cea mai importantă dintre realităţile Europei contemporane şi anume — aspiraţia de pace şi bună convieţuire a popoarelor continentului care este incompatibilă cu politica de forţă, cu menţinerea divizării artificiale a Europei în blocuri militare, cu cursa înarmărilor şi cu orice act generator de neîncredere, tensiune şi disensiuni.

Creaţiile politicii de forţă, reziduurile „războiului rece" constituie astăzi obstacole fundamentale în calea realizării securităţii continentului. Curăţirea acestei căi implică o operaţie de demolare necesară, care înseamnă lichidarea blocului agresiv N.A.T.O. şi desfiinţarea concomitentă a Tratatului de la Varşovia, încetarea cursei înarmărilor, renunţarea la bazele militare străine pe teritoriul altor ţări, înfăptuirea unui şir de măsuri de dezarmare, înainte de toate de dezarmare nucleară.

Alături de realitatea profundei aspiraţii a popoarelor Europei spre pace şi securitatea continentului, aspiraţie pe care nici un factor politic responsabil n-o poate eluda, în aceeaşi direcţie acţionează pe continent şi alte realităţi. Interdependenţa ţărilor europene în domeniul circuitului valorilor materiale şi spirituale, puternicele tendinţe manifestate în toate ţările europene în direcţia [illegible]ngerii barierelor artificiale im[illegible] se de promotorii „războiului rece", atestă fără putinţă de tăgadă că popoarele respective resimt necesitatea contactelor multilaterale, nestînjenite şi permanente dintre ele, ca un proces firesc, legitimat atît de tradiţiile stabilite de-a lungul veacurilor cît şi de aspiraţiile comune la progres şi pace. Mai mult chiar, deosebirile calitative înşile, întruchipate în personalitatea fiecărui popor, fac şi mai pregnantă necesitatea legăturilor în toate domeniile, politic, economic, cultural-ştiinţific. Fără schimbul de valori între naţiunile sale, civilizaţia Europei n-ar fi fost cu putinţă. După cum, ori de cîte ori o parte a ei a negat-o pe cealaltă, au izbucnit războaie nimicitoare care au ameninţat însăşi fiinţa acestei civilizaţii.

O asemenea convergenţă a realităţilor îndreptăţeşte aprecierea că posibilităţile înaintării cu succes pe calea destinderii în vederea înfăptuirii securităţii europene sînt reale şi că depinde nu numai de buna intenţie, ci mai ales de acţiunile statelor continentului pentru ca aceste posibilităţi să se finalizeze. Sînt necesare, în acest sens, măsuri şi eforturi eficiente, practice, intensificarea contactelor interstatale, stimularea vie a schimburilor.

Etapa ce se conturează este, pe de o parte, cea a consolidării rezultatelor deja obţinute, pe de alta, cea a elaborării modalităţilor practice de realizare a securităţii Europei. Or, una din concluziile ce se degajă pînă acum din evoluţia pozitivă a relaţiilor intereuropene este că ea a fost posibilă datorită promovării de către părţile ce au contribuit la această evoluţie a unor principii necesare, care reflectă sensurile cele mai profunde ale realităţilor lumii contemporane, în general, şi europene, în special.

Evoluţia postbelică a lumii a investit cu o autoritate incontestabilă adevărul, perfect concordant cu realităţile politice internaţionale, că bunele raporturi între state, pacea, securitatea şi progresul lor sînt condiţionate de adeziunea şi respectul neabătut al principiilor independenţei, suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Abordarea realistă a problemelor securităţii europene implică, de aceea, în mod necesar, profesarea în verb şi în act a acestor principii, de către toate statele, pentru că numai pe ele se pot întemeia încrederea, colaborarea, pacea între naţiuni.

În lumina lor, realitatea europeană contemporană îşi dezvăluie datele şi tendinţele, imperativele şi dezideratele, achiziţiile pozitive, ca şi dificultăţile. În lumina lor, poate fi înţeleasă această Europă postbelică al cărei statut este un dat istoric, pot fi aflate căile concrete pentru rezolvarea problemelor rămase în suspensie şi create condiţiile normalizării relaţiilor între toate statele. Se ştie foarte bine că practica nerecunoaşterii realităţilor istorice a eşuat întotdeauna, pentru că, pînă la urmă aceste realităţi, prin însăşi consistenţa lor, s-au impus celor ce le-au negat. Ca atare, promovarea unei politici realiste în problemele Europei implică să se ţină seamă de faptul că printre elementele esenţiale ale securităţii sînt cele privitoare la inviolabilitatea graniţelor fiecărui stat al continentului, la recunoaşterea existenţei celor două state germane, la necesitatea normalizării relaţiilor cu ele, astfel încît să li se creeze posibilitatea de a contribui la rezolvarea problemelor generale ale continentului.

Realitatea patrimoniului de civilizaţie şi cultură al Europei, realitatea indivizibilităţii păcii şi securităţii europene constituie argumente fundamentale în favoarea forţelor politice şi sociale care militează pentru înlăturarea surselor de neîncredere şi tensiune în relaţiile intereuropene, pentru întărirea încrederii reciproce, pentru continuarea cu şi mai multă vigoare a cursului destinderii şi colaborării, pînă la punctul unde pacea şi securitatea acestui continent, greu încercat de două războaie nimicitoare, vor putea fi statuate, prin efortul comun al ţărilor Europei. Această evoluţie poate fi înlesnită de întîlnirile şi convorbirile dintre factorii de răspundere ai statelor europene, şi de orice alte forme de contacte cu prilejul cărora să fie examinate în spirit realist, ca atare în mod detaliat, cu comprehensiune şi răbdare, punctele de vedere, problemele implicate de realizarea dezideratului securităţii Europei. Printre modalităţile practice ale pregătirii şi desfăşurării cu succes a Conferinţei europene preconizate de ţările care au semnat Apelul de la Budapesta un loc important deţine crearea unei ambianţe favorabile, de încredere, colaborare şi înţelegere.

În ultimă instanţă, abordarea realistă a problemelor europene înseamnă împletirea adeziunii la principiile bunei convieţuiri între state, cu acţiunea fermă şi neobosită pentru transmutarea cursului destinderii într-o constantă, într-o coordonată a vieţii naţiunilor Europei.

Pe marginea planului american în 8 puncte

VIETNAM: PROBLEMELE DE FOND

Vreme de aproape patru luni, președintele Statelor Unite a repetat, cu fiecare prilej, că pe lista priorităților sale politice primul obiectiv este restabilirea păcii în Vietnam, că celelalte elemente programatice enunțate în platforma sa electorală vor trebui să aștepte pînă la rezolvarea acestei probleme majore. Pînă săptămîna trecută, însă, nu s-a înregistrat nici o inițiativă americană de pace. La tratativele de la Paris, schimbarea Administrației de la Washington s-a reflectat doar prin schimbarea negociatorului principal — Averell Harriman fiind înlocuit cu Henry Cabot Lodge — nu și prin directive noi, de natură să scoată conferința din impas.

Aceasta nu înseamnă, afirmă acum președintele Nixon, că în cele patru luni nu s-ar fi întreprins nimic. „Primul nostru pas — declară el, — a început înainte de instalarea mea. A fost inițierea unei revizuiri intensive a fiecărui aspect al politicii față de Vietnam. Nu am acceptat nimic fără a verifica, am pus la îndoială fiecare presupunere și fiecare statistică. Am examinat serios, sistematic, toate alternativele existente. Am luat în considerare cu atenție recomandările făcute atît de criticii cît și de sprijinitorii politicii din trecut".

Care au fost concluziile acestei „revizuiri intensive" ? Ziarul „International Herald Tribune" observă că ea a produs „puține surprize". Președintele Nixon, se spune într-un editorial al acestui ziar, nu a făcut decît „să prezinte într-un mod organizat și să reafirme formal punctele esențiale ale problemei.

„Cîntărind alternativele — a declarat președintele — a trebuit să recunoaștem că situația existentă astăzi este foarte diferită de cea de acum doi ani, de acum patru ani sau de acum zece ani. O deosebire constă în faptul că acum nu mai putem alege neintervenția. Am trecut această punte. În prezent, există mai mult de jumătate de milion de soldați americani în Vietnam, iar 35 000 de americani și-au pierdut viața acolo. Putem discuta în mod deschis dacă ar fi trebuit sau nu să intrăm în război. Putem discuta în mod deschis modul în care a fost condus războiul. Astăzi, însă, problema urgentă este ce trebuie să facem acum, dat fiind că ne aflăm acolo".

Expunerea de motive citată mai sus și programul de acțiune propus pe baza ei au fost prezentate de președintele Nixon într-un discurs televizat, rostit în 14 mai. Intenția sa inițială era de a-și formula punctul de vedere în cadrul unei conferințe de presă. A ales, în cele din urmă, forma unui discurs solemn, între altele pentru a nu fi obligat să răspundă la întrebările ziariștilor care i-ar fi putut cere precizări nedorite.

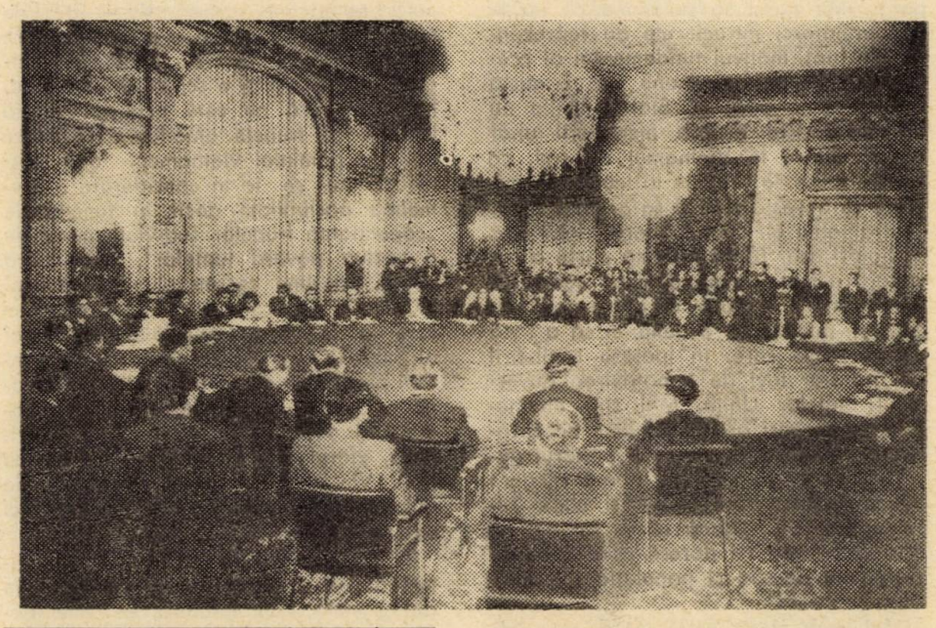

În sala conferinței de la Paris

Deși a survenit la o săptămînă după prezentarea planului de pace în zece puncte al Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud, planul american nu constituie un răspuns, o contrapropunere. Atît președintele Nixon cît și reprezentantul american la tratativele de la Paris, Henry Cabot Lodge, au ținut să sublinieze că e vorba de o propunere independentă, paralelă, care nu exclude examinarea ulterioară a planului F.N.E. „Vreau să subliniez, a spus Richard Nixon, că propunerile noastre nu sînt oferite pe baza «totul sau nimic». Sîntem întru totul de acord să luăm în considerare și alte moduri de abordare care nu contrazic principiile noastre. Sîntem de acord să discutăm programul orișicui — cele patru puncte ale Hanoiului, cele zece puncte ale F.N.E., cu condiția să poată deveni corespunzătoare celor cîteva principii fundamentale pe care le-am expus. Deși sîntem în dezacord cu cîteva dintre punctele lui, salutăm faptul că F.N.E. a prezentat un program cuprinzător. Studiem cu atenție acest program".

După cum era însă și firesc, observatorii de pretutindeni examinează cele două planuri de pace paralel, în dorința de a afla ce anume prevalează : punctele de convergență sau divergențele care par, pentru moment cel puțin, ireconciliabile. Cititorii noștri cunosc textul integral al planului de pace al F.N.E., reprodus în numărul precedent al revistei. Iată, acum, cele opt puncte ale planului Nixon:

„1) Îndată ce se va putea ajunge la un acord, toate forțele nesud-vietnameze vor începe să se retragă din Vietnamul de sud.

2) În decurs de 12 luni, în etape stabilite de comun acord, vor fi retrase cea mai mare parte a trupelor americane, aliate și a celorlalte forțe nesud-vietnameze. La sfîrșitul acestei perioade de 12 luni, restul forțelor americane, aliate și al celorlalte forțe nesud-vietnameze se vor deplasa în regiuni de bază anume desemnate și nu se vor angaja în operațiuni de luptă.

3) Restul forțelor americane și aliate își vor termina retragerea, în timp ce restul forțelor nord-vietnameze se vor retrage și se vor înapoia în Vietnamul de nord.

4) Va fi creat un organism internațional de supraveghere, acceptabil ambelor părți, în scopul de a verifica operațiunile de retragere și în orice alte scopuri asupra cărora părțile vor cădea de acord.

5) Acest organism internațional va începe să funcționeze după un calendar precis și va participa la aranjarea încetării controlate a focului.

6) Imediat ce va fi posibil, după începerea activității organismului internațional, se vor ține alegeri potrivit unor proceduri acceptate și sub supravegherea organismului internațional.

7) Se vor face aranjamente pentru eliberarea prizonierilor de război ai ambelor părți cît mai curînd posibil.

8) Toate părțile vor cădea de acord să respecte acordurile de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam și Cambodgia și acordurile din 1962 cu privire la Laos".

Importanța planului constă poate în primul rînd în faptul că există. Este primul răspuns al noii Administrații la ce-

rerile repetate și insistente ale opiniei publice americane și internaționale de a se pune capăt agresiunii S.U.A. împotriva poporului vietnamez. Președintele Johnson a fost nevoit să plece de la Casa Albă pentru că n-a izbutit să găsească o ieșire din impasul în care intrase politica americană în Vietnam. Actualul președinte pare a încerca să găsească o asemenea ieșire.

În expunerea de motive care a însoțit acest plan, președintele Nixon a insistat asupra obiectivelor pe care Statele Unite **nu** le urmăresc în Vietnam (ar fi poate mai exact să se spună că nu le **mai** urmăresc, întrucît ele au reprezentat, de fapt, motivul fundamental al prezenței militare americane în această țară). Aflăm, deci, că Statele Unite nu ar mai insista asupra menținerii unor baze militare în Vietnamul de sud, că ar fi dispuse să renunțe la legăturile militare cu această țară și să accepte chiar neutralitatea ei, dacă poporul vietnamez ar hotărî așa. Toată această parte a cuvîntării a fost formulată, după cum arătam, la modul negativ, nu ca un program concret, pozitiv, de acțiune, ci ca o listă de obiective care, în ipoteza realizării lor, nu s-ar lovi de împotrivirea guvernului Statelor Unite. Mai sînt enumerate, în aceeași ordine de idei, acceptarea în Vietnamul de sud „a oricărui guvern care ar rezulta din libera alegere a sud-vietnamezilor înșiși" și chiar reunificarea țării, „dacă se va dovedi că asta este ceea ce doresc populația din Vietnamul de sud și populația din Vietnamul de nord".

Mai mult decît cele opt puncte ale planului, aceste declarații de intenții ar putea fi apreciate ca exprimînd modificări în atitudinea Washingtonului. De notat, însă, că ele se referă la un viitor pe care planul în opt puncte îl prezintă ca destul de îndepărtat, la etape care ar putea să urmeze abia după realizarea obiectivului primordial — instaurarea păcii în Vietnam. Pînă a se ajunge însă acolo, trebuie să se depășească dificultăți majore, pozițiile părților în conflict fiind încă diametral opuse în ceea ce privește etapele inițiale. În planul F.N.E. se cere ca guvernul S.U.A. „să-și retragă în întregime din Vietnamul de sud trupele, personalul militar, armamentul și materialul de război al celorlalte țări străine din tabăra americană, fără să pună nici o condiție", menționîndu-se totodată că „problema forțelor armate vietnameze în Vietnamul de sud va fi reglementată de părțile vietnameze între ele". În programul american însă, după cum am văzut, se pune semnul egalității între trupele străine și vietnamezii care luptă împotriva agresiunii, ceea ce înseamnă că se menține așa-zisul „principiu al reciprocității", evident inacceptabil. (A se vedea, în acest sens, și articolul din ziarul „Nhan Dan" reprodus în acest număr la rubrica „Puncte de vedere").

Este obstacolul esențial, fără a fi însă și singurul. Calendarul retragerii, prescris de președintele Nixon, se întinde de-a lungul unui an întreg, ba chiar și mai mult. Scopul acestei tergiversări este mărturisit : „Am intensificat ritmul întăririi forțelor sud-vietnameze, a spus președintele Nixon. Abstracție făcînd de ceea ce va rezulta din tratative, se apropie momentul cînd forțele sud-vietnameze vor fi capabile să preia unele dintre fronturile pe care luptă acum americanii". Iată, așadar, că obiectivul realmente propus este doar trecerea armei de pe un umăr pe celălalt, nu încetarea acțiunilor militare. Au existat recent speculații ale unor ziare americane privind o presupusă intenție a Administrației de a proceda la o retragere treptată, dar masivă a forțelor militare din Vietnam. Discursul președintelui Nixon pune însă capăt acestor presupuneri. În punctul esențial, vital, retragerea trupelor americane agresoare — fără de care nu poate fi vorba de o reglementare pașnică — discursul de săptămîna trecută nu indică nici o schimbare de fond. Nu numai că nu este explicit arătată intenția ca trupele americane să plece de pe pămîntul vietnamez, dar nici măcar nu se ia în considerare o asemenea posibilitate decît în funcție de „capacitatea trupelor sud-vietnameze de a prelua povara luptelor". Formularea citată aparține secretarului de stat al S.U.A., Rogers, care, cu prilejul prezenței sale la sesiunea Consiliului ministerial al S.E.A.T.O., a repetat cunoscutele condiții prealabile de care Statele Unite leagă orice măsură de dezescaladare. Comentînd acest aspect al poziției americane, ziarul „Le Monde" subliniază că R. D. Vietnam și Frontul Național de Eliberare nu l-ar putea considera în nici un caz acceptabil.

Ținînd seama de obstacolul fundamental — pe care planul american în opt puncte nu-l înlătură — este deocamdată greu de întrevăzut cum s-ar putea ajunge la discutarea punctelor aparent reconciliabile, adică a acelora care se regăsesc, în formulări diferite, atît în planul Frontului Național de Eliberare cît și în cel al Statelor Unite : organizarea unor alegeri generale, libere și democratice, pentru înfăptuirea dreptului populației sud-vietnameze la autodeterminare, respectarea acordurilor de la Geneva privind Vietnamul, Laosul și Cambodgia, tratativele pentru eliberarea prizonierilor de război, supravegherea internațională asupra retragerii trupelor străine din Vietnamul de sud etc.

Prima reacție a observatorilor a fost, după cum era și de așteptat, să detecteze ce elemente **noi** aduce discursul președintelui Nixon. Unii ca, de pildă, editorialiștii ziarelor „The Washington Post" și „The New York Times", au constatat cu oarecare dezamăgire că nu pot descoperi prea multe elemente noi. Alții, ca editorialistul ziarului „Le Monde", apreciază ca nou **tonul** discursului, „refuzul de a arunca încă o dată în controversă un anumit număr de mituri care interziceau orice progres în dificilul dialog stabilit cu un an în urmă". Există, în sfîrșit, o a treia categorie de comentatori care consideră esențial nouă **absența** evident voită a anumitor referiri devenite tradiționale. Omisiunea cea mai semnificativă este, după părerea comentatorului Murrey Marder de la „The Washington Post", „lipsa reafirmării standard a sprijinirii de către S.U.A. a guvernului de la Saigon ca «guvern legal, ales, constituțional» al Vietnamului de sud". În timp ce planul F.N.E. propune un calendar politic amănunțit, prevăzînd crearea unui guvern de coaliție provizoriu, în care să fie reprezentate toate forțele politice din Vietnamul de sud, pentru perioada de tranziție și de organizare a alegerilor, în planul american se observă un hiatus : nici o propunere concretă vizînd această perioadă de tranziție. „Domnul Nixon, scrie «The New York Times» nu a repetat poziția americană tradițională că alegerile ar trebui organizate de actualul guvern de la Saigon în conformitate cu constituția saigoneză. Urmărește oare prin aceasta să lase deschisă posibilitatea discutării altor metode ?".

În discursul său, președintele Nixon a subliniat că Nguyen Van Thieu este la curent cu propunerile sale. El s-a referit, probabil, la prezența în Vietnamul de sud a secretarului de stat Rogers, cu misiunea, între altele, de a comunica autorităților saigoneze intențiile americane. Dar Thieu însuși pare mai puțin convins că și-ar fi dat asentimentul. Cu o nervozitate care nu a scăpat ziariștilor, el a anunțat că dorește să-l întîlnească pe președintele Nixon și „cu cît această întrevedere va avea loc mai curînd, cu atît va fi mai bine". Rugat să-și precizeze poziția, a autorizat să se dea publicității următorul text : „Președintele Thieu speră să aibă o întîlnire cu președintele Nixon, deoarece resimte această necesitate în vederea elaborării unei politici comune în situația actuală, dar el nu va încerca să-i impună președintelui Nixon momentul, locul și caracterul acestei întîlniri". Richard Nixon a acceptat să-l întîlnească pe Thieu la 8 iunie pe insula Midway din Pacific.

În stadiul actual al discuțiilor, esențială este nu terminologia exactă a formulărilor, ci intențiile pe care ele le exprimă sau le ascund. Dacă administrația americană consideră cu adevărat că a venit momentul să renunțe — fie chiar și într-un ritm lent — la implicarea militară americană în Vietnam și la încercarea de a impune, prin forța armelor, un anumit mod de viață Vietnamului de sud, este posibil ca tratativele de pace să se încheie cu bine. Dacă nu, nici un fel de cuvinte, oricît ar fi ele de frumoase, nu vor putea conduce spre o reglementare pașnică reală. Faptul că au loc tratative pe baza unor planuri concrete, cuprinzătoare este, desigur, încurajator. După cum a subliniat secretarul general al O.N.U., U Thant, „de azi înainte se vor afla pe masa tratativelor de la Paris două noi ansambluri de propuneri : cele zece puncte ale Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud și cele opt puncte ale președintelui Nixon. Din aceste propuneri reiese că mijloacele militare n-au fost în măsură să ducă la o soluție. Nu pot decît să sper că aceste propuneri vor furniza baza unor discuții concrete în vederea unei rezolvări juste și pașnice a tragicului conflict din Vietnam".

Dacă se va porni de la necesitatea de a respecta drepturile naționale fundamentale ale poporului vietnamez, independența și suveranitatea sa, tratativele de la Paris se vor putea încheia printr-o soluție de natură să asigure pacea și o dezvoltare liberă, nestînjenită de ingerințe străine.

Felicia ANTIP

Corespondență din Cotonou de la Edmond Frédéric

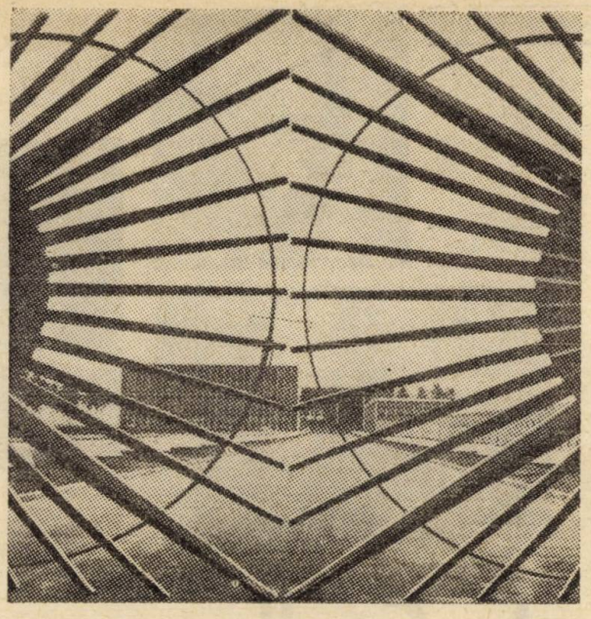

Cotonou. Palatul prezidențial

Dr. Emile-Derlin Zinsou

Șansele instaurării unei stabilități politice

Întrucîtva spre surprinderea locuitorilor Dahomeyului și a Africii, la sfîrșitul lunii iulie 1968, dr. Emile Derlin Zinsou devenea președinte al republicii, o dată cu remiterea puterii de către militari în mîna civililor. Chiar în ziua în care primea succesiunea, el și-a anunțat intenția de a consulta pe locuitorii țării sale, cărora avea să le declare : „Dacă, așa cum sper, poporul îmi acordă încrederea sa, aceasta va însemna că, din acel moment, vom fi legați printr-un contract, eu pentru a acționa, el pentru a mă susține și a mă ajuta". Alegerile au reprezentat un succes pentru dr. Emile Zinsou.

Al treilea președinte al țării, șef al diplomației încă de la independență, Emile Zinsou, lider și creator al Partidului Progresist din Dahomey, este personalitatea politică cea mai cunoscută dintre conducătorii dahomeyeni. De la desemnarea sa în fruntea statului, el va încerca să-și aplice politica de „reînnoire", mai manifestă de la începutul lunii aprilie, cu multă precauție și făcînd și numeroase concesii. Cu toate acestea, la 5 mai s-a înregistrat prima încercare de complot împotriva președintelui Zinsou. Cu acest prilej, au fost arestați 20 de suspecți, cu toții partizani ai unuia din cei trei principali șefi de trib — Ahomadegbe, aflat în exil în Togo.

Dahomeyul — în cel de-al nouălea an al independenței — continuă să resimtă urmările îndelungatei dominații coloniale. Pînă acum, disensiunile interne între partizanii celor trei șefi de triburi au constituit una din cauzele care au împiedicat abordarea principalei probleme a țării : dezvoltarea de sine stătătoare a unui stat cu posibilități economice reduse. De la obținerea independenței, nici o reformă nu a venit să schimbe vechea administrație a țării. Aceasta a făcut ca cele mai înalte posturi să fie deținute de șefii de triburi (între care principalii sînt : Apithy, șeful populației regatului Abomey, Ahomadegbe, șeful regatului Porto Novo, și Maga, stăpînul regiunii din nord), în funcție de capriciile lor politice, siguri de fidelitatea partizanilor lor. Dar nici unul dintre aceștia nu a întreprins ceva pentru a ridica nivelul de trai al locuitorilor Dahomeyului.

Împotriva acestui marasm vrea să se ridice dr. Emile Zinsou, actualul președinte. Plecat în turneu într-o serie de capitale ale lumii occidentale (Bonn, Paris și Washington) pentru a explica „reînnoirea" politicii dahomeyene, el se va întoarce fără a obține credite pentru redresarea situației financiare a țării, dezechilibrată de mai mulți ani de zile. Scopul, obiectivul imperativ de atins cît mai curînd cu putință, a declarat președintele analizînd situația dată, este „să construim națiunea" plecînd de la posibilitățile țării, să se înlăture deficitul de 30 miliarde, acumulat în acești nouă ani și să nu se facă apel la ajutorul financiar din afară decît în cazuri extreme.

În același timp, el a început să liniștească sindicatele, puternică forță politică, și pe funcționarii nemulțumiți din Porto Novo (70 000 locuitori), capitala oficială, și din Cotonou (120 000 locuitori), centrul economic al țării. La întoarcerea sa din turneul efectuat, președintele a găsit în biroul său o importantă revendicare a tuturor salariaților. (Fostul președinte, generalul Soglo, căzuse din pricina scăderii cu 25 la sută a salariilor lunare, măsură hotărîtă pentru a diminua deficitul bugetar național). După numeroase tratative, dr. Zinsou s-a lansat într-o campanie de informare. La Abomey, capitala faimosului rege Benanzin care, multă vreme, s-a opus cu succes armatelor colonizatoare, la Lokassa, la Natitingou-ul nordic el va cere locuitorilor numeroase sacrificii pentru ca „Dahomeyul să nu se situeze în ultimele rînduri". O reformă administrativă, anunțată recent, va impune o politică de austeritate. Efort, stabilitate : iată cuvintele-cheie ale „reînnoirii" promise de Emile Zinsou.

Rezultatele sînt, pentru moment, contradictorii. A existat, într-adevăr, un acord unanim față de rezoluțiile Consiliului Reînnoirii Dahomeyului. În același timp, însă, descoperirea complotului din 5 mai arată că liderii opoziției în exil și partizanii lor nu au de loc intenția de a-i da președintelui posibilitatea unei reușite acolo unde ei au eșuat. Dar președintele se bucură de sprijinul militarilor și nu ezită să se pronunțe pentru o politică severă de austeritate. Pasivitatea populației orașelor principale n-are nimic surprinzător. Pentru ei, adevărata problemă este menținerea sau, mai curînd, ameliorarea salariilor lor și a puterii de cumpărare, serios diminuată în ultima vreme.

Aceste probleme interne sînt consecințe ale unor dificultăți economice. Uleiul diferitelor specii de palmier, de bumbac și de karité, de un slab randament din cauza ruinării vechilor culturi de palmieri, nu se mai bucură de aceeași audiență pe piețele externe. Micile întreprinderi de prelucrare din zona industrială a orașului Cotonou nu mai dau de lucru decît unui număr foarte redus de muncitori. Proiectele guvernului prevăd ameliorări care nu vor fi rentabile, în domeniul rural, decît după zece ani. O speranță o constituie zăcămintele de petrol descoperite lîngă Cotonou în februarie 1968, care vor fi suficiente pentru finanțarea pe termen lung a investițiilor importante cerute de dezvoltarea statului Dahomey.

Cotonou, 19 mai

După de Gaulle — cine? După de Gaulle — ce?

Georges Pompidou

Alain Poher

Jacques Duclos

Gaston Defferre

Cu aproximativ zece zile înainte de primul tur al alegerilor prezidențiale, observatorii vieții politice franceze scrutează declarațiile protagoniștilor competiției, cîntăresc rezultatele succesivelor sondaje și se întreabă: „După de Gaulle — cine?". Este, de altfel, titlul pe care unul dintre acești observatori, Pierre Viansson-Ponté, l-a dat cu mai bine de un an în urmă unui volum de portrete politice. La sfîrșitul lui aprilie 1968, l-am găsit în vitrinele librăriilor pariziene ca noutate editorială, iar luna care a urmat avea să-i confere o subită și acută actualitate. Paradoxal, chiar în acel moment pare să se fi declanșat procesul datorită căruia peisajul candidaturilor la succesiune prezentat de excelentul comentator apare astăzi nu în totul corespunzător în ceea ce privește structura competiției și incomplet în ceea ce privește personalitățile. Aliniind la capitolul „Pretendenții" numele lui Georges Pompidou, al lui François Mitterrand și al lui Valéry Giscard d'Estaing, la capitolul „Supleanții" pe acelea ale lui Michel Debré, Alain Peyrefitte, Jacques Chaban-Delmas, Edgar Faure, Jean Lecanuet și Gaston Defferre, Viansson-Ponté pornea în mod evident de la raporturile (între majoritate și opoziție pe de o parte, în interiorul majorității și în interiorul opoziției pe de alta) pe care le exprimaseră alegerile prezidențiale din 1965, cu spectaculosul balotaj de Gaulle—Mitterrand la primul tur de scrutin, cu scorul, spectaculos și el, de 55,1% (de Gaulle) — 44,8% (Mitterrand) la al doilea scrutin, și de la felul în care aceste raporturi evoluaseră pînă pe la sfîrșitul lui 1967 sau începutul lui 1968, cînd probabil a pus volumului punctul final. Într-adevăr, pornind de la premisele de atunci era puțin de prevăzut că, în momentul în care problema succesiunii va trece din domeniul speculațiilor de viitor în acela al realității imediate, Giscard d'Estaing va pune binișor în buzunar prăștia sa de „copil teribil" al majorității și va susține candidatura Pompidou. Că, dimpotrivă, în loc să acționeze în lumina și în continuarea răsunătorului succes din 1965 care demonstrase eficiența unei stîngi unite, socialiștii S.F.I.O. vor face unitatea imposibil de realizat. Că, în fine, în aceste condiții centrul—avantajat în plus de apartenența, experiența și stilul președintelui interimar al Republicii — va căpăta o neașteptată pondere. Contextul este deci altul în momentul în care, transformată din ipoteză și pronostic în obiect concret de opțiune electorală, se pune întrebarea: „După de Gaulle — cine?". Implicînd o alta, esențială: „După de Gaulle — ce?"

În ceea ce privește cele mai reprezentative dintre candidaturi, ele sînt, firește, acelea ale lui Georges Pompidou, Alain Poher, Gaston Defferre, Jacques Duclos. Prima și a treia anunțate, se știe, în chiar ziua următoare intrării în vigoare a demisiei generalului de Gaulle; a fruntașului comunist, hotărîtă de P.C.F. după stăruitoare eforturi în vederea desemnării unui candidat comun al stîngii și abia atunci cînd a devenit evident că nu există nici o șansă în acest sens; a președintelui interimar, cea din urmă în ordinea cronologică deoarece candidatul a ținut să aibă în prealabil certitudinea că divizarea stîngii în aceste alegeri este ireversibilă.

Despre Georges Pompidou, Malraux spunea în primăvara 1958, — cînd candidatul de azi la prima magistratură a țării era directorul de cabinet al generalului de Gaulle, acesta însuși încă președinte al Consiliului de Miniștri (va deveni președinte al Republicii în ianuarie 1959) — că este „tehnicianul complementar al unui strateg inspirat". Necunoscut marelui public, în anii următori se șoptește în cercurile informate că și-a adus contribuția, și o contribuție importantă, la pregătirea modificărilor aduse Constituției și referendumului care le-a consacrat la elaborarea planului Pinay pentru redresarea francului, la tot ceea ce s-a făcut important în perioada respectivă. Iar cînd, în 1962, generalul de Gaulle hotărăște să-i încredințeze președinția Consiliului de Miniștri, în aceleași cercuri a început să se simtă că, universitar și om de litere prin formație, financiar prin experiență acumulată ca director general la banca Rotschild, Georges Pompidou a căpătat dimensiune politică și „este cu fiecare zi ce trece mai gaullist în felul de a fi și de a gîndi". (Viansson-Ponté).

Cu toate acestea, mulți dintre observatori consideră că, poate involuntar, fostul prim-ministru a contribuit la rezultatele referendumului din 27 aprilie. Ecuația electorală franceză comporta o necunoscută: între masa alegătorilor care votează consecvent la stînga și cea care vota pentru de Gaulle, o zonă a opiniei publice eterogenă prin compoziție socială, interese și psihologie (industriași sau comercianți mijlocii și mici, alarmați de ritmul concentrărilor în sectoarele respective, nemulțumiți de obligațiile fiscale care-i defavorizează; agricultori strînși între dificultatea de a-și vinde produsele și necesitatea de a se moderniza; notabili locali iritați de sentimentul că sînt desconsiderați). De tendințe în general conservatoare, componenții acestei zone incerte își înăbușeau recriminările atunci cînd li se sugera că alternativa are numai doi termeni, menținerea majorității existente sau o opțiune de stînga. Din momentul însă în care, la începutul acestui an, Georges Pompidou a declarat cu anticipație că va fi candidat atunci cînd va veni momentul candidaturilor, pentru această zonă fluctuantă a corpului electoral alternativa a căpătat un al treilea termen: fostul premier, considerat multă vreme succesorul cvasi-desemnat al președintelui de Gaulle, trecut „în rezerva Republicii" după alegerile din vara trecută, dar principalul lor organizator și ca atare o garanție de „stabilitate". Se putea deci răspunde „nu" la referendum... Rămîne, totuși, de văzut dacă în același timp, rezultatul referen-

dumului nu a introdus în ecuația electorală a Franței o a doua necunoscută : oare toți cei care votau pentru de Gaulle, avînd în vedere persoana însăși a fostului președinte, vor vota la fel acum, cînd generalul nu numai că s-a retras din fruntea statului dar a făcut-o în așa fel încît să fie clar că se menține cu totul în afara luptelor în curs ?

Se pare că acestea sînt coordonatele pe care își construiește campania fostul prim-ministru : a păstra electoratul gaullist, asigurîndu-l că acțiunea lui ca președinte al Republicii o va continua pe a predecesorului ; a cuceri cît mai mult din electoratul de centru, convingîndu-l că gaullismul lui va fi suplu și deschis dialogului. Într-o formă sau alta, aceste idei au jalonat toate cuvîntările rostite de fostul premier, inclusiv discursul televizat din seara deschiderii oficiale a campaniei — cu un accent din ce în ce mai marcat, mai ales după ce a devenit clar că Alain Poher va candida, asupra punctelor menite să găsească audiență în rîndurile reprezentanților și alegătorilor centrului. Răspunzînd întrebărilor puse de redactorii și auditorii postului de radio „Europa nr. 1", el declara în ajunul deschiderii oficiale : „Eu nu sînt generalul de Gaulle. Nici nu pretind să fiu. Voi fi mai persuasiv, mai conciliant, mai om al dialogului". El își propune, dacă va fi ales președinte, a mai spus Georges Pompidou, să dea Republicii a V-a „un impuls", aducîndu-i „suplețe și liberalism", „lărgind majoritatea" „deschizînd guvernul" („voi face apel, a precizat el, și la alți oameni decît cei din majoritatea actuală"). Apoi s-a referit la problemele materiale ale vieții de fiecare zi a alegătorilor. „Cred că fericirea francezilor, aceștia o caută în primul rînd acasă, în familie. Prin urmare, preocuparea imediată a guvernului o constituie problema locuinței, a nivelului de trai, a salariilor. Există și problema cadrului general de viață, problema transporturilor și toate celelalte. Telefonul e o mizerie... Din punct de vedere fiscal, am atins nivelul maxim și l-am depășit chiar din anumite puncte de vedere..." În materie de politică externă, el a reafirmat liniile generale deja enunțate (în jurul cărora, îndeosebi în ceea ce privește candidatura britanică la Piața comună, se discută mult), dar a refuzat să „anunțe culoarea dinainte", deoarece „trebuie să-ți păstrezi posibilități".

Este ceea ce a făcut în fond Alain Poher. Nu cu privire la politica externă (în acest domeniu orientarea lui e cunoscută : discipol al lui Robert Schuman, unul din părinții „mici Europe" : actualul președinte interimar al Republicii prezida parlamentul de la Strasbourg atunci cînd, în octombrie 1966, i-a revenit misiunea de a înlocui pe Gaston Monerville în fruntea Senatului francez). Ci pe un plan mult mai general. Cu surprindere, un comentator nota în momentul în care Alain Poher prelua interimatul prezidențial că „zi de zi, a apărut în filigran, dincolo de trăsăturile bonome ale senatorului naiv, imaginea unui parlamentar abil, mult mai puțin «detașat» decît se credea" (înainte de 27 aprilie, președintele Senatului luase atitudine categorică împotriva referendumului) și exclama, referindu-se la eroul celebrei povestiri a lui Voltaire „Candide, înzestrat pentru politică !"

Într-adevăr, cu un remarcabil simț al oportunității și al măsurii, președintele interimar a pășit în palatul Elysée cu o modestie justificată și de personalitatea neobișnuită a predecesorului său și de caracterul tranzitoriu al mandatului pe care-l avea de îndeplinit. Dar și cu hotărîrea de a exercita acest mandat. Una din primele măsuri pe care le ia este invitația publică adresată radioteleviziunii oficiale de a se menține în cadrul obiectivității politice. Tot public — pe calea unui text („mai mult decît oficios", apreciază „L'Express") difuzat de agenția „France Presse" — amintește membrilor guvernului că deliberările Consiliului de Miniștri sînt secrete. La aceasta se adaugă gesturi și reflecții care se află din gură în gură. În felul acesta s-a închegat în puțin timp un portret de „francez mijlociu" a cărui priză la anumite categorii sondajele o semnalau atenției încă înainte de anunțarea candidaturii oficiale. De unde, insistențele unei părți a centriștilor. A lui Jean Lecanuet în primul rînd, care, ca și Alain Poher, provine din rîndurile fostului partid catolic M.R.P. — și căruia i se atribuie următorul argument metaforizat : „Numai în filme trenul șuieră de trei ori. Pentru centru nu șuieră decît o dată. Acum". Nu este însă părerea tuturor grupurilor centriste — și unii dintre deputați ar prefera să mizeze pe candidatura Pompidou.

Așa cum Georges Pompidou, candidat gaullist, este preocupat să dobîndească audiența electoratului centrist, Alain Poher, candidat al centrului, ia în seamă deprinderile de gîndire ale electoratului gaullist. Întrebat în cadrul unei emisiuni radiofonice cum vede dezvoltîndu-se relațiile cu țările socialiste, el a declarat că este un partizan convins al construcției vest-europene dar că aceasta nu înseamnă dorință de modificare a actualei linii politice de destindere. De asemenea, în ceea ce privește problema-cheie a dizolvării actualei Adunări Naționale, cu majoritate masiv gaullistă și a organizării unei noi consultări electorale, președintele interimar a afirmat că în ceea ce îl privește „va face totul pentru a evita dizolvarea despre care se vorbește". Dar, în cadrul unui interviu acordat săptămînalului „L'Express", a precizat: „Dacă însă Adunarea votează o moțiune de cenzură, atunci, firește, dizolvarea trebuie luată în considerație". Parcurgînd în sens invers cîte o bucată de drum fiecare, candidatul gaullist și candidatul centrului se întîlnesc asupra unor elemente programatice între care deosebirile par a fi, cel puțin în pregătirea primului scrutin, de nuanță.

Către clientela electorală a centrului, și nu la stînga, privește și candidatul „noului partid socialist" (ale cărui efective nu au depășit, de fapt, pe cele ale vechii S.F.I.O.), Gaston Defferre. Dacă despre generalul de Gaulle s-a putut spune că a hotărît consultarea din 27 aprilie pentru că de un an purta în el ispita referendară, despre primarul Marsiliei se poate spune fără umbră de îndoială că de patru ani poartă povara visului neîmplinit al unei candidaturi la președinția Republicii. Și-a propus atunci să devină candidatul unei „mari federații". Nu însă, așa cum doreau majoritatea militanților S.F.I.O., al unei federații de stînga. Adversar dintotdeauna al cooperării cu comuniștii, Defferre nu dorea unitate de acțiune mai la stînga de propriul lui partid ; de unde eforturile lui de a-și asocia centrul cu toate orientările și tendințele lui, inclusiv cele care se învecinează (și uneori se întrepătrund) cu dreapta propriu-zisă. Este, de altfel, ceea ce a și zădărnicit atunci eventualele lui șanse inițiale : sub presiunea „bazei" socialiste și a tendințelor clar exprimate ale acelui sector al corpului electoral care votează tradițional pentru S.F.I.O., s-a realizat unitatea de acțiune a socialiștilor și Convenției instituțiilor republicane (cluburi) cu Partidul Comunist și acordul asupra unui candidat comun.

De data aceasta, procedeul autopropunerii a reușit și telespectatorii francezi l-au putut vedea și auzi pe Gaston Defferre în calitate de candidat omologat la președinția Republicii. Nu singur. Este unicul candidat care a anunțat de pe acum cine ar fi, în ipoteza (improbabilă) a unei reușite, primul său ministru: Pierre Mendès-France. Împreună au apărut la conferința de presă de săptămîna trecută, împreună și la emisiunea televizată, pe care cu mult simț al scenariului au conceput-o ca pe un interviu luat amîndurora de editorialistul economic Roger Priouret de la „L'Express". Căci săptămînalul lui Jean-Jacques Servan-Schreiber — și acesta personal — după evoluția destul de sinuoasă din ultimele săptămîni (tendință spre „da" cu două săptămîni înainte de referendum, tendință spre „nu" după ultimele sondaje prereferendare ; tendință Poher-Defferre săptămîna trecută) a revenit la caldele sentimente de acum patru ani pentru primarul Marsiliei. Jacques Duclos, a cărui ironie caustică e binecunoscută atît de parlamentarii care l-au auzit de la tribuna Camerei sau a Senatului, cît și de auditoriul larg al mitingurilor populare, are o explicație proprie : „Pentru a da cît de cît relief candidaturii lui, Defferre și-a ales un secund care în cele din urmă face figură de premier". E drept că formulele publicitare în care aceste sentimente se exprimă pot avea și rezultate nedorite. Astfel, într-un editorial destinat, în mod evident, oamenilor politici și cititorilor care ezită între Pompidou și Poher, Jean-Jacques Servan-Schreiber scrie : „Răspunsul lor va fi fără îndoială că domnii Defferre și Mendès-France sînt pre «socialiști». E o glumă". Probabil. Dar una care electoratului tradițional al S.F.I.O. s-ar putea să nu-i fie pe plac. De altfel, indicațiile programatice ale candidatului la președinție al Partidului socialist, de o prudentă imprecizie, nu sînt de natură să

dezmintă aprecierea enunțată de directorul general al „L'Express"-ului. Se pare că Defferre însuși a simțit nevoia de a compensa într-un fel imprecizia intențiilor sale, de aci prezența constantă a primului său ministru prezumtiv la toate manifestările de propagandă electorală : „în felul acesta, a declarat Defferre, putem defini marile opțiuni ale candidatului la președințe și programul de guvernămînt".

Jacques Duclos este, după cum se știe, candidatul Partidului Comunist. Oricît ar părea de ciudat la prima vedere, pînă și cercuri care nu pot fi bănuite de simpatie de stînga își mărturisesc respectul în fața acestei personalități. Aceasta se simte și în portretele-micro-interviu publicate de săptămînale ca „Paris-Match" și „L'Express", se simte mai cu seamă în prezentarea apărută în „Le Monde", care subliniază că biografia lui Jacques Duclos se împletește de o jumătate de veac cu istoria Partidului Comunist Francez. În chiar ziua în care candidatura sa a fost anunțată, Duclos a declarat că, o dată cu eșecul eforturilor pentru desemnarea unui candidat unic, a dispărut și condiția unei victorii electorale a stîngii, precizînd că, în ceea ce îl privește, este „conștient că reprezintă o concepție de lealitate și salubritate politică" și că apără „un program care opune soluții de viitor soluțiilor trecutului".

Prezentînd la Rueil, lîngă Paris, într-un miting de săptămîna trecută, candidatura lui Jacques Duclos, Waldeck Rochet, secretarul general al C.C. al P.C.F., definea astfel politica pe care această candidatură o exprimă : „trebuie să se obțină o democratizare deplină a orientării țării. Trebuie să se creeze condiții favorabile unor transformări economice, sociale și politice profunde, conforme cu cerințele maselor muncitoare, cu necesitățile economiei naționale, cu interesul Franței. În vederea atingerii acestui înalt obiectiv luptă Partidul nostru comunist pentru uniunea forțelor muncitorești și democratice și a preconizat fără răgaz înțelegerea între partidele de stînga și marile organizații sindicale pe baza unui program comun de guvernare democratică... Milioanele și milioanele de voturi care se vor aduna de la primul tur de scrutin în jurul numelui lui Jacques Duclos vor îngădui Partidului Comunist Francez să acționeze cu întreaga pondere în favoarea înțelegerii între forțele populare asupra unui program comun..."

Încă o dată, de-a lungul recentei campanii electorale pre-referendare și, acum, în pregătirea alegerilor prezidențiale, Partidul Comunist s-a situat pe poziția luptei lui consecvente pentru unitatea forțelor democratice. Acest obiectiv, de necesitatea atingerii căruia sînt convinse chiar și importante sectoare din formațiile politice care au zădărnicit în actualele împrejurări posibilitățile existente, corespunde necesităților și aspirațiilor unei largi opinii publice.

Săptămîna care începe și — dacă primul tur de scrutin nu va furniza rezultate definitive — cele două următoare sînt așteptate cu un viu și justificat interes : ele vor arăta cine și mai ales ce va caracteriza în viitorul imediat politica Franței.

Florica ȘELMARU

RHODESIA : IMPLICAȚIILE

Există puține dubii asupra rezultatului apropiatului referendum din Rhodesia : dată fiind compoziția corpului electoral și influența pe care partidul de guvernămînt — Frontul rhodesian — o exercită asupra minorității albe, proiectul de constituție dat publicității în februarie nu poate să nu fie aprobat. Dar, întrucît referendumul nu va conferi autorităților de la Salisbury un plus de legalitate sau de recunoaștere internațională, se ridică întrebarea de ce guvernul Smith a considerat necesar să-l organizeze ; iar pentru a răspunde, este utilă o incursiune în cronica ultimelor luni.

La trei ani și jumătate după proclamarea unilaterală a independenței, guvernul rhodesian continuă să fie stăpînit de un sentiment de insecuritate, produs, pe plan intern, de ostilitatea evidentă în primul rînd a majorității africane, iar pe plan extern, de izolare și nerecunoașterea independenței ilegal proclamate ; sentiment reflectat de permanentizarea stării de urgență, prelungită începînd din 1965 din trei în trei luni, iar de la 16 aprilie anul acesta, pe termen de douăsprezece luni. Cu toată filtrarea parcimonioasă a știrilor din Rhodesia, informațiile după care — în mai multe rînduri, ultima dată la începutul lunii mai — mai mulți africani au fost condamnați pentru că „au acordat adăpost și asistență" unor grupuri de partizani, reflectă atît persistența unei opoziții armate cît și simpatia populară pentru aceste acțiuni de revoltă. De altfel, nu se mai face un secret din faptul că unități speciale sud-africane participă la operațiuni de patrulare pe teritoriul rhodesian ; se poate semnala, cu titlu de simbol, o declarație recentă a premierului din R.S.A., Vorster, care afirmă că la asemenea operațiuni ar fi participat, îndeplinindu-și obligațiile de militar în termen, însuși fiul lui, în vîrstă de 18 ani.

Rhodesia devine în tot mai mare măsură un stat polițienesc ; o sursă autorizată, așa cum este ministrul justiției, Desmond Lardner-Burke, declara la 23 aprilie că în închisorile rhodesiene își așteaptă execuția 32 de oameni. Să precizăm că ministrul se referea numai la cei care nu mai au căi legale de contestare a sentinței ; numărul total al condamnaților la moarte este foarte probabil superior cifrei citate. Climatul a devenit apăsător, se pare, chiar și pentru unii membri ai păturii albe privilegiate : adresîndu-se congresului camerelor de comerț rhodesiene, Cecil Wright, președintele celei mai importante societăți de construcție din această țară, a învinuit unele personalități politice de faptul că „îi acuză pe toți criticii de lipsă de patriotism sau trădare". Wright a arătat, de asemenea, că pretextînd secretul impus de blocada economică, înalții funcționari guvernamentali evită să dea socoteală pentru dificultățile provocate, pur și simplu, de greșelile sau incompetența lor.

Cazul lui Wright nu este izolat, o atitudine critică față de guvernul Smith manifestîndu-se la o serie de oameni de afaceri rhodesieni, în special din ramurile mai serios zdruncinate de sancțiunile economice împotriva Rhodesiei. Aceasta pentru că sancțiunile au avut un efect negativ sever asupra economiei rhodesiene, chiar dacă ele nu au reușit să aducă guvernul Smith pe o poziție conciliantă. Industriile tutunului, cromului, fierului au fost serios afectate, iar pe ansamblu exporturile au scăzut evident în perioada următoare declarației unilaterale de independență : de la 164 de milioane de dolari în 1965, valoarea exporturilor rhodesiene a scăzut, în 1968, sub o sută de milioane. Este, pe de altă parte, în creștere suma datoriilor externe : aproape 20 milioane de lire sterline în martie a. c., iar pentru toamna acestui an nivelul prevăzut este de aproximativ 40 de milioane. Nu este greu de anticipat, însă, că, în cazul unor dificultăți extreme, R.S.A. ar oferi sprijin autorităților de la Salisbury (R.S.A. joacă deja un rol important în încercările de evitare a boicotului antirhodesian), guvernul de la Pretoria fiind în continuare conștient de importanța menținerii în nord a unui stat-tampon, convenabil plasat între țara apartheidului și statele africane independente.

În fața dificultăților interne și externe, în rîndurile minorității albe s-au conturat două orientări : una moderată, acceptînd, dacă nu aplicarea neîntîrziată a principiului guvernării majorității, cel puțin ideea unei reprezentări tot mai ample pentru populația africană și recomandînd realizarea unui compromis cu guvernul britanic. O alta,

O razie lîngă Salisbury. Poliția lui Smith încearcă să descopere pe luptătorii din mișcarea de eliberare.

extremistă, se arată intolerantă față de orice măsură în direcția democratizării și este dispusă chiar să riște ruptura totală (manifestată, eventual, prin proclamarea republicii, adică separarea de coroana britanică) cu guvernul de la Londra, în cazul că acesta nu ar renunța la ideea evoluției spre guvernarea majorității africane.

Reprezentanții acestei ultime tendințe domină net partidul guvernamental, un exemplu caracteristic constituindu-l însuși președintele Frontului rhodesian, Ralph Nilson, reputat a fi „eminența cenușie" a regimului Smith. Nilson — un fermier originar din R.S.A. despre care se zice că l-ar fi împiedicat pe Smith să accepte, în noiembrie 1968, condițiile oferite de premierul Wilson în cursul convorbirilor de pe „Fearless" — a exprimat clar unui corespondent al cotidianului „The Guardian", cu mai puțin de două săptămîni în urmă, îndoielile sale asupra posibilităților de realizare a unui

PROIECTULUI DE CONSTITUȚIE

acord anglo-rhodesian. „Opiniile noastre — a afirmat Nilson — sînt complet opuse : în esență, Anglia dorește un guvern al negrilor, iar eu nu sînt de acord cu așa ceva. Anglia și Rhodesia urmărind două obiective întru totul diferite, mi se pare că realizarea unui acord ar reprezenta un fel de miracol".

Intransigența lui Nilson pare tipică pentru Frontul rhodesian, iar Ian Smith, acceptînd inițiativele de genul „Tiger" și „Fearless", face figura unui personaj situat „la stînga centrului" — cel puțin în comparație cu elementele de extremă dreaptă din partidul său. Se pare că premierul dispune de un atu prețios în faptul că guvernul sud-african ar prefera un acord cu Londra menținerii cu orice preț a independenței declarate în 1965. Există, firește, numeroase justificări pentru această preferință, guvernul sud-african înțelegînd să sprijine autoritățile de la Salisbury numai atîta timp cît acest sprijin nu atrage dezavantaje importante — cum ar fi, de pildă, extinderea și asupra R.S.A. a boicotului economic aplicat Rhodesiei ; de asemenea, chiar dacă ajutorul acordat acum nu reprezintă o povară de nesuportat, la Pretoria se ține seama de faptul că un acord anglo-rhodesian, ducînd la ridicarea sancțiunilor economice, ar face să dispară cu totul povara amintită. Așadar, rasiștii din R.S.A. preferă să joace, în partida rhodesiană, cartea unei destul de relative moderații.

În această conjunctură, proiectul de constituție prezentat la sfîrșitul lunii februarie a dus la unele polarizări. Proiectul statuează inegalitatea deja existentă în Rhodesia, prevăzînd colegii de vot separate pentru albi și negri, precum și reprezentarea celor 4 milioane de africani de către 16 deputați, în timp ce minoritatea albă de 230 000 ar avea 50 de reprezentanți. În același timp, un Senat compus din 13 albi și 10 africani (dintre șefii de trib salarizați de autorități) ar avea ca misiune „să împiedice discriminările rasiale". Într-o declarație în care sinceritatea primei fraze distonează cu sfidarea realității conținută în a doua, Smith afirma despre proiectul său : „el ne oferă garanția că guvernul va fi totdeauna în mîinile rhodesienilor civilizați (mai precis, albi). Meritul devine singurul criteriu în viața noastră politică". În ce măsură este vorba despre merit a explicat Ralph Nilson, într-o declarație referitoare la principiul „parității" — adică al extinderii reprezentării africane cel mult pînă la egalitatea numărului de reprezentanți (inclusiv șefii de trib) cu acela al albilor. Nilson a explicat că nu poate fi vorba despre modificarea numărului reprezentanților africani pînă cînd ponderea populației africane în veniturile realizate de stat prin impozite nu va depăși 24 la sută ; în prezent, această pondere este de 0,5 la sută...

Dacă partidul guvernamental a acceptat proiectul, trebuie menționat că există, în corpul electoral nu prea cuprinzător, și două nuclee de opoziție (în afara majorității africane, lipsită de dreptul de vot). Grupați în Partidul național rhodesian, extremiștii de dreapta intenționează să se opună proiectului, contestînd „principiul parității" pe motiv că de la paritate pînă la guvernarea majorității nu ar fi decît un pas... Deși această poziție nu este susținută de datele realității, P.N.R. va culege probabil voturile unor disidenți din Frontul rhodesian ; poate chiar mai multe voturi — apreciau unii observatori — decît opoziția moderată, opusă mai ales măsurilor care ar duce la încetarea dialogului cu Londra ; constituiți în „partidul de centru" „moderații" nu pot spera, în mod normal, să împiedice aprobarea proiectului de constituție.

Care ar putea fi implicațiile extreme ale referendumului ? Evident, Smith a încercat, ca și în alte rînduri, să atingă simultan două obiective : în primul rînd, să dea satisfacție dreptei partidului său — printr-o măsură prezentată ca o continuare a structurilor actuale ale Rhodesiei ; în al doilea rînd, el spera ca perspectiva unei rupturi decisive să determine guvernul de la Londra să inițieze de pe poziții și mai concesive o nouă rundă de negocieri. Există, însă, un risc în atingerea celui de-al doilea obiectiv, riscul ca măsuri de acest fel să lase negocierile sperate, pur și simplu, fără obiect. Cu atît mai mult cu cît opinia publică britanică nu va trece cu vederea faptul că „principiul parității" exclude, prin definiție, guvernarea majorității chiar și la o dată îndepărtată (acesta ar fi fost efectul aplicării, de pildă, al propunerilor de pe „Fearless"). Așadar, dacă șantajul său nu și-ar atinge obiectivul, Smith riscă să piardă posibilitatea de a dialoga cu guvernul laburist (asupra acestui risc îi atrăgea îndirect atenția premierul Wilson afirmînd, săptămîna trecută, că intervențiile în favoarea referendumului dovedesc că Smith „închide ușa" negocierilor cu Londra). Ceea ce i-ar reduce planurile la așteptarea unei guvernări conservatoare, care — e o speranță parțial întemeiată — s-ar putea dovedi mai conciliantă. Dar acestea sînt calcule pe termen lung. Pentru moment, să constatăm că problemelor Rhodesiei acest referendum, care ignoră opinia majorității africane și este ignorat de ea, nu le aduce nici o soluție.

Mihai MATEI

reflector

„ROMANII ÎN ROMÂNIA"

De curînd, s-a închis la Köln (R.F.G.) Expoziția „Romanii în România", organizată sub auspiciile Muzeului romano-germanic, în colaborare cu Muzeul de Istorie a Transilvaniei din Cluj. În cele două săli mari de la Kölner Kunsthalle au fost expuse, timp de trei luni, 1 000 de piese originale provenind din 20 de muzee românești. Impresionantele documente de piatră totalizînd aproape 120 de tone au călătorit pe Dunăre pînă la Rhinul inferior pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra originii străvechi a poporului român și a tradițiilor sale culturale.

Expoziția, organizată în urma propunerii conducerii muzeului din Köln, este rezultatul conlucrării de aproape doi ani între un grup de specialiști români, în frunte cu acad. prof. Constantin Daicoviciu, directorul Muzeului de Istorie a Transilvaniei, și grupul vest-german condus de prof. dr. Otto Doppelfeld, directorul Muzeului romano-germanic din Köln.

Vizitatorilor li s-a oferit posibilitatea de a cunoaște cultura dacică din primele două secole care au precedat ocupația romană, influența exercitată ulterior de cultura romană asupra celei dacice și procesul contopirii celor două culturi și populații din care s-a născut poporul român.

Expoziția „Romanii în România" a trezit un viu interes în rîndurile specialiștilor și ale marelui public, cifra de peste 50 000 de vizitatori totalizată în preajma închiderii fiind o grăitoare dovadă în acest sens. Socotită ca o remarcabilă realizare muzeografică și științifică, ea s-a bucurat de multă atenție din partea presei, radioului și televiziunii vest-germane, care au subliniat atît semnificația ei documentară cît și afluența publicului. Sub titlul „Mesajul pietrelor", ziarul „Kölnische Rundschau" scria că exponatele „ilustrează o înaltă cultură în fosta provincie romană situată la nord de Dunăre și ale cărei vestigii se pot urmări nu numai în descoperirile arheologice, ci și în limba vie de astăzi a românilor".

După părerea unanimă a arheologilor din landul Rhenania-Westfalia, „Romanii în România" a înfățișat pentru prima oară o imagine de ansamblu asupra Daciei romane, a făcut cunoscută cultura statului dac și a indicat gradul înalt de romanizare a populației din provincia de la nord de Dunăre.

O remarcabilă contribuție la succesul expoziției l-a adus catalogul editat la Köln cu contribuția substanțială a unor reprezentanți ai științelor istorice și arheologice din România, și cu colaborarea unor specialiști din R.F.G. El constituie o prețioasă micro-monografie asupra perioadei anterioare ocupației romane, a celor 165 de ani ai „Daciei Felix" și a perioadei care a urmat retragerii legiunilor Romei de la nord de Dunăre.

Confruntări economice interoccidentale (2)

DISPUTE „INTER" ŞI „INTRA"-BLOCURI

S-ar putea crede că, cel puţin datorită omniprezentei „sfidări" americane, ţările vest-europene ar fi dispuse să-şi „armonizeze acţiunile". Realitatea arată, însă, că acestea sînt împărţite, de fapt, în două blocuri economice diferite, între care există contradicţii adînci, după cum, nu mai puţin adînci sînt contradicţiile din interiorul acestor blocuri. Cînd, prin înfiinţarea Pieţei comune, au eşuat tentativele de creare a unei „largi zone atlantice de liber schimb", alte şapte ţări, la iniţiativa Marii Britanii, au format A.E.L.S., ca o contrapondere la C.E.E. Cînd s-a dovedit, însă, că „efectul liberului schimb" între „cei şapte" nu a compensat prejudiciile pricinuite acestora prin „baricadarea celor şase", unii dintre ei s-au grăbit să ceară aderarea la organismul comunitar. Şi nu din alte motive, decît din acelea de a nu face parte dintre „terţii" ce aveau să fie din ce în ce mai mult supuşi discriminărilor C.E.E. Că A.E.L.S. a fost iniţiat ca o contrapondere la Piaţa comună şi, nicidecum, în scopul „continuării" ideii de creare a unei „zone largi de liber schimb", o dovedeşte, printre altele, şi faptul că reducerile tarifare cu exteriorul nu au fost operate decît după şi în măsura reducerii aceloraşi taxe de către Piaţa comună.

Ilustrativ pentru controversele dintre C.E.E. şi A.E.L.S. este stadiul relaţiilor dintre Marea Britanie şi Piaţa comună. Iniţial, Marea Britanie, pornind de la anumite considerente economice şi politice, s-a declarat împotriva creării Pieţei comune, respingînd ideea aderării ei la acest organism. Cercurile conducătoare britanice se temeau de afluxul de capital al „celor şase" şi îndeosebi al R.F.G. pe pieţele Commonwealthului, de competitivitatea mai ridicată a mărfurilor unora din cele şase ţări, de invadarea pieţei engleze cu produsele agricole ale acestora. Cînd, însă, Anglia s-a văzut, după cîţiva ani, lipsită într-o măsură crescîndă de imensul aport în materii prime şi pieţe de desfacere al vechiului său imperiu colonial şi afectată tot mai mult de „zidul" vamal comunitar, ea s-a înscris repede pe lista candidaţilor aderării la C.E.E. Şi, evident, nu pentru realizarea unei „Europe lărgite" ci pentru că s-a văzut dezavantajată direct de existenţa acestei organizaţii. După cele două veto-uri franceze faţă de afilierea la C.E.E. a Marii Britanii, aceasta s-a angajat într-o intensă activitate de culise pentru a pătrunde într-un fel sau altul în Piaţa comună. Diferitele încercări au eşuat. Cea mai recentă a fost făcută folosindu-se Uniunea Europei Occidentale (U.E.O.). Rezultatul ei este, de asemenea, cunoscut : unul dintre cele mai mari scandaluri diplomatice („afacerea Soames").

Contradicţii nu mai puţin puternice caracterizează, de asemenea, „interiorul" blocurilor economice occidentale. Astfel, în A.E.L.S., organizaţie formată din ţări de mărimi şi puteri economice diferite, aflate în cele mai diverse stadii de dezvoltare economică, de la Anglia pînă la Portugalia, controversele se manifestă cu ascuţime, mai ales între partenerul mai puternic — Marea Britanie — şi celelalte ţări membre. Deţinînd peste 40 la sută din întregul comerţ al A.E.L.S., Marea Britanie a căutat şi caută să-şi folosească poziţiile pentru lărgirea penetraţiei pe pieţele partenerilor săi din organizaţie.

Un temei în plus pentru adîncirea controverselor a apărut în legătură cu faptul că scontata regăsire a cadenţei economice britanice se lasă mult aşteptată. Această situaţie a declanşat din partea Marii Britanii o serie de măsuri cu caracter protecţionist — dintre care cele mai cunoscute au fost : introducerea temporară a supratarxei de 15 la sută asupra importurilor ; sprijinirea de către stat a dezvoltării unor noi industrii, ca cea a aluminiului (măsură considerată de unii parteneri, în cazul respectiv Norvegia, ca nefiind „conformă" cu spiritul statutului A.E.L.S.) ; introducerea unei „noi scheme" a importurilor, conform căreia comercianţii englezi ce doresc să importe anumite mărfuri de pe piaţa externă trebuie să depună jumătate din contravaloarea lor, în vamă, cu şase luni înainte, ceea ce îngreunează pătrunderea produselor străine pe piaţa britanică. Fiecare dintre aceste măsuri a atras protestul partenerilor Angliei din A.E.L.S. „Conflictul aluminiului" dintre Marea Britanie şi Norvegia a făcut, spre exemplu, obiectul unor discuţii aprinse, în mai multe rînduri, în Consiliul ministerial al organizaţiei.

Problemele agricole stau, de asemenea, la loc de frunte pe agenda disputelor interoccidentale. Dezavantajată direct de barierele vamale ale C.E.E., Danemarca, cel mai important producător agricol al A.E.L.S., a solicitat o interpretare „in extenso" a statutului organizaţiei, în sensul aplicării prevederilor de reducere a tarifelor vamale „intra-A.E.L.S." şi asupra produselor agricole, nu numai asupra celor industriale. Partenerii, însă, nu s-au arătat de loc dispuşi la aceasta. Norvegia, de pildă, s-a exprimat, recent, ferm împotriva oricărei măsuri care ar afecta interesele agricultorilor săi sau ar obliga-o, într-un fel sau altul, la o „readaptare" a structurilor sale agrare. Ca urmare a efectelor aproape neînsemnate ale „liberului schimb", a eşecului încercărilor unor ţări membre ale A.E.L.S. de aderare la C.E.E., a discriminărilor progresive faţă de terţi promovate de Piaţa comună şi resimţite, din plin, de toţi membrii A.E.L.S., anumite cercuri din ţările nordice preconizează, în prezent, crearea unei organizaţii nordice de tipul Pieţei comune — NORDEK. Controversele apărute în legătură cu acest proiect sînt, însă, puternic legate de aspectele politice ale problemei, nici una dintre ţările respective nefiind dispusă să transfere atributele suveranităţii sale naţionale unor organe suprastatale ce ar urma să apară în cazul transpunerii în practică a proiectului.

C.E.E. — PANACEU NECONFIRMAT

Contradicţii dintre cele mai adînci se manifestă tocmai în cadrul acelei organizaţii prezentată ca „panaceul" rezolvării divergenţelor şi controverselor dintre principalele ţări capitaliste vest-europene — Piaţa comună (C.E.E.). Baza lor rezidă tot în inegalitatea de dezvoltare a ţărilor respective. Dar acuitatea disputelor este aici mai mare, pentru că ea e legată în mod direct de încercările de a introduce în cadrul organismelor integraţioniste elemente de natură să lezeze suveranitatea şi independenţa statelor membre. Cele mai ascuţite confruntări dintre membrii comunitari s-au evidenţiat tocmai în legătură cu această împrejurare. „Unii, evocînd mitul supranaţional, avantajul pe care l-ar putea avea Occidentul Atlantic prin unificarea economiei sale sau utilitatea grandioasă a unui arbitraj universal, — spunea generalul de Gaulle în conferinţa de presă din 28 octombrie 1966 — pretindeau ca Franţa să lase să dispară politica sa într-o Europă făurită în acest scop, apărarea sa în N.A.T.O., personalitatea sa în Naţiunile Unite".

Confruntarea „teoriilor integraţioniste" cu viaţa demonstrează că, în ciuda unor avantaje obţinute de membrii comunitari de pe urma închistării vamale (avantaje cîştigate mai degrabă pe seama terţilor „neintegraţi" decît ca efect intern al „unificării"), paşii efectivi pe calea „integrării" economice şi politice sînt încă departe de a se fi înfăptuit. Şi aceasta s-a datorat, în principal, eşecului încercărilor de a transfera, într-un fel sau altul, atributele naţionale unor organe suprastatale. Cînd s-a încercat un asemenea transfer către Comisia C.E.E. de la Bruxelles, însăşi problema existenţei Pieţei comune a fost pusă în discuţie. Cînd s-a căutat introducerea votului majoritar în Consiliul ministerial, mult timp acesta s-a întrunit cu efective reduse, noţiunea de „cei şase" golindu-se de sens. Cînd s-a căutat, de curînd, să se unifice politica monetară a „celor şase", aproape toţi membrii comunitari s-au grăbit să se declare împotriva unei asemenea măsuri.

Unul dintre domeniile cele mai controversate a fost şi este aşa-numita

„Europă verde" — integrarea agricolă. Aici, ca, de altfel, și pe un plan mai general, în cadrul C.E.E., confruntările principale au loc între Franța și R.F.G. Franța este cel mai important producător agricol din C.E.E., avînd anual mari surplusuri de produse agricole. În consecință, ea este și cel mai mare exportator potențial al acestor produse. Dimpotrivă, R.F.G., care produce mai puțin decît nevoile sale, este cel mai însemnat importator potențial de produse agricole. Germania occidentală a preferat, însă, să importe la prețuri mai scăzute produsele respective din țările din afara C.E.E. În legătură cu această situație, Franța a boicotat un timp organismele comunitare, pînă i s-a dat satisfacție în realizarea „Pieței comune agricole", pe care o cerea în schimbul celei industriale ce o dezavantaja net.

O dată „integrarea agrară" transpusă în măsuri concrete, divergențele nu au întîrziat să apară în ce privește finanțarea politicii de subvenții prevăzută pentru compensarea pierderilor suferite de agricultorii defavorizați de adoptarea prețurilor comune la produsele agricole. Iar acum, cînd în cadrul „Europei verzi" se proiectează așa-numita „reconversiune" a agriculturii „celor șase" cu ajutorul „planului Mansholt" — în fapt, o încercare de introducere forțată a capitalismului monopolist în agricultura comunitară, prin ruinarea organizată a micilor producători — asemenea proiecte generează nu numai opoziția maselor largi de oameni ai muncii, ci și adînci controverse între cercurile conducătoare din diferite țări, care își văd, fiecare din alte motive, afectate propriile interese.

Apare evident că Piața comună nu a dus la atenuarea contradicțiilor, la „armonia economică" dintre țările capitaliste vest-europene ; fiecare dintre țările membre a căutat și caută prin diferite mijloace să „întoarcă" politica economică a Pieței comune în direcția apărării intereselor sale. „Interesele de securitate națională, care acum, ca și în trecut, sînt diferite — sublinia ziarul «Frankfurter Rundschau» într-unul din numerele sale de la începutul acestui an (14 ianuarie 1969) — stau în calea unei integrări a industriei în Piața comună... În această situație, orice guvern va sări la nevoie în ajutorul industriilor naționale, luînd măsuri sau acordîndu-le un sprijin chiar dacă acestea contravin tratatului... Pînă acum, integrarea s-a înfăptuit numai în măsura în care guvernele au obținut în cadrul Consiliului ministerial unele compromisuri printr-o tîrguială pe bază de concesii contra altor concesii. Nici unul dintre cele șase guverne nu este dispus să se supună, la nevoie, unei intervenții supranaționale în politica sa". Toate acestea îl făceau pe cunoscutul economist Jean-Pierre Koszul să afirme recent în „Le Figaro" că Piața comună nu a depășit, încă, punctul de **non-retour** — așa-numita „ireversibilitate" a acestui organism.

Sfera valutară — una din oglinzile cele mai bune ale schimbării raportului de forțe pe plan economic dintre țările capitaliste — a devenit, de asemenea, în ultimul timp, arena unor adînci controverse și divergențe interoccidentale. Înfruntările apar cu multă evidență, mai ales, în momentele de criză acută. Este semnificativ, printre altele, faptul că propuneri vizînd „unificarea" politicii monetare a „celor șase" — de pildă, „planul Barre" — s-au lovit de obstrucțiile a numeroși membri ai C.E.E. și au fost respinse aproape „din plecare". „Solidaritatea" monetară mult invocată s-a dovedit a fi în mare măsură un lucru greu, dacă nu imposibil, de transpus în practică, pozițiile diferitelor țări față de proiectele de reformă a sistemului monetar occidental fiind într-o contradicție evidentă.

Tendințe opuse, divergențe se manifestă între țările capitaliste și, pe plan mai larg, între diferite monopoluri și cercuri economice din aceeași țară, în legătură cu poziția față de comerțul cu țările socialiste. Pe de o parte, se manifestă tendința cercurilor ultrareacționare de a duce o politică de discriminare față de țările socialiste. Această linie — în contradicție cu cerințele obiective ale diviziunii internaționale a muncii, ale circuitului economic mondial — a suferit un eșec evasitotal. Cîștigă tot mai mult teren tendința cercurilor economice și politice realiste de a renunța la politica de discriminare și de a dezvolta relații normale între țările cu sisteme sociale diferite. În general, desprinderea din ce în ce mai accentuată de sub tutela americană are, ca urmare, un tot mai vădit interes din partea cercurilor de afaceri din țările occidentale pentru lărgirea schimburilor comerciale cu țările socialiste, pentru extinderea relațiilor economice cu acestea.

Este dovedit de viață faptul că progresul economic și tehnico-științific, dezvoltarea economică a statelor sînt strîns legate de statornicirea și dezvoltarea între ele a unor relații comerciale și de colaborare economică normale, bazate pe echitate și avantaj reciproc, pe respectarea principiilor suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, egalității depline în drepturi, pe eliminarea oricăror obstacole și măsuri discriminatorii.

■

Analiza evoluției țărilor capitaliste, a relațiilor dintre ele demonstrează existența procesului obiectiv — manifestat ca o tendință pregnantă — de **adîncire continuă a contradicțiilor interoccidentale.** Desigur, nu este exclusă posibilitatea ca, în anumite momente, unele țări capitaliste să se găsească pe aceeași platformă în raport cu anumite obiective economice și politice. În general, însă, caracteristic lumii capitaliste este procesul de ascuțire a contradicțiilor interimperialiste, proces determinat, pe de o parte, de **însuși mecanismul intern de funcționare a sistemului capitalist, de inegalitatea dezvoltării țărilor capitaliste,** iar pe de altă parte, de **lărgirea și întărirea forțelor progresiste, antiimperialiste,** de creșterea continuă a influenței lor în dezvoltarea social-politică a omenirii, în desfășurarea întregii vieți internaționale.

Ilie ȘERBĂNESCU

reflector

CINE VA FI PRIMARUL NEW YORK-ULUI ?

Bătălia pentru conducerea orașului New York a început în timp ce criza în care se zbate de ani de zile cel mai mare oraș din lume a luat o întorsătură dramatică. Alegerea noului primar va avea loc în toamnă. Se conturează două grupări opuse. Primarul John Lindsay, ales în 1965 cu voturile republicanilor și ale liberalilor, este înfruntat în interiorul partidului său de doi conservatori de origine italiană, senatorul John Marchi și Vito Battista. El va trebui, deci, să participe la o alegere preliminară în care șansele lui sînt destul de reduse, ținînd seama de tendințele conservatoare din partidul republican. Democrații au pînă acum șapte candidați, care vor trebui să se întreacă și ei într-o alegere preliminară. Favoritul e Robert Ferdinand Wagner, care a mai fost primar al New York-ului din 1953 pînă în 1965 și s-a retras din motive familiale. Aripa progresistă a partidului, convinsă că imobilismul și proasta administrație stau la baza actualei crize, se va opune hotărît candidaturii sale, iar lupta internă ar putea compromite și mai mult șansele democraților.

O interesantă candidatură de ultimă oră este cea a scriitorului Norman Mailer, autorul cărții „Cei goi și cei morți" și ultimul laureat al Premiului național al cărții. Oricare ar fi învingătorul, el va avea de înfruntat o sarcină într-adevăr dificilă. Lindsay, care în 1965 a fost salutat ca „un nou Kennedy", nu a izbutit să-și respecte promisiunea de a înfăptui o reformă a administrației. Mai mult, cei patru ani ai conducerii lui au fost punctați de o serie de scandaluri și greve ale serviciilor publice, care au afectat serios viața orașului. El a pierdut controlul asupra mașinii birocratice și nu a rezolvat nici una dintre problemele serioase — transporturi, școli, criminalitate — care tracasează New York-ul.

ECUADOR : DE CE A DEMISIONAT MINISTRUL DE INTERNE

În urma manifestațiilor studențești care au avut loc la Quito, Lojo și Guayaquil, ministrul afacerilor interne din Ecuador, Hugo Larrea, și-a anunțat demisia. Anterior, studenții ocupaseră clădirea Universității din Quito, imediat după hotărîrea guvernului de a o închide pentru a pune capăt demonstrațiilor. În același timp, forțe polițienești fuseseră mobilizate în jurul facultăților și universităților din țară. Studenții au protestat împotriva menținerii forței publice în jurul localurilor de învățămînt. Președintele Velasco Ibarra s-a deplasat personal, împreună cu ministrul apărării naționale, la Guayaquil și a ordonat forțelor polițienești să se retragă. Totodată, președintele a numit o comisie, în frunte cu vicepreședintele Jorge Zavala Baquerizo, pentru găsirea unei soluții la problema universitară.

reportaj pe glob

ANDORRA

Ion Dodu Bălan

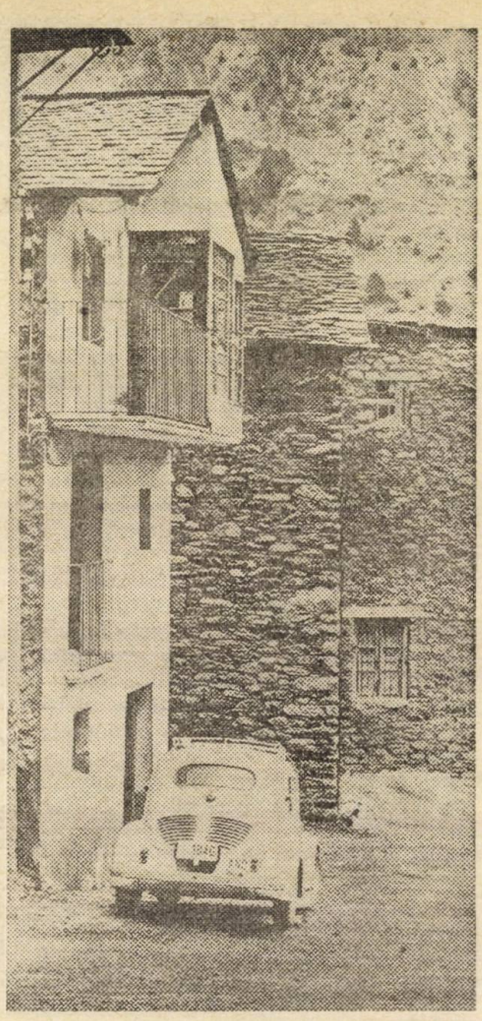

O stradă în minuscula capitală Andorra-la-Vella

Îndată ce las în urmă ultimele așezări franceze, păstrînd încă proaspătă imaginea legendarului castel al contelui de Foix, mi se deschide sub privirile lacome inedita panoramă a Andorrei. Contemplînd-o din cumpăna apelor, mi se pare că numele ei a țîșnit din propriul său relief. Cele două grupuri de consoane îmi sugerează cele două lanțuri de munți pietroși ce străjuiesc valea alungită ca vocala „o". (Să fie, oare, un simplu impresionism lingvistic?) Litera „a", de la începutul și sfîrșitul cuvîntului, mi se pare, mai mult decît în orice alt context fonic, o punte de comunicare între cele două lumi vecine, lumea iberică și aceea a vechii Galii. Căci principatul andorrez este situat pe o suprafață de 465 kmp în crestele Munților Pirinei, acest lanț muntos, a-nevoie de trecut, care mărginește și separă natural peninsula iberică de restul Europei. Îi privesc înfiorat, gîndindu-mă că pe stîncile lor s-a cățărat și s-a prăvălit în decursul istoriei gloria atîtor armate. De-a lungul rîului Valira (40 de km pe teritoriul Andorrei) se rînduiesc locuințele omenești, urmînd firul apei șerpuinde sau cățărîndu-se răzlețe, ca niște capre albe, pe piscurile cenușii. Conglomeratele omenești nu-s prea multe la număr: șase orașe - comune și vreo treizeci și cinci de sate sau cătune.

Un hotel, un magazin, un restaurant, o cafenea, mici prăvălii cu „suveniruri", un chioșc de țigări, altul de ziare și reviste, o „Alimentară" și iar un hotel, un magazin... un serviciu de poștă și telegraf, două-trei instituții administrative, iată ce formează principalele orașe andorreze *Escaldes*, *Andorra-la-Vella* și *Sant Julia de Loria*. Acum, de fapt, orașele acestea sînt unite, casă lîngă casă, într-unul singur. Călătorul neavizat își dă cu greu seama în care din ele se află. *Andorra-la-Vella* este capitala principatului. Aci se află poșta și o școală franceză. Institute andorreze de învățămînt superior nu există. În ceea ce privește poșta, mi se pare că andorrezii n-au emis timbre proprii; se utilizează cele franceze și spaniole. Două clădiri ne reține atenția în această capitală care numără circa 2 500 de locuitori: *La Casa de la Vall*, construită în secolul al XVI-lea, azi sediul guvernului, și biserica romană, cu o mică absidă, de o rară splendoare. Celelalte clădiri vechi sînt mai mult pitorești decît propriu-zis artistice. Dar vechiul nucleu reprezintă doar o mică insulă în mijlocul noilor blocuri moderne, a căror arhitectură exploatează fericit condițiile obiective ale mediului geografic și ale cadrului fizic.

Dacă *Escaldes* reprezintă mai cu seamă o stațiune termală, renumită prin apele ei sulfuroase calde, captate atît pentru băile hotelurilor cît și pentru casele particulare, *Pas de la Casa* este una din cele mai renumite pîrtii de schi, prevăzută cu moderne instalații pentru urcuș, întinderea ei fiind de cîțiva kilometri. Nu atît cantitatea zăpezii cît avalanșele care blochează trecătoarea Port d'Envalira fac, în timpul iernii, anevoioasă circulația mașinilor, căci în Andorra nu există alt mijloc modern de comunicație, relieful muntos nepermițînd construirea unei căi ferate sau a unui aeroport.

■

Avînd o populație de 14 000 de locuitori (dintre care doar 5 000 sînt andorrezi băștinași, ceilalți fiind spanioli, francezi sau de alte naționalități), Andorra este unul dintre cele mai mici state ale continentului european. Și, totuși, nu cel mai mic, dacă ne gîndim că statul Vatican posedă 0,44 kmp, Republica San Marino — 61 kmp, iar principatul Monaco — circa 150 de hectare. Aceste mini-state, abia perceptibile pe hărți, manifestă o surprinzătoare și trainică personalitate. Statul papal, creat la 11 februarie 1929 prin tratatul de la Latran, e o cetate puternică, cu circa 1 000 de locuitori. Bate monedă proprie și imprimă timbre, dispune de imense bogății. Monaco, pe care l-am vizitat tot în primăvara aceasta, e o uriașă stîncă populată cu fermecătoare construcții, țîșnind cu trufie spre cerul Mediteranei. Andorra —munte, munte de piatră brăzdat de mii de izvoare care își rostogolesc apele cristaline în valea înverzită. Șuvoiuri de apă peste care se întind splendide posturi medievale. Cetatea Vaticanului mi s-a părut un loc de tezaurizare a banilor, în Monaco banii se toacă pur și simplu la ruletă, iar în Andorra, mai mult ca oriunde, ei sînt un instrument de schimb. La Vatican mai toată lumea e în uniforme distinse, fie religioase, fie